



รายงานฉบับสมบูรณ์

บทบาทของผู้นำองค์กรการปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

The Role of Local Administrators to the Tourism Strategy
in Lower Northeastern Region

โดย สำเนาวิ์ เสาวกุล และคณะ

17 กันยายน 2550

รายงานฉบับสมบูรณ์

บทบาทของผู้นำองค์กรการปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

The Role of Local Administrators to the Tourism Strategy in Lower Northeastern Region

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1. สำเนาวิ เสาวกุล	มทร.อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
2. ททัยรัตน์ เสาวกุล	มทร.อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
3. กิตติ มุลาสินน์	มทร.อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
4. สุพัฒน์ ชัยตั้งจิต	มทร.อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
5. ญาณัท หงษ์เต็งสกุล	มทร.อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
6. ธงชัย มุ่งเจริญพร	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

ชุดโครงการ ธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน
กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ (นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ชัยภูมิ)

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปี 2549 ซึ่งโครงการวิจัยนี้ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจาก นายกองดีการ บริหารส่วนจังหวัด นายเทศมนตรี และนายกองดีการบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี รวมถึงการได้รับคำปรึกษาจาก ผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ธนภัทร ไสวภาค รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตสุรินทร์ ที่ได้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการดำเนินงานวิจัย ผศ.อัมพร วัฒนนิรันดร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ แก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง

ขอขอบพระคุณ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง ผู้จัดการการวิจัยการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ สำนักประสานงานการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และคณะกรรมการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำ ในการจัดทำโครงการวิจัย การดำเนินการโครงการวิจัย และการจัดทำรูปเล่มวิจัย จนวนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณคุณธัญญานต์ มีภูงา และคุณเกสร ศรีเมฆ ที่มีส่วนร่วมทำให้ผลงานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำเนาวิ	เสาวกุล
หทัยรัตน์	เสาวกุล
กิตติ	มุลาลินน์
สุพัฒน์	ชัยตั้งจิตร
ญาณัท	หงษ์เต็งสกุล
ธงชัย	มุงเจริญพร

17 กันยายน 2550

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ดังนี้

1. ในการกำหนดยุทธศาสตร์กลุ่มท่องเที่ยวอีสานใต้ ทั้ง 4 ด้านนั้น บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแสดงบทบาทมากในด้าน การมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ตามลำดับ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเน้นยุทธศาสตร์ด้านการกำหนดการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างความสำเร็จในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ ซึ่งกลุ่มผู้นำ และชุมชนมียุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากที่สุดอยู่แล้ว ควรจะมีการเน้นเนื้อหาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในหลักสูตรให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เกิดความตระหนักและมีความเข้าใจแนวคิดในเห็นคุณค่าของการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2. หน่วยงานของรัฐต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ควรพิจารณาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ อาทิเช่น หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องควรมีหน้าที่เพียงในการส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความเข้าใจด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวให้สามารถมองภาพรวมของการท่องเที่ยวได้ในทิศทางเดียวกัน ส่วนอำนาจในการบริหารจัดการนั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารจัดการด้วยตนเองเพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อยู่แล้ว จะเกิดความรักและห่วงใยในทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของตนเอง ให้มีเอกภาพในการบริหารงานมีระบบการจัดการที่ชัดเจน ทั้งงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และมีการบูรณาการชุมชนดูแล มีการสนับสนุนเชิงนโยบายอย่างจริงจัง ใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักธุรกิจ และผู้ประกอบการโดยพิจารณาให้มีความสำคัญกับบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และประชาชนเพราะแม้ว่าจะมิใช่ผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือมีงบประมาณดำเนินการ แต่ก็สามารถช่วยให้เกิดความสามัคคี เกิดมีการประสานงานและเชื่อมโยงบูรณาการการพัฒนาจากหน่วยงานท้องถิ่นระดับพื้นที่ที่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ได้มากขึ้น และลดข้อจำกัดในการพัฒนาของหน่วยงาน อาทิ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นมาและประวัติศาสตร์ของแหล่ง

ท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินการตามแผนงานยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มีความก้าวหน้า ตามลำดับต่อไป

3. ควรนำความคาดหวังของผลการวิจัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้สร้างแรงจูงใจกับกลุ่มผู้บริหาร รวมทั้งแกนนำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการให้เกิดประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด อาทิ จัดหาและพัฒนาให้มีบุคลากรด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยรวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่ม/ชมรมหรือองค์กรขึ้นในท้องถิ่น หรือเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความปลอดภัย สะอาด มีการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวและส่งเสริมให้มีมีคฤหาสน์เที่ยวชนในท้องถิ่น

4. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แก่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมภาวะผู้นำด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดสรรงบประมาณให้แก่แหล่งท่องเที่ยวที่ยังมีการพัฒนาไม่มากนัก เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพ โดยรวมของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ได้อย่างต่อเนื่อง และอย่างยั่งยืน

5. ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิมและประสบการณ์ การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีภูมิฐานะเดิมในท้องถิ่น กับกลุ่มที่ย้ายมาจากที่อื่น กลุ่มที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิม และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคคลากรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) ในการจัดการฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุม ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับระดับอายุหรือวัย และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เพราะการจัดหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้การถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การพัฒนาบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะได้ผลดี มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มากขึ้น

6. ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้นำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยในด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันและรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ความคาดหวังที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และกับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสูงอยู่แล้ว

7. จากมุมมองและข้อเสนอแนะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความคาดหวังในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การมีส่วนร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวท่องเที่ยว โดยต้องการมีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีข้อเสนอในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเพื่อร่วมมือบริหารจัดการให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง นำเสนอข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการการท่องเที่ยว และการขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์เชิงรุก นอกจากนี้ ภาครัฐและเอกชน ยังให้ความสำคัญหรือร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร โดยยังให้ความสำคัญในกลุ่มภาคใต้ภาคเหนือ และภาคกลางมากกว่า

ดังนั้นรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร กรมป่าไม้ จึงควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในการพัฒนาและวางแผนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการประสานบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายและเกิดระบบธุรกิจพึ่งพาแบบพันธมิตรระหว่างผู้ประกอบการระดับประเทศ และผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว ได้โดยมีระยะเวลาเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก ทั้งนี้ควรมุ่งเน้นการสร้างระบบสาธารณูปโภคให้มีความเหมาะสมและเดินทางสะดวกสบายมากขึ้น สร้างข้อมูลและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้ง กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่มีโอกาสได้รู้จักหรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทั่วถึง

แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่เป็นไปได้คือทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาพักในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ก่อนที่จะเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเสนอแนะว่า การที่จะให้นักท่องเที่ยวแวะมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้นั้น จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยว โดยให้ข้อเสนอนี้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือ

1. การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีการสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนานขึ้น ซึ่งการที่นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็หมายถึงว่า นักท่องเที่ยวมีโอกาสใช้จ่ายมากยิ่งขึ้นกว่าการที่นักท่องเที่ยวมาเรียนในระยะเวลาสั้นๆ และผ่านไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

2. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในท้องถิ่นทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด รวมทั้งผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้คนในท้องถิ่นเปรียบเสมือนผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ภายในตัว

3. การรักษารูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณี เนื่องจากการวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นถูกระแสวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพล ทำให้รูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมสูญหายไป ทำให้มีผลต่อการที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาชมในความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่แท้จริง ดังนั้นคนในท้องถิ่นจะต้องช่วยกันอนุรักษ์รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้คงเดิม

4. การคมนาคมควรจะมีการสร้างสนามบิน ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาคอีสานใช้ระยะทางที่นาน ยิ่งถ้าการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้านนั้นต้องใช้เวลาเดินทางที่นาน ดังนั้นการสร้างสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นจะช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว

สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ผู้ความยั่งยืนซึ่งพิจารณาแยกออกมาเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีความหลากหลายอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวธรรมชาติ เพียงแต่ยังขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนโดยให้สอดคล้องกับระยะเวลาของเส้นทางการท่องเที่ยว ความหลากหลายของการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทุกแหล่งอย่างต่อเนื่องในด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำที่สะอาดพร้อมให้บริการ การกำจัดขยะและน้ำเสีย โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวได้

2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ยังขาดอยู่ เช่นถนนที่เป็นเลนเดี่ยว ควรพัฒนาเป็นถนนสองเลน และมีการสร้างศูนย์กลางสนามบิน นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาที่พัก โรงแรมที่ได้มาตรฐานในบางจังหวัด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ ส่วนในเรื่องของภาคการอาหารนั้นควรมีการส่งเสริมให้เป็นร้านที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาสินค้าพื้นเมืองให้มีคุณภาพเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP มีบริการข้อมูลด้านที่พัก ร้านอาหาร สินค้าพื้นเมืองให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างทั่วถึง

3. ด้านกลไกและการจัดการท่องเที่ยว

โดยภาพรวมแล้วประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแม้ว่าการดำเนินงานโครงสร้างใหญ่โดยภาครัฐโดยให้ส่วนของท้องถิ่นดำเนินการจัดการ แต่ภาคเอกชนก็ให้การส่งเสริมและสนับสนุน อย่างไรก็ตามในการขยายตัวของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ การพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของท้องถิ่นโดยต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการและให้ความรู้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

ไว้ได้ในระยะยาวมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ข้อมูลทางวิชาการให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น
ในด้านการท่องเที่ยว

4. การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว

การบริการข้อมูลการท่องเที่ยวนั้น ในแต่ละศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวควรมีข้อมูลของ
แหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและ
ภาคเอกชนควรมีการบริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่สื่อที่ดีที่สุดในการประชาสัมพันธ์
การท่องเที่ยวบอกปากต่อปาก ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น และ
ตำรวจท่องเที่ยวให้สามารถบอกข้อมูลการท่องเที่ยวได้ จึงควรมีให้มีการอบรมประชาชนในท้องถิ่น
ตำรวจท่องเที่ยวในการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ
ภาษาอังกฤษและภาษาเขมร เพื่อให้บอกข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้

5. การเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมี ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการและความปลอดภัย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้
เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืนต้องเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบ
การท่องเที่ยว ในด้านการประชาสัมพันธ์คุณค่าทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งการ
ต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่น และต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับ
ผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG 4950093

ชื่อโครงการ : บทบาทของผู้นำองค์กรการปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่ม
จังหวัดอีสานใต้

ชื่อนักวิจัย : 1. สำเนา เสาวกุล, 2. หทัยรัตน์ เสาวกุล, 3. กิตติ มุลาสินน์, 4. สุพัฒน์
ชัยตั้งจิต, 5. ญาณัท หงษ์เต็งสกุล, 6. ธงชัย มุ่งเจริญพร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

E-mail Address : Saowakoon@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 มิถุนายน 2549 – 31 พฤษภาคม 2550

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรการปกครองท้องถิ่น
กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน
6 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยศึกษาความ
คาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และยุทธศาสตร์ที่พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนา
และจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ **การวิจัยเชิงปริมาณ** กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จาก
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่ม
จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง
ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทเรียงตามลำดับ
ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและ
กระบวนการ ส่วนความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธ
ศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีคะแนนอยู่ในระดับมาก โดยมีความคาดหวังเรียง
ตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ นอกจากนี้การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผล
ต่อบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่ม
จังหวัดอีสานใต้ ประกอบด้วย ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิฐานะ และประสบการณ์การปฏิบัติงานใน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **การวิจัยเชิงคุณภาพ** โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดกลุ่มอีสานใต้ **ผลการวิจัยพบว่า** ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มอีสานใต้ ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีกำหนดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน กระทำโดยกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอีสานใต้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้การสนับสนุนและส่งเสริมแก่หน่วยงานของรัฐ ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่ม อินโดจีนและสามเหลี่ยมมรกต พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักกับท้องถิ่นและประเทศ สนับสนุนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น การนำเสนอของดีมีคุณภาพประจำท้องถิ่นของตน(สินค้า OTOP) ชุมชนมีอาชีพเสริม และเกิดรายได้ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอีสานใต้มีความคาดหวังว่า รัฐบาลควรมอบอำนาจในด้านการบริหารจัดการให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ล้ำค่าของจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาสถานที่ที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ การจัดทำสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวภายในกลุ่มอีสานใต้ พัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้สวยงามและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภค และความปลอดภัย เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และนำรายได้มาพัฒนาอีสานใต้ต่อไป โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดโดยให้มีการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวให้ต่อเนื่องกันทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาศักยภาพให้มีความสามารถในการบริการ ภาษาและการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้า OTOP และ อาหารพื้นบ้านให้มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานและเป็นสินค้าที่ถูกต้องของผู้มาเยือน ปัญหาอุปสรรค ขาดงบประมาณในการส่งเสริม การสนับสนุนและการพัฒนาจากภาครัฐ การคมนาคมในการท่องเที่ยวยังขาดความรวดเร็วและสะดวกสบาย ที่พักไม่เพียงพอหรือไม่เป็นจุดดึงดูดเท่าที่ควร การจัดการของผู้บริหาร ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว

และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐต้องสนับสนุนการดูแลการท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ บำรุงรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวในแหล่ง ธรรมชาติเชิงนิเวศยังต้องอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยหน่วยงานหรือกรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมแก่ผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานใต้อย่างเท่าเทียมกันทั้งประเทศ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

คำหลัก : บทบาท, ยุทธศาสตร์, การท่องเที่ยว, กลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ABSTRACT

Project Code : RDG 4950093

Project Title : The Role of Local Administrators to the Tourism Strategy in Lower
Northeastern Region

Investigators : 1. Saowakoon, S, 2. Saowakoon, H, 3. Mulalin, K, 4. Chaitungjit, S,
5. Hongtengsakoon, Y, 6. Moongjareonporn, T
Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

E-mail Address : Saowakoon@gmail.com

Project Duration: 1 June 2006 – 31 May 2007

The aim of this research is to study the role of local administrators to the tourism strategy in lower Northeastern region (Nakhon Ratchasima, Chaiyaphum, Buri Ram, Surin, Si Sa Ket and Ubon Ratchathani). The other aims are to compare the factors regarding the administrators qualifications and their role as well as their expectations and those of local administrators, to find out the ways of sustainable tourism management in lower Northeastern region and to connect to neighboring countries. The research contains both quantitative and qualitative data. The subjects of the quantitative research consist of 400 administrators from the local administrators lower Northeastern region. The findings are that the role of the administrators from the local administrators in lower Northeastern region is at a medium level. Their various roles can be ranked as follows: the highest mean lies in participation, second to that is management, followed by scope, activities and processes. The expectations of tourism strategy in lower Northeastern region were found to be at quite high level. The expectations may be ranked in the following order, with the highest mean being found in terms of participation, followed in descending order by management, scope, and by activities and processes. In addition, the hypothesis test indicates that the important variables affecting the support of local leaders in the tourism strategy in lower Northeastern region consist of the following: sex, age, domicile and work experience. Important variables affecting the expectations in the tourism strategy in lower Northeastern region consist of the following: education level,

work experience, occupation and previous income. The subjects of the qualitative research consist of the local administrators at various levels; Tambon, municipality and province in six provinces in lower Northeastern region. The findings are that the administrators' role of the on tourism development is few while provincial governors and related authorities play more important role. The local administrators support the budget for improving important tourist attractions in Indo-China and Emerald Triangle, youths loving home land, environmental management for sustainability, participation of community in local development and OTOP products.

The local administrators expect the central government should delegate them authority on development of service places such as restaurants, hotels etc. The government should build airports to connect lower Northeastern region with other regions. The local administrators have to build facilities, infrastructure and safety, and develop environment in order to create sustainable tourism and get income for local development. Besides, The local administrators have to improve tourist attractions of history, culture and historical ruins to connect with each province and transfer tourists to other provinces in lower Northeastern region. Working staff should be developed on service, languages and public relations. OTOP products and local food should be supported standard quality. The problems are a lack of budget, transportation, hotels insufficient and uncomfortable. On management there are not enough tourist experts and authorities so government sector should support tourism in lower Northeastern region and maintain historical ruins. Moreover, natural attractions mainly depend on the rainfall. The local governors need help on more budget to develop tourism and need tourism related department to transfer authority to them taking responsibility. The government has to support product distribution with reasonable price for tourists, encourage tourists to visit lower Northeastern region and advertise about tourism in lower Northeastern region.

Keyword : Role of Local Administrators, The expectations , Tourism, Strategy, Lower Northeastern Region

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
คำถามการวิจัย (Research Question)	2
สมมติฐานการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ขอบเขตของการวิจัย	6
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (Output)	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)	6
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	6
สรุป	7
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทนำ	8
การทบทวนวรรณกรรม	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
สรุป	75
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)	76
บทนำ	76
รูปแบบการวิจัย	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
การสุ่มตัวอย่าง	77

สารบัญ (ต่อ)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
สรุป	79
บทที่ 4 ผลการศึกษา สรุป และข้อเสนอแนะ	80
บทนำ	80
ผลการวิจัย	80
การอภิปรายผลการวิจัย	119
ข้อเสนอแนะ	133
สรุป	141
บทที่ 5 บทสรุป	142
บทนำ	142
คำนำ	142
เครื่องมือและวิธีการศึกษา	143
ผลการศึกษา	146
การอภิปรายผลการศึกษา	151
ข้อเสนอแนะผลการวิจัย	159
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	166
บรรณานุกรม	167
ภาคผนวก	172
ภาคผนวก ก. บทควมวิจัย	173
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างแบบสอบถาม/สัมภาษณ์	191
ภาคผนวก ค. ภาพประกอบกิจกรรมการดำเนินการวิจัย	203
ภาคผนวก ง. ประวัติผู้วิจัย	205

สารบัญตาราง

		หน้า	
ตารางที่	1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	80
ตารางที่	2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	84
ตารางที่	3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทและความคาดหวัง ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยรวม	89
ตารางที่	4	เปรียบเทียบเพศกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	94
ตารางที่	5	เปรียบเทียบอายุกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	95
ตารางที่	6	เปรียบเทียบสถานภาพสมรสกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	96
ตารางที่	7	เปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่นกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	96
ตารางที่	8	เปรียบเทียบระดับการศึกษาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	97
ตารางที่	9	เปรียบเทียบประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	98
ตารางที่	10	เปรียบเทียบตำแหน่งในการบริหารกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	99

สารบัญตาราง(ต่อ)

			หน้า
ตารางที่	11	เปรียบเทียบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันนอกเหนือจากองค์กรปกครอง ท้องถิ่น กับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่ม จังหวัดอีสานใต้	99
ตารางที่	12	เปรียบเทียบรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน กับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด อีสานใต้	100
ตารางที่	13	เปรียบเทียบเพศ กับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	101
ตารางที่	14	เปรียบเทียบอายุกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	101
ตารางที่	15	เปรียบเทียบสถานภาพสมรสกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธ ศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	102
ตารางที่	16	เปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น กับความ คาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด อีสานใต้	102
ตารางที่	17	เปรียบเทียบระดับการศึกษากับความคาดหวังต่อการกำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	103
ตารางที่	18	เปรียบเทียบประสบการณ์การทำงานในองค์กรปกครองส่วนต่าง ถิ่นกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ใน กลุ่มจังหวัดอีสานใต้	104
ตารางที่	19	เปรียบเทียบตำแหน่งในการบริหารกับความคาดหวังต่อการกำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	105
ตารางที่	20	เปรียบเทียบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันกับความคาดหวังต่อการ กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	106
ตารางที่	21	เปรียบเทียบรายได้กับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	107

บทที่ 1 บทนำ

1.1. บทนำ

ในบทนี้จะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ของโครงการคำถาม การวิจัย สมมุติฐานการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขอบเขตการวิจัย ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย และแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และสรุปบทที่ 1

1.2. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมประเภทนี้ นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้หลายประการ เช่น การเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยให้ความสำคัญทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ จนถึงระดับนานาชาติ ทั้งนี้ เพราะมีการนำทรัพยากรมาใช้อย่างมากมาย จนทำให้เสียสมดุลของธรรมชาติส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิต และพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เน้น สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการท่องเที่ยว และถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีบทบาทในการกำกับ ดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

การบริหารงานทรัพยากรการท่องเที่ยวและความคิดเห็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด รวมทั้งยังเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นอันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ กลุ่มจังหวัด อันเป็นแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวม หรือการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยการประสานระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาบนแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นการศึกษาบทบาทของผู้นำองค์การปกครองท้องถิ่นต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์ การศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์การปกครองท้องถิ่นต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบทบาท ความคาดหวังและความเป็นมาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน

1.3.วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.3.1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำองค์การปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.3.2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์การปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.3.3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.3.4. เพื่อทราบบุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน

1.4.คำถามการวิจัย

- 1.4.1. บทบาทของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร
- 1.4.2. ความคาดหวังของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร
- 1.4.3. คุณลักษณะของผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร
- 1.4.4. ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนเป็นอย่างไร

1.5. สมมติฐานการวิจัย

- 1.5.1. เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.2. อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.3. สถานภาพสมรสต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.4. ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.5. ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.6. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.7. ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.8. อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์การปกครองท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.9. รายได้ นอกเหนือจากองค์การปกครองท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.10. เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.11. อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.12. สถานภาพสมรสต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน

- 1.5.13. ภูมิฐานะเดิมต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.14. ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.15. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.16. ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.17. อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน
- 1.5.18. รายได้ นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน

1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งและทีมงาน ได้แก่ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายองค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติเทศบาล และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในที่นี้หมายถึง เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ สิทธิ ซึ่งผูกพันอยู่กับสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยสังคมจะกำหนดหรือคาดหวัง บทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือตำแหน่งฐานะไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือตำแหน่ง ฐานะนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ในที่นี้หมายถึง บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ความคาดหวัง หมายถึง การคอยสิ่งที่คาดว่าจะมีขึ้น สิ่งทีนอกเหนือขึ้นไป สิ่งที่คาดคิดไว้ สิ่งทีจะเกิดขึ้นในการดำรงชีวิต สิ่งทีคาดว่าจะเกิดขึ้น โดยบทบาท ซึ่งจะจัดระบบโครงสร้างในลักษณะ ของความคาดหวังจากสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคาดหวังจากบท(script) ความคาดหวังจากผู้ร่วม แสดงคนอื่น(Other players) หรือความคาดหวังจากผู้ชม ซึ่งรูปแบบของความคาดหวังดังกล่าวนี้ จะขึ้นอยู่กับสถานภาพทีบุคคลเหล่านั้นครอบครองอยู่นั้นเอง ในที่นี้ หมายถึง ความคาดหวังของผู้นำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวก หมายถึง แนวทางในการพัฒนาและการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวก กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ หมายถึง กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่อีสานตอนใต้ของประเทศไทย ในที่นี้ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ระยะเวลาในการ ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำแหน่งต่าง ๆ

สถานภาพทีดำรงอยู่ในปัจจุบันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ตำแหน่งผู้นำในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค้การบริหาร ส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล และรองนายก องค์กรการบริหารส่วนตำบล

อาชีพทีทำอยู่ในปัจจุบัน หมายถึงอาชีพทีทำอยู่นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

รายได้ปัจจุบัน หมายถึง รายได้ต่อเดือนทีอยู่นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

1.7. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2549 ถึงเดือนพฤษภาคม 2550

1.8. ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.8.1. ทราบบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.8.2. ทราบความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.8.3. ทราบคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.8.4. ทราบแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ที่พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนา และจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน

1.9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

- 1.9.1. ได้การพัฒนาองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว
- 1.9.2. ได้มีการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ภายในหน่วยงานแต่ละหน่วยงานให้สามารถดำเนินงานด้านงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.9.3. เพื่อสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานด้านงานวิจัยร่วมกันระหว่างหน่วยงานในแต่ละหน่วยงานให้มีการเชื่อมความสัมพันธ์กันมากขึ้น
- 1.9.4. สามารถเพิ่มจำนวนนักวิจัยได้ไม่น้อยกว่า 200 คน ในการดำเนินการโครงการวิจัยด้านการท่องเที่ยวนี้

1.10. แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.10.1 นำผลงานวิจัยที่ได้เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อบจ.สุรินทร์ และ สกว. เป็นต้น
- 1.10.2 นำเสนอผลงานในรูปเอกสารงานวิจัยในเว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยว เช่น www.ttresearch.org.

1.11. สรุป

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบถึงหลักการและเหตุผลของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ของโครงการคำถามการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขอบเขตการวิจัย ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย และแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งในบทที่ 2 จะกล่าวถึงวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. บทนำ

ในบทนี้จะกล่าวถึง การทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และ สรุปบทที่ 2

2.2. การทบทวนวรรณกรรม

2.2.1. ความหมายของผู้นำ

Hollander, Edwin P.(1970) ได้ให้ความหมายว่า ผู้นำ คือ บุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพรวมทั้งผู้มีสถานะที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นผู้ใช้อิทธิพลต่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลุ่มและดำเนินให้กลุ่มไปสู่เป้าหมายในการกระทำเช่นนี้ผู้นำจะเป็นใครก็ได้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะดำเนินการใด ๆ ที่จะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จากความหมายจะเห็นได้ว่า ผู้นำเป็นใครก็ได้แต่สามารถชักจูงโน้มน้าวให้กลุ่ม หรือคนดำเนินงานตามที่ตนต้องการ หรือตั้งเป้าหมายไว้

Chapin (1924,14 อ้างถึงใน กวี วงศ์พุด 2539, 14) ให้ความหมายไว้ดังนี้ ผู้นำ คือ ความ เป็นแกนกลางของการประสานงานของกลุ่ม

Stogdill (1950,15 อ้างถึงใน กวี วงศ์พุด 2539, 15) ได้กล่าวถึงผู้นำว่า ผู้นำเป็นกระบวนการของอิทธิพลต่อความพยายามและกิจการของกลุ่มที่รวมกันขึ้นด้วยความพยายามที่จะนำดำเนินการ เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย

Koontz and O'Donnell (1958,15 อ้างถึงใน กวี วงศ์พุด 2539, 15) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความเป็นผู้นำ เป็นการปฏิบัติที่มุ่งในการชักจูงผู้คนให้ทำงานรวมกัน เพื่อจุดมุ่งหมายจะได้สัมฤทธิ์ผล

อรุณ รักรธรรม (อ้างถึงใน กวี วงศ์พุด 2539, 17) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคล ซึ่งถูกแต่งตั้งขึ้นหรือได้รับความยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้

ธรรมรส โชติบุญพร(อ้างถึงใน กวี วงศ์พุด 2539, 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งถูกแต่งตั้งขึ้นมาหรือได้รับความยกย่องขึ้นมาให้เป็นหัวหน้า มีความสามารถในการปกครอง

บังคับบัญชาและอาจชักพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนในทางที่ดีหรือชั่วได้ เราเรียกผู้นำตามคุณลักษณะนี้ว่า “ผู้นำพลวัต” (Dynamic Leader) ซึ่งอาจเป็นผู้นำที่ดี (Positive Leader) หรือผู้นำนิเสธ (Negative Leader) ก็ได้ถ้าหากเป็นผู้ชักชวนไปในทางที่ไม่ถูกต้องและปฏิบัติการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อระเบียบของสังคม

เสาวคนธ์ สุกสวัสดิ์ (2530, 284) ได้กล่าวถึงประมุขศิลป์หรือความเป็นผู้นำ (Leadership) ว่าการเป็นผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้ศักยภาพ หรือสมรรถภาพประจำตัวของแต่ละบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้กระทำการตามความมุ่งหมายในแต่ละสถานการณ์และสภาพสังคม ทักษะในการเป็นผู้นำโดยทั่วไปแล้ว หมายถึง การที่ผู้นำสามารถใช้อิทธิพลหรืออำนาจต่อบุคคลที่อยู่ใต้บังคับบัญชาต่อกลุ่มต่าง ๆ และต่อบุคคลในสังคมสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในทางปฏิบัติผู้นำจะเป็นศูนย์กลางของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ชักจูงใจ การริเริ่ม การประนีประนอม และการประสานประโยชน์ พฤติกรรมในหน้าที่ของผู้นำส่วนใหญ่เป็นการวินิจฉัยสั่งการ โดยอาศัยอำนาจอิทธิพลและบารมีเป็นเครื่องมือ ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังกลุ่ม ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้นำที่มีสมรรถภาพ คือผู้นำที่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ถูกต้องและทันท่วงที

Max Weber (อ้างถึงใน ปวีตร์ นวะมะรัตน์ 2538, 13) กล่าวว่า บุคคลบางประเภทมีลักษณะเป็นผู้นำโดยได้รับพรสวรรค์จากสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผล หรือเป็นสมบัติตามธรรมชาติที่เรียกว่า “บารมี” (Charisma) ทำให้ทุกคนเกิดความศรัทธาและยอมรับอำนาจความชอบธรรมในการปกครอง ผู้นำประเภทนี้ต้องอาศัยบุคลิกภาพและความสามารถส่วนตัวสร้างสัมพันธภาพทางจิตใจเพื่อให้ประชาชนทั่วไปยอมรับ

พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์ (อ้างถึงใน ธเนศ เวชกรกานนท์ 2540, 17) มีความเห็นเกี่ยวกับ “ผู้นำ” คือบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีเด่น มีความสามารถพิเศษในกลุ่มชนบท หรือท้องถิ่นในขณะเดียวกันสมาชิกในกลุ่มมีความผูกพันและยอมรับในกันและกัน จะมีสถานการณ์หนึ่งเกิดขึ้นและจะทำให้เกิดผู้นำตามแบบผู้ตาม ซึ่งทำให้ผู้ที่มีบุคลิกภาพดีเด่น มีความรู้ ความสามารถกลายเป็นผู้นำภายในกลุ่มนั้น ลักษณะเช่นนี้เป็นการมองผู้นำในแง่ของสถานการณ์และบุคลิกภาพ

ธรรมรส โชติกุญชร (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ ชูช่วย 2536, 22) ได้ให้ความหมายของผู้นำว่าเป็น บุคคลซึ่งถูกแต่งตั้งขึ้นมาหรือได้รับการยกย่องขึ้นมาเป็นหัวหน้า มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และอาจชักพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางดีหรือชั่วได้

พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์ (2517, 125-129) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำชุมชนหมายถึง ผู้ที่มี บุคลิกภาพเด่น ประกอบกับความสามารถพิเศษในกลุ่มชนหรือในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งในแต่ละกลุ่มย่อม ประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่มีบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ และลักษณะแตกต่างกันไปในขณะที่ ทุกคนมีความผูกพันซึ่งกันและกัน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มจะต้องยอมรับนับถือความคิดเห็น ของกันและกัน ด้วยเหตุนี้เองสถานการณ์ซึ่งเป็นตัวหนึ่งผลักดันให้สมาชิกของกลุ่มบางคนกลายเป็น ผู้นำ และบางคนกลายเป็นผู้ตาม ความเป็นผู้นำมักปรากฏขึ้นเพราะเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมบีบ ตัว อย่างไรก็ตาม ส่วนประกอบที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้นำย่อมเนื่องจากคุณลักษณะพิเศษประจำตัว เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความโอบอ้อมอารี และความเสียสละ

เวรดี ไชยพาน (2523,9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลที่คนในชุมชนยก ย่องยอมรับนับถือเป็นผู้ที่สามารถชักจูง และก่อให้เกิดแรงศรัทธาในกลุ่มคน เป็นผู้เสียสละเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาหารือแก่ผู้อื่น มีความคิดริเริ่มทันต่อ เหตุการณ์ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการศึกษาดี มีแนวความคิดเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้ที่มี ส่วนสำคัญในการทำงานให้แก่ชุมชน เป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในชุมชน

จีระพรรณ กาญจนจิตรา (2528,53) ให้ความหมายของผู้นำท้องถิ่นไว้ว่า ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันเป็นที่ต้องการในการดำเนินงานของกลุ่ม และสามารถใช้ ความรู้นั้นให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผู้นำส่วนใหญ่จะมี บุคลิกภาพเด่น มีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษในกลุ่มชนหรือในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ที่สามารถจูงใจ ประชาชนให้มีความคิดคล้อยตามและลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งจนนำกลุ่มไปสู่จุดหมาย ปลายทางได้อย่างสำเร็จ สำหรับในงานพัฒนาชุมชนนั้น ผู้นำ หมายถึงผู้นำกลุ่มซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มได้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามต้องการ

ประยูทธ สุวรรณโกตา (2522,32-39) ให้ความหมายของผู้นำท้องถิ่นไว้ว่า ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่น หรือชุมชนให้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จ

ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้นอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงานโดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ง่ายๆ โดยสรุปว่าผู้นำ ท้องถิ่นก็คือ ผู้นำอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้

จากความหมายของผู้นำที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลในชุมชนที่คนในชุมชนให้การยอมรับนับถือ มีความรู้ความสามารถเป็นที่ต้องการในการดำเนินงานของกลุ่ม สามารถกระตุ้นให้เกิดแรงศรัทธาในกลุ่มสมาชิก เป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อพัฒนาการของกลุ่ม ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จ อีกทั้งแก้ไขปัญหาคือ ุ่ที่ เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและพัฒนาการของกลุ่มจนสามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้เป็นผลสำเร็จ

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเป็นผู้นำไปสู่เป้าหมายอย่างหนึ่งอย่างใดที่เขาต้องการสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามโดยความเต็มใจ สามารถดำเนินการและควบคุมสถานการณ์นั้น โดยใช้ขบวนการติดต่อสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.2.2. ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, 459) ได้ให้ความหมายคำว่า บทบาท คือ การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้

สุพัตรา สุภาพ (2535, 58) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาท “บทบาท” คือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น บทบาทของครู คือการอบรมสั่งสอนนักเรียน โดยสถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้น ๆ มีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไรในสังคม บุคคลที่มีสภาพต่างกันหรือแม้แต่สถานภาพเดียวกันก็อาจมีบทบาทต่างกันได้

สุชา จันทรโสม และสุรางค์ จันทรโสม (2520,46) ให้ความหมายของบทบาทว่า บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ในสถานภาพใด ใดๆแล้วบุคคลในสถานภาพนั้นๆ จะต้องประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนด

สุรพล พุฒคำ (2522,19) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทและหน้าที่เป็นของคู่กัน ซึ่งกำหนดควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้นๆ จะได้รับ บทบาทเป็นเงื่อนไขที่บุคคลดำรงตำแหน่งนั้น จะต้องทำรวมทั้งสิทธิต่างๆ ที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่งซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

Ralph Linton (1084,51 อ้างอิงใน กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ 2527, 51) มีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องสถานภาพหรือฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ดังนี้คือ “Linton” มองว่าสถานภาพเป็นนามธรรม ซึ่งหมายถึงฐานะหรือตำแหน่งจะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นๆ ว่า ตำแหน่งนั้นๆ จะมีภารกิจหรือหน้าที่อย่างไรบ้างดังนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคู่กับตำแหน่งก็คือ บทบาทของตำแหน่ง เพราะว่า ทุกๆตำแหน่งจะต้องมีบทบาทกำกับ

Earl R. Babbie (1084,52 อ้างอิงใน กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ 2527, 52) มีความเห็นว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่น ที่จะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งปฏิบัติ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นนักเรียนต้องเรียนหนังสือ เป็นต้น

ทฤษฎีบทบาทของเมอร์ตัน(Merton's Role Theory)(อ้างถึงใน กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ 2527, 51) เมอร์ตันเป็นนักสังคมวิทยา เขากล่าวว่า “บุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่ง และบทบาทควบคู่กัน ไปซึ่งไม่เหมือนกัน บทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมที่เขาสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น”

ทฤษฎีบทบาทของราล์ฟ ลินตัน เป็นนักมนุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงมาก เขากล่าวว่า ตำแหน่งหรือ สถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ เป็นต้น ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปความหมายของบทบาทได้ดังนี้ บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่แสดงออกตามสถานภาพหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดควบคู่กับตำแหน่ง สถานภาพที่บุคคลนั้นๆ จะได้รับพร้อมตำแหน่ง และบทบาทจริงที่บุคคลอาจจะไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง ปฏิเสธบทบาทที่กำหนดไว้และบุคคลไม่สามารถแสดงบทบาทที่กำหนดได้ในการแสดงบทบาทของบุคคลจะแสดงได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้สวมบทบาท

ความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับบทบาทนั้น มีผู้เสนอไว้หลายทัศนะ เช่น ภิญญู สาธ (2523) กล่าวถึงบทบาทว่า

สิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งถูกคนอื่นคาดหวังให้เขาทำเรียกว่าบทบาท (Role) บทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่ง ที่บุคคลผู้นั้นครองอยู่ บทบาทหน้าที่หมายรวมถึงหน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำ และบรรดาสติธิต่าง ๆ ที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง สติธิและหน้าที่ประจำตำแหน่งแต่ละตำแหน่งเกี่ยวพันกับสติธิและหน้าที่ของตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องกันภายในระบบสังคมเดียวกัน

ประมวล รัตนวงศ์ (2519) ให้ความหมายบทบาทว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขและอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำเมื่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด และพฤติกรรมดังกล่าวนั้นย่อมมีส่วนผูกพันกับความคิดเห็นของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และความคาดหวังของสังคมที่เห็นว่าบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นควรกระทำ

โสภา ชูพิชัยกุล (2515) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่าทุกตำแหน่งหรือชั้น จะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของคนที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ควรจะทำอะไร มีพฤติกรรมอะไรคือ บทบาทของแต่ละคนที่อยู่ในตำแหน่งหนึ่ง ควรจะมีอะไรนั่นเอง บางทีบทบาทอาจครอบคลุมไปในแง่ที่ว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พันธะของตำแหน่งนั้น ๆ

ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2513) ได้ให้ความหมายบทบาทว่า บทบาท หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการงาน โดยตรงและงานพิเศษที่ควรจะต้องทำ

Secord และ Backman (1964) ให้ความหมายบทบาทไว้ว่า บทบาท คือ การมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างพฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือผู้ดำรงตำแหน่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น

Davis (1962) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ว่า การที่บุคคลจะดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดไว้ควบคู่จะดำรงตำแหน่งหนึ่งใด ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งนั้นเสมอ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้จะต้องเป็นที่รู้และเข้าใจกันระหว่างบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2.3. บทบาทผู้นำ

Urwick, Luther F. (1962) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้นำ คือ เป็นผู้บริหารองค์การอย่างแท้จริง เป็นสัญลักษณ์ขององค์กร สร้างความกระฉ่างพร้อมเหตุในการดำเนินงานสร้างบรรยากาศแห่งความ คิดเห็นเป็นอันเดียวกัน

Chester I. Barnard (1096,31 อ้างถึงใน กวี วงศ์พุม 2539,31) ได้ระบุหน้าที่ของผู้นำไว้ ได้ ดังนี้ คือ เป็นผู้ชี้จุดมุ่งหมายเป็นผู้นำหาหนทาง เป็นผู้ใช้เครื่องมือในการดำเนินการ และเป็นผู้กระตุ้น ความพยายามให้เกิดการประสานงานกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้นำจะเป็นแกนกลาง เป็นหัวใจของการ ทำงานทุกอย่าง

อารมณ พาพันธ์ (2529,40) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชนบท คือ องค์ประกอบเชิงมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำซึ่งมีบทบาทหลายประการในการพัฒนาชนบท เช่น

- 1) บทบาทของผู้ริเริ่มโครงการ หรือผู้วางแผนโครงการ
- 2) บทบาทของผู้ปฏิบัติโครงการ
- 3) บทบาทของผู้ให้การศึกษาด้านสังคม
- 4) บทบาทของผู้ประสานงาน

จากบทบาทนี้จะเห็นได้ว่า ผู้นำเป็นผู้ที่เริ่มต้นของงานทุกอย่าง รวมทั้งพยายามให้คน หรือ กลุ่มคนปฏิบัติตาม

สิริ เทศประสิทธิ์ (2529,123) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการ พัฒนาท้องถิ่นหรือการพัฒนาชุมชนไว้ คือ

- 1) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของท้องถิ่นหรือชุมชน
- 2) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดใหม่หรือสิ่งใหม่ๆ พร้อมทั้งชี้แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับแนวคิดใหม่หรือสิ่ง ใหม่นั้นด้วย
- 3) เป็นผู้ช่วยวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน
- 4) เป็นผู้แสดงความคิดเห็นความรู้สึกและสร้างแรงจูงใจ เพื่อการกระตุ้นเตือนหรือยั่วยุให้เกิด การกระทำในทางสร้างสรรค์ หรือการพัฒนาให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นหรือชุมชน

วิโรจน์ ภูจินดา(2527, 20-21) ได้อธิบายบทบาทผู้นำท้องถิ่นไว้ 3 ประการ คือ

1) บทบาทในฐานะผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจถูกต้องแก่ประชาชน ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านเกี่ยวกับทางโลก และทางธรรม ในทางโลกนั้นจะต้องให้ความรู้ในการดำรงชีพ โดยมีธรรมาภิบาลไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนมีความสามัคคีระหว่างหมู่คณะ ส่วนในทางธรรมนั้นจะต้องยึดคติธรรมในอันที่มุ่งให้ทุกคนทำดี ละเว้นการทำความชั่ว และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น

2) บทบาทในฐานะผู้นำที่ทำให้เกิดพลังผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการรวมตัวรวมกลุ่มของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อการประกอบกิจกรรมใดๆ อย่างจริงจัง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดพลังเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ

3) บทบาทในฐานะเป็นผู้ประสานงานและผู้แก้ไขปัญหา ผู้นำท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ประสานการพัฒนาในด้านต่างๆ ทุกระดับเพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาของหมู่บ้านเป็นไปอย่างจริงจังแล้ว ผู้นำยังต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การพัฒนาดำเนินไปได้ด้วยดี

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้นำที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้นำมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบมากมายเพื่อที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่สมาชิกและกลุ่ม ซึ่งสามารถสรุปบทบาทผู้นำไว้ได้เป็นดังนี้

- 1) บทบาทผู้บริหาร
- 2) บทบาทผู้ให้การศึกษา
- 3) บทบาทผู้ควบคุมความสัมพันธ์ในกลุ่ม
- 4) บทบาทผู้เชื่อมประสาน
- 5) บทบาทผู้ติดตามและประเมินผล

Henry Mintzberg (อ้างถึงใน ศรีบุญญา วรพันธ์ 2540, 30) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทที่สำคัญไว้ 10 บทบาท โดยจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. บทบาทในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interpersonal role) ซึ่งนับเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นมาจากการทำงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ของผู้บริหาร นั่นคือ

- 1.1 บทบาทเป็นพระอัครันต์ (หัวหน้าพิธีการ)
- 1.2 บทบาทเป็นผู้นำ (คอยจูงใจ)

- 1.3 บทบาทเป็นคนกลาง (คอยประสานความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และอื่น ๆ)
2. บทบาทในด้านข้อมูล (Information role) ซึ่งเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นมาจากบทบาทกลุ่มแรกที่ต้องมีการติดต่อกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 บทบาทการรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 บทบาทการกระจาย หรือแจกจ่ายข้อมูล
 - 2.3 บทบาทการให้ข้อมูล
3. บทบาทในด้านการตัดสินใจ (Decisional role) บทบาทกลุ่มนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาทสองกลุ่มแรก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดบทบาทที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ 4 บทบาทคือ
 - 3.1 บทบาทเป็นผู้ริเริ่มคิดกิจการ
 - 3.2 บทบาทนักแก้ปัญหา
 - 3.3 บทบาทเป็นนักแบ่งสรรทรัพยากร
 - 3.4 บทบาทเป็นนักเจรจาข้อขัดแย้ง

สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา (2522, 23) ได้สรุปการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทว่าบทบาทนั้นสามารถถูกกำหนดโดยสิ่งต่อไปนี้

1. บทบาทที่ถูกกำหนดโดยตำแหน่ง

ได้แก่ ฐานะของตำแหน่ง กฎระเบียบหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิของผู้พันซึ่งกำหนดไว้เป็นปกติสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเท่านั้น
2. บทบาทที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของบุคคล

ได้แก่ ทัศนคติ ประสบการณ์ การศึกษาอบรม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี ผู้ดำรงตำแหน่งยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

Cohen (1979, 36) ได้ให้คำอธิบายเรื่องบทบาทไว้ดังนี้ การที่สังคมได้กำหนดเฉพาะเจาะจงให้เราปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่าเป็นบทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed role) ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนจะไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่น เขาก็ยอมรับว่าจะต้องปฏิบัติไปตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted role) เป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนด กับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นอาจมีสาเหตุมาจาก

1. บุคคลขาดความเข้าใจในส่วนของบทบาทที่ต้องการ (Lack of understanding)

2. ความไม่เห็นด้วย (Not to conform) หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกระบุ

3. บุคคลไม่มีความสามารถ (Inability) ที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Broom and Selwick (1977, 34-35) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของบทบาทไว้ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทตามอุดมคติและหน้าที่ของตำแหน่งไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (The perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจจะไม่ตรงตามบทบาท ตามอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้

3. บทบาทที่กระทำจริง (The performed role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดัน และโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากที่มีผู้ให้ความหมายของบทบาททั้งหมดนั้น เราสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. บทบาทมีประจำอยู่ในทุกสถานภาพของสังคม

2. วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดบทบาท

3. การที่บุคคลจะทราบบทบาทได้ต้องมีสังคมกรรม (Socialization)

4. บทบาทจริงของบุคคลนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับบทบาทที่ควรจะเป็นไปตามปทัสถานของสังคมเพราะบทบาทที่บุคคลแสดงจริงของสังคมเพราะบทบาทที่บุคคลแสดงจริง ๆ นั้นเป็นผลของปฏิกริยาแห่งบุคลิกที่ครองสถานภาพร่วมกับบุคลิกของบุคคลอื่นที่มาร่วมในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการแสดงบทบาท

ทิตยา สุวรรณชฎ (2517) ได้กล่าวถึงฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. มีฐานะตำแหน่ง (Status) อยู่จริงในทุกสังคม และมีอยู่ก่อนที่ตัวตนจะเข้าไปดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

2. มีบทบาทที่ควรจะเป็น (ought – to – be – role) ประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง

3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น

4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้น ได้มาจาก สังคมกรรม (socialization) ในสังคมนั้น ๆ

5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอว่าจะเหมือนพฤติกรรมจริง ๆ ของคนที่ครองตำแหน่งที่มีบทบาทที่ควรจะเป็น บุคลิกภาพของตนเอง และบุคลิกภาพของผู้อื่นที่เข้ามาาร่วมกันในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้น (stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่เกิดการติดต่อทางสังคม

กล่าวโดยสรุป บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตนของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ที่ควรกระทำตามความคาดหวังขององค์กรหรือหน่วยงานของตนเอง และของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2.4. ความคาดหวัง

ในสังคมหรือองค์กรนั้น บุคคลต่างก็สังเกตบทบาทซึ่งกันและกัน และเข้าใจว่าตนเองควรจะแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็คาดหวังว่าบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ควรจะแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมเช่นไรด้วย

Getzels และคณะ (1964) กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลนี้ย่อมแตกต่างกันไป เพราะคนเราต่างก็มีความคิดและความต้องการต่างกัน เมื่อคนเราต่างก็มีความคิดและความต้องการต่างกัน พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลจึงต่างกันด้วย และบุคคลได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังของคนในองค์กรหรือจากจุดประสงค์ขององค์กรซึ่งเรียกว่าเป็นฝ่ายสถาบันมิติ (nomothetic dimension) ประการหนึ่งกับความต้องการส่วนตัวของตนเอง ซึ่งเรียกว่าฝ่ายบุคคลมิติ (idiographic dimension) อีกประการหนึ่งทั้งสองประการนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางสังคมซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงกระบวนการทางสังคมได้ดังนี้

ปัจจัยสองประการนี้มีความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ต่อพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลซึ่งบางทีอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ เพราะบุคคลไม่อาจกระทำการใด ๆ ได้ดังใจ หรือ มีอิทธิพลมาบีบบังคับให้บุคคลต้องการกระทำอย่างนั้นอย่างนี้อันก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานได้

Secord และ Backman (1964) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง คือ การคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทซึ่งจะแตกต่างกันไปตามบุคคลที่คาดหวัง โดยจะต่างกัน ตามอายุ เพศ ตำแหน่ง ซึ่งเป็นการแตกต่างกันเนื่องจากวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นการนี้คาดคะเนต่อบทบาทและหน้าที่ของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมตามตำแหน่งที่บุคคลดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการคาดหวังของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเอง หรือของบุคคลอื่นที่คาดหวังต่อบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ในกรณีที่บทบาทที่ผู้ดำรง

ตำแหน่งแสดงออกมานั้นไม่ตรงต่อความคาดหวังหรือความต้องการที่แท้จริงของสถาบัน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องคาดหวัง ผู้ดำรงตำแหน่งจะเกิดความไม่สบายใจและจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานด้วย

2.2.5. ประเภทของผู้นำ

ดาร์วิน ประยูรวงศ์ (2525, 40) ประเภทของผู้นำ จะชี้ให้เห็นพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้นำที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานในองค์การได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาและจัดแบ่งประเภทของผู้นำ โดยพิจารณาถึงรายละเอียด 3 ประการ คือ

1. พิจารณาจากการที่ผู้นำได้มาซึ่งอำนาจ

จากการศึกษาพบว่าในการปกครองบังคับบัญชา นั้น บางคนประสบความสำเร็จสามารถครองใจ เอาชนะใจคนอื่นจนบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอำนาจที่มาจากตัวกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว ยังต้องมีอำนาจอย่างอื่นมาประกอบอีก การศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับอำนาจผู้นำนี้ Max Weber ได้จำแนกที่มาของอำนาจไว้ 3 แบบคือ

1.1 ผู้นำกฎหมาย (Legal leaders) เป็นผู้นำที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าโดยกฎหมาย ซึ่งมีอำนาจและความรับผิดชอบตามที่กฎหมายระบุไว้

1.2 ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว (Charismatic leaders) เป็นผู้นำที่ได้อำนาจมาด้วยบารมีของตนเอง

1.3 ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic leaders) เป็นผู้นำเพราะอยู่ในตำแหน่งที่เป็นที่เคารพยกย่อง

2. พิจารณาจากการที่ผู้นำใช้อำนาจ

เป็นการพิจารณาถึงลักษณะของการใช้อำนาจที่ในการบริหารของผู้นำต่อผู้ร่วมงาน การพิจารณาตามแนวนี้ ภิญญู สาธร ได้จำแนกไว้ 2 แบบ คือ

2.1 ผู้นำแบบเผด็จการ (The autocratic leaders) เป็นผู้นำที่ยึดมั่นในความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่คำนึงถึงคนอื่น เน้นการออกคำสั่ง มุ่งแต่งงานเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน

2.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (The democratic leader) เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจโดยคำนึงถึงความเห็นของคนส่วนใหญ่ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

2.3 ผู้นำแบบตามสบาย (The laissez-faire or leader) ผู้นำประเภทนี้ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานกันตามสบายให้อิสระเต็มที่ในการวินิจฉัยสั่งการมีการควบคุมตรวจตราน้อยมาก

3. พิจารณาจากบทบาทที่ผู้นำแสดงออก

โดยพิจารณาจากบทบาทที่ผู้นำแสดงออกในการปกครอง ซึ่งมีผู้ทำการศึกษารายละเอียดไว้ดังนี้

มูสตี สัตยมานะ(2538,35) ได้แบ่งประเภทของผู้นำไว้ 2 แบบคือ

3.1 แบบบิดามารดาปกครองบุตร (Parental Leadership) ผู้นำแบบนี้มักแสดงออกในการปฏิบัติงานแบบรวมอำนาจคล้ายกับผู้เผด็จการ แต่อำนาจนั้นมักเป็นไปในลักษณะให้ความคุ้มครองโดยต้องการให้ลูกน้องมีความจงรักภักดีต่อตนเองเท่านั้น ตนมีอำนาจสั่งการใดแต่ผู้เดียว ลูกน้องทำตามโดยไม่ได้แย้ง

3.2 แบบนักการเมือง (Manipulator leadership) แบบนี้อาศัยหน้าที่การงานของบุคคลอื่นมาใช้แอบอ้าง เอาความสำคัญให้ตน เป็นแบบนักการเมือง และบริหารงานแบบนักการเมือง

3.3 แบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Leadership) ผู้นำแบบนี้เกือบไม่ใช้ในความหมายของการเป็นผู้นำในทางการบริหาร เพราะมีหน้าที่ให้คำแนะนำในแบบนักวิชาการ หรือที่ปรึกษา ผู้นำแบบนี้มักเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้เฉพาะอย่าง แบบนี้ถ้าได้รับการยกย่องมาก ๆ จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

Flippo (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ ชูช่วย 2536, 25-26) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า น่าจะแยกพิจารณาเป็นประเภทใหญ่ ๆ 2 ประเภท คือ

1. ผู้นำประเภทนิเสธ (Negative leadership) หมายถึง ผู้นำที่ใช้วิธีการไปในทางที่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานเกิดความเกรงกลัว จำเป็นต้องปฏิบัติตามผู้นำ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่เป็นเครื่องมือ ผู้นำประเภทนี้มีลักษณะเป็นเผด็จการหรือรวมอำนาจมากที่สุด

2. ผู้นำประเภทปฏิฐาน (Positive leadership) หมายถึง ผู้นำที่ใช้วิธีการ ในการบริหารไปในทางที่ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมแสดงความคิดเห็น และน้อมนำไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นขอบในเหตุผลของการที่จะปฏิบัติงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้นำประเภทนี้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ให้เสรีภาพแก่ผู้บังคับบัญชา ในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานมากกว่าประเภทแรก

สรุปได้ว่าผู้นำในความคิดของ Flippo ก็คือแบบเผด็จการและประชาธิปไตยนั่นเอง

สมพงษ์ เกษมสิงห์ (อ้างถึงในปัญญา สวัสดิ์เสรี 2539, 42-43) ได้แบ่งผู้นำในลักษณะที่พิจารณาจากการใช้อำนาจของผู้นำ สถานการณ์ สภาพแวดล้อม การปฏิบัติงานหรือลักษณะงานของสังคม ใน 4 แบบดังนี้

1. พิจารณาจากสถานะของผู้นำ คือ พิจารณาถึงข้อความจริงที่ว่าอะไรเป็นเครื่องค้ำจุนให้ผู้นำดำรงสถานะเหล่านั้นอยู่ได้ การศึกษาพิจารณาในเรื่องสถานะของผู้นำ โดยแยกพิจารณาเป็นหัวข้อย่อยได้ดังนี้

1.1 ผู้นำแบบใช้พระเดช (Regal leaders) หมายถึง ผู้นำหรือหัวหน้าที่ได้มาซึ่งอำนาจจากตัวบทกฎหมาย ระเบียบแบบแผนเป็นที่ตั้ง การปฏิบัติงานขาดความยืดหยุ่นในการที่จะประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ ดังนั้นจึงมักพิจารณาผู้ใต้บังคับบัญชาไปในทางนิเสธเสมอ

1.2 ผู้นำแบบใช้พระคุณ (Charismatic leader) หมายถึง ผู้นำที่มีอำนาจ และศิลปะที่จะสามารถจูงใจให้บุคคลทั้งหลายทั้งปวงปฏิบัติตามที่ตนประสงค์ได้โดยเฉพาะ การสนับสนุนแก่ตนเองแม้ตัวผู้นำเองจะมีได้มีอำนาจตามตัวบทกฎหมายก็ตามหากแต่การปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้นำนั้น เกิดการศรัทธาและภาวะทางใจเป็นสำคัญ ผู้นำแบบนี้มีพฤติกรรมไปในทางอ่อนโยน ละเมียดละไม เห็นอกเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องโดยทั่วไป

1.3 ผู้นำแบบสัญลักษณ์ (Symbolic leader) หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ของผู้อยู่ในฐานะตำแหน่งที่ควรแก่การเคารพนับถือ ตัวอย่างที่ประจักษ์เด่นชัดในเรื่องนี้ได้แก่ องค์พระกษัตริย์ซึ่งได้รับการเทิดทูนเคารพสักการะจากปวงชนในฐานะองค์พระประมุขของประเทศ

2. พิจารณาลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ การศึกษาพิจารณาลักษณะผู้นำแบบนี้ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก ในการพิจารณาแยกลักษณะของผู้นำประเภทนี้ได้ 3 แบบ คือ

2.1 ผู้นำแบบอัตตนิยม (Autocratic leader) ผู้นำแบบนี้เรียกว่าอัตตตารีปไตยเป็นผู้นำประเภทที่ถือว่าอำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัวและเชื่อมั่นในตนเองมาก ชอบวางท่าใหญ่โต ไม่ค่อยรับฟังหรือให้เกียรติคนอื่น ใช้อำนาจเป็นที่ตั้งมักจะเน้นอยู่ที่สมรรถภาพการทำงาน และต้องการขยายอำนาจของตนออกไปในทุกวิถีทาง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะกระทำได้

2.2 ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire leaders) ผู้นำที่ใช้อำนาจแบบนี้ บางทีเรียกว่า Laissez-Faire leaders ผู้นำแบบนี้มักทำหน้าที่คล้ายบุรุษไปรษณีย์ การใช้อำนาจควบคุม

ผู้ใต้บังคับบัญชาผู้น้อย บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาต่างก็มีเสรีในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือเห็นในเรื่องราวต่าง ๆ เป็นไปตามอัธยาศัย

2.3 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) ผู้นำแบบนี้เป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดในที่สุด และอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานมากที่สุด ผู้นำแบบนี้เรียกว่าเป็นพวกใจกว้าง คือ ถืออำนาจของกลุ่มเหนือกว่าตนเอง จะดำเนินการบริหารงานสิ่งใดก็มักจะกระทำในนามกลุ่ม เพราะต้องการที่จะให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายการบริหารงานจะเน้นหนักในทางที่จะให้เกิดความเข้าใจอันดีกันเสียก่อน และมีความต้องการที่จะให้เกิดผลงานจากการที่ตนได้รับความนิยมนยกย่องเป็นสำคัญ เพื่อเป็นเครื่องสนับสนุนลักษณะของการบริหารทั่ว ๆ ไป

3. พิจารณาจากลักษณะวิธีการทำงาน การศึกษาพิจารณาภาวะผู้นำในลักษณะนี้ นับเป็นที่น่าสนใจมาอีกแบบหนึ่ง เพราะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ โดยทั่วไปการศึกษาภาวะผู้นำโดยพิจารณาการทำงานลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ

3.1 ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative leader) การศึกษาภาวะผู้นำภาวะแบบนี้จะประจักษ์ว่า การปฏิบัติงานของผู้นำแบบนี้มักถือระเบียบแบบแผนเป็นสำคัญ ไม่ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานของผู้นำแบบนี้มีลักษณะทั่ว ๆ ไป คล้ายกับผู้นำประเภทอัตตนิยม การวินิจฉัยสั่งการมักจะใช้ระเบียบแบบแผนหรือตัวบทกฎหมายเป็นเครื่องมือ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้นำที่ใช้วิธีปฏิบัติงานแบบนี้ต้องการความเป็นระเบียบเป็นสำคัญ จะทำอะไรก็ควรระมัดระวังและยึดระเบียบไว้ก่อน และมักจะยกเหตุผลทางระเบียบการนี้ขึ้นเป็นข้ออ้างในการปฏิบัติงานมากกว่าที่จะยกตัวเองขึ้นเป็นจุดเด่นอย่างแบบอัตตนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำหรือหัวหน้ากับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นไปในลักษณะเจ้านายกับลูกน้อง ผู้ใต้บังคับบัญชาจะวางตัวแจ การติดต่อสื่อสาร มักเป็นไปในรูปแบบการติดต่อสื่อสารทางเดียว (One-way communication)

3.2 ผู้นำแบบบงการ (Directive leader) ผู้นำแบบนี้ชอบปฏิบัติงานแบบใช้อำนาจคล้ายแบบอัตตนิยมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้นำแบบนี้ทราบแต่วิธีสั่งงานอย่างเดียว แต่ไม่รู้จักวิธีสอนและทำงาน ขาดหลักมนุษยสัมพันธ์ คือ การทำงานแบบสั่งการเพียงอย่างเดียวเพื่อแสดงว่ามีอำนาจบรรยากาศของการทำงานเต็มไปด้วยความกลัวและความหวาดเกรง ความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นไปในรูปพิธีการเป็นส่วนใหญ่

3.3 ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive leaders) การทำงานของผู้นำแบบนี้นิยมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมพิจารณาเพื่อแสดงความคิดเห็น เพื่อหาทางบรรเทาการต่อต้าน ทั้งเป็นการชี้ชวน

ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจ การติดต่อระหว่างกันเป็นไปในรูปของการติดต่อสื่อสารสองทาง (Two-way communication) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชามักเป็นไปในรูปของกลุ่มความสามัคคีธรรมสูง ผลสำเร็จของงานเป็นผลของส่วนรวม

3.4 ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative leader) การปฏิบัติของผู้นำแบบนี้ส่วนใหญ่คล้ายกับการใช้อำนาจแบบประชาชนและแบบจูงใจ คือ นิยมการปรึกษาหารือและส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชา โดยยึดหลักการประนีประนอม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในฐานะผู้ร่วมงาน ชอบใช้คำว่า “เรา” แทนตัวอันเป็นสัญลักษณ์ของหมู่คณะ กลุ่มหรือองค์กร ความแตกต่างระหว่างผู้นำแบบจูงใจกับแบบร่วมใจอยู่ที่ แบบจูงใจต้องใช้ศิลปะการจูงใจในเมื่อประสงค์จะให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใด และในกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานนั้น อาจมีผู้ไม่ให้ความร่วมมือด้วยก็ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องชักจูงเกลี้ยกล่อม ให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นด้วยหรือคล้อยตามความเห็นที่ผู้นำประสงค์จะให้ปฏิบัติตาม ส่วนผู้นำแบบร่วมใจนั้น นิยมใช้วิธีการร่วมมือร่วมใจในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน

4. พิจารณาลักษณะของการใช้อำนาจบังคับควบคุม การศึกษาพิจารณาแบบนี้ได้แยกประเภทนี้ไว้ตามลักษณะของอำนาจที่ใช้ในการบังคับบัญชาการบริหารงาน แยกเป็น 3 แบบคือ

4.1 ผู้นำแบบใช้อำนาจบังคับ (Coercive leaders) ผู้นำแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับผู้นำแบบใช้พระเดช (Legal leaders) เพราะอำนาจที่ผู้นำแบบนี้ใช้บังคับ ส่วนใหญ่เป็นอำนาจที่ได้จากตัวกฎหมายระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับและธรรมเนียมการปกครองเสียส่วนใหญ่

4.2 ผู้นำแบบใช้อำนาจแบบอรรถประโยชน์บังคับ (Utilitarian power leaders) ผู้นำแบบนี้มีลักษณะในการบังคับบัญชา โดยเอาสิ่งของล่อใจเพื่อให้ปฏิบัติตาม อาทิ อาจใช้สินจ้างรางวัลแก่ผู้บังคับบัญชา เพื่อปฏิบัติตามความประสงค์ เข้าทำนองเหี้ยมแบ่งปันผลประโยชน์ จากความสำเร็จของงานแก่กันและกัน อรรถประโยชน์ในที่นี้พิจารณาถึงการให้ตำแหน่งหน้าที่ หรือความดีความชอบเป็นเครื่องล่อใจด้วย

4.3 ผู้นำแบบใช้อำนาจธรรมเนียมประเพณีบังคับ (Normative power leaders) ผู้นำแบบนี้มักจะอ้างเอาธรรมเนียมประเพณีในการปกครองบังคับบัญชามาใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน เพื่อความร่วมมือปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ เช่น อ้างว่าผู้น้อยต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นต้น

จากลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ ข้างต้น ก็ยังมีผู้จำแนกลักษณะการเกิดของผู้นำซึ่งมีส่วนผลักดันต่อการแสดงบทบาทของผู้นำซึ่ง Ordway Taed (อ้างถึงใน ปวัตน์ นวระมรัตน์ 2538, 25) ได้แจ้งลักษณะการเกิดของผู้นำไว้ดังนี้

1. ผู้นำโดยการสร้างตนเอง (The self-constituted leader) เป็นผู้นำซึ่งผลักดันตนเองขึ้นไปสู่ความเป็นผู้นำ โดยมีบุคลิกลักษณะเข้มแข็งและความสำนึกในตนเอง อย่างหนักแน่น กับมีกำลังใจ แน่วแน่ที่จะกระทำให้สิ่งที่เขาเห็นว่าสำคัญให้บรรลุผลสำเร็จตามประวัติศาสตร์มีผู้คิดว่า ผู้นำประเภทนี้เป็นผู้นำมาโดยกำเนิด และการที่บุคคลพวกนี้เป็นพวกที่สร้างตนเองขึ้นมา จึงมีเจตนาในการแสดงอำนาจอย่างมากมายและไม่มีที่สิ้นสุด

2. ผู้ซึ่งเลือกโดยคณะ (The group-selected leader) เป็นผู้นำที่เกิดจากเลือกบุคคลในหมู่คณะเดียวกัน แล้วเสริมสร้างอิทธิพลของเขาในฐานะที่เป็นผู้นำขึ้นมาเพราะในสังคมการเมืองประชาธิปไตย การเลือกผู้นำเป็นวิธีการที่มีผลในด้านการจูงใจผู้ที่ถูกนำ เนื่องจากคนเหล่านี้ต่างเชื่อว่า เขาสามารถไว้วางใจในการดำเนินนโยบายบริหารของผู้นำได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความต้องการได้ตัวแทนที่จะควบคุมการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ผู้นำชนิดนี้จึงอยู่ในสภาพอันมีช่องทางได้รับความสำเร็จมากที่สุดมีโอกาสดีที่สุดในการได้มาดำรงไว้ซึ่งการปฏิบัติของผู้ตาม ซึ่งตราบไต่ที่ผู้นำยังปฏิบัติภารกิจใด ๆ อันสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างเข้มแข็งแล้ว ก็เป็นที่แน่นอนได้ว่าจะต้องได้รับเลือกเป็นผู้นำอยู่เสมอ เพราะอำนาจของผู้นำลักษณะนี้จะเป็นการยอมรับด้วยเหตุผลและเป็นพื้นฐานสำคัญ

3. ผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจเหนือ (The leader appoint from above) เป็นผู้นำซึ่งเข้ามาสู่ตำแหน่งโดยการแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการอำนวยการบริหาร หรือโดยหัวหน้าระดับเหนือขึ้นไป ในกรณีเช่นนี้ กลุ่มมิได้เป็นผู้เลือกผู้นำ แต่ผู้นำเป็นผู้รวบรวมบุคคลเข้าเป็นกลุ่ม โดยผู้นำจะต้องแสดงให้เห็นคนเหล่านั้นเห็นว่า ในการรับใช้หมู่คณะนั้น เขาเหล่านั้นเกิดความปรารถนาในสิ่งที่เป็นความปรารถนาในองค์กร

จากข้อมูลทีกล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสามารถสรุปลักษณะของผู้นำออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ผู้นำโดยโครงสร้าง (The structure leader)

ผู้นำลักษณะนี้จะเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทางราชการได้กำหนดไว้ให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งผู้นำโดยโครงสร้าง จะมีอำนาจหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายบังคับให้มี และการกระทำได้ตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

จะกระทำนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้กระทำมิได้ ทั้งนี้ผู้นำโดยโครงสร้างดังกล่าว จะมีลักษณะเช่นเดียวกับผู้นำแบบเป็นทางการ (Formal leader) นั่นเอง

2. ผู้นำโดยธรรมชาติ (The natural leader)

ผู้นำในลักษณะนี้จะเป็นผู้นำที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้การยอมรับ ให้เป็นผู้ตัดสินใจในการแสดงความคิดเห็น หรือการกระทำกิจกรรมใด ๆ ซึ่งนอกเหนือจากการถูกระเบียบกฎเกณฑ์คอยบังคับอยู่ ผู้นำประเภทนี้จะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือกว่าสมาชิกภายในกลุ่มชุมชนโดยทั่วไป การกล่าวขวัญถึง และตลอดถึงจากการสังเกตพฤติกรรมประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งมีลักษณะของผู้นำแบบไม่เป็นทางการ (Informal leader) เป็นบุคคลที่ชาวบ้านเคารพยกย่องว่าเป็นผู้มีความสามารถที่จะทำให้ชาวบ้านเคารพเชื่อฟัง ซึ่งผู้นำชนิดนี้เองที่จะนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางได้ผลสำเร็จในที่สุด

2.2.6. คุณสมบัติของผู้นำ

สุชา จันท์ธอม (2527, 28) กล่าวว่าผู้มีลักษณะเหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้นำควรมีลักษณะ 5 ประการ คือ

1. เป็นผู้ที่มีการปรับตัวดีกว่าคนทั่วไป
2. เป็นผู้มีลักษณะดีกว่าคนทั่วไป
3. เป็นผู้ที่ชอบแสดงตัว
4. เป็นผู้ที่รักความก้าวหน้า
5. เป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดี

Stogdill (อ้างถึงใน ดารณี ประยูรวงศ์ 2525, 58) เป็นผู้บุกเบิกเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องของการเป็นผู้นำ ได้รวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำไว้โดยจำแนกเป็นกลุ่มตามผลการวิจัย ดังนี้

1. บุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ พบว่าผู้นำควรมีลักษณะเหนือกว่าผู้อื่น ดังนี้
 - 1.1 มีเชาว์ปัญญาดี
 - 1.2 มีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า
 - 1.3 เป็นที่ฟังในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้
 - 1.4 ชอบกิจกรรมและงานสังคม
 - 1.5 มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี

2. บุคลิกลักษณะของผู้นำพบว่าควรจะเหนือกว่ากลุ่มในเรื่องดังต่อไปนี้

- 2.1 ความสามารถในการเข้าสังคม
- 2.2 มีความคิดริเริ่ม
- 2.3 มีความอดทน ทนทานต่อความยากลำบาก
- 2.4 รู้วิธีงาน
- 2.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.6 มีความตื่นตัวและสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้
- 2.7 มีความร่วมมือกับหมู่คณะ
- 2.8 เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง
- 2.9 มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง
- 2.10 มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

ดังนั้นคุณสมบัตินี้ทำให้ผู้นำมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไปซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่มของตน
4. ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มมีความคิดริเริ่มในการทำงาน
5. มีความสุภาพเรียบร้อย
6. มีความอดทนและมีไหวพริบในการทำงาน
7. ไม่เห็นแก่ตัว
8. มีความยุติธรรม
9. มีความกระตือรือร้น
10. มีความคิดสร้างสรรค์

2.2.7. ทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำ

สุเมธ เตียววิศเรศ (2523, 35) ได้ให้แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ศึกษาในเรื่องของผู้นำไว้ 5

ทฤษฎี

1. ทฤษฎีทางพันธุกรรม (Genetic Theory)

เป็นทฤษฎีที่ปรากฏมานานแล้ว เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่า การเป็นผู้นำเป็นเรื่องของความสามารถที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะตระกูลและสืบเชื้อสายกัน ตามแนวคิดนี้เชื่อกันว่าบุคลิกภาพและลักษณะของการเป็นผู้นำเป็นของที่มีมาแต่กำเนิด และเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว และสามารถ ถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้

2. ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ (Thai theory)

แนวความคิดตามทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนบุคคลว่าเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำหรือไม่ คุณสมบัติเหล่านี้อาจจะมีมาแต่กำเนิดตามทฤษฎีพันธุกรรม หรืออาจได้มาจากประสบการณ์ก็ได้

3. ทฤษฎีผลกระทบระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ (Personal situation theory)

แนวความคิดตามทฤษฎีนี้เชื่อว่าการศึกษาภาวะผู้นำ โดยเน้นเฉพาะตัวผู้นำเพียงอย่างเดียวนั้นเป็นการศึกษาที่ไม่สมบูรณ์ ควรจะมีการศึกษาสถานการณ์แวดล้อมควบคู่ไปด้วย เพราะการเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นสำคัญ

4. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง

แนวความคิดตามทฤษฎีนี้เชื่อว่าสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มสามารถจะเป็นผู้นำได้ ถ้าหากผู้นั้นเป็นผู้ริเริ่มบทบาทในกลุ่ม โดยที่บทบาทนั้นจะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ของกลุ่มที่อยู่ด้วย

5. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic theory)

แนวความคิดตามทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญที่ตัวบุคคล หรือเน้นที่ตัวมนุษย์และสร้างหลักการ ต่าง ๆ ขึ้นมา โดยใช้ธรรมชาติของมนุษย์เป็นเกณฑ์ นักทฤษฎีกลุ่มนี้ให้ความเห็นว่าผู้นำของกลุ่มควรมีแนวคิดต่อไปนี้

5.1 เน้นความคาดหวังของมนุษย์เป็นหลัก มนุษย์รักความเป็นอิสระมีความต้องการความคาดหวัง ความตั้งใจและจิตใจที่จะทำงาน

5.2 เมื่อมนุษย์ทำงานเป็นกลุ่มหรือองค์กร ธรรมชาติขององค์กรย่อมจะต้องมีการควบคุมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

5.3 ภารกิจของผู้นำคือ จัดหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือส่งเสริมบรรยากาศขององค์กรให้เอื้ออำนวยต่อธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อให้ทำงานได้อย่างเต็มที่และพร้อมที่จะตอบสนอง

ความต้องการของส่วนบุคคล และในขณะที่เดียวกันก็ทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการในที่สุด

2.2.8. คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น

1. เป็นผู้มีน้ำใจที่จะพัฒนา (Willing to develop) มีความมุ่งมั่นที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ
2. เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและประชาชน ความเชื่อมั่นนี้จะนำไปสู่การรู้จักปกครองตนเองได้ในที่สุด
3. เป็นผู้ที่รักการทำงานร่วมกับประชาชน เพราะการพัฒนาชุมชนเป็นงานของชุมชน
4. เป็นผู้ที่ยากเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ พร้อมทั้งยอมรับแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น
5. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้นำจะต้องมีบทบาทในการริเริ่มทำสิ่งใหม่ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้นำเป็นคนแรกที่ต้องการริเริ่มกิจกรรมในชุมชน
6. เป็นผู้แนะแนวทาง (Guide) ผู้นำจะช่วยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและวิธีแก้ปัญหาแก่สมาชิกในชุมชน เพื่อให้สมาชิกเหล่านั้นพัฒนาไปสู่จุดหมายปลายทางอันพึงปรารถนา
7. เป็นผู้เสียสละ มุ่งมั่นทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน
8. เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสาร เช่น การพูด การชี้แจง การโน้มน้าวชักจูงใจเพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้เกิดความรู้ความเข้าใจเกิดทัศนคติที่ดีและมีทักษะอันพึงประสงค์
9. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการรวมกลุ่ม และพัฒนากลุ่มให้เจริญเติบโตและเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่ต้องการ
10. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ
11. เป็นผู้ที่มีความสนใจต่อส่วนรวม
12. เป็นผู้ที่เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลง
13. เป็นผู้ที่มีทัศนคติแบบประชาธิปไตย และมีทักษะในกระบวนการกลุ่ม
14. เป็นผู้ที่มีความกล้าได้ กล้าเสีย อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ
15. เป็นผู้ที่ชอบนำความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปเผยแพร่แก่ชาวบ้าน

16. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้นำควรมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งยังเป็นการปรับปรุงคุณภาพของตัวผู้นำเองด้วย

จีระพรรณ กาญจนจิตรา (2522, 50) กล่าวว่า ผู้นำโดยทั่วไปจะมีคุณสมบัติหรือความสามารถที่จะช่วยทำให้ความเป็นผู้นำของเขาดำเนินอยู่ตลอดไปในชุมชนนั้น ๆ คือ

1. มีความสามารถในการพูด รับฟังความคิดเห็น และทำงานร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นองค์กร และทราบถึงความต้องการ(Need) และปฏิภาณ(Aspiration) ของชาวบ้าน
2. ความสามารถในการก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่สมาชิก
3. ความสามารถที่จะชี้ให้เห็นถึงความต้องการที่แท้จริง และปฏิภาณของประชาชนรุ่นใหม่ ทำงานร่วมกับประชาชนเพื่อที่จะกระตุ้นให้เขาเกิดความคิดริเริ่มและรู้จักช่วยตัวเอง และพัฒนาผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้เขาดำเนินงานด้วยตัวเอง
4. ความสามารถในการประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นนั้น
5. ความสามารถที่จะทำงานตามลำพัง แม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุน หรือได้รับการขัดขวางจากประชาชน ผู้ซึ่งไม่ต้องการความเปลี่ยนแปลง
6. ความสามารถที่จะขอความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ในการทำงานของเขา
7. ความสามารถที่จะดำเนินชีวิตอย่างธรรมดาสามัญ และทำงานกับคนทุกชั้นวรรณะ

2.2.9. บทบาทของผู้นำท้องถิ่น

วิโรจน์ ภูจินดา(2527, 20-21) ได้อธิบายบทบาทของผู้นำท้องถิ่นไว้ 3 ประการ

1. บทบาทในฐานะผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน

หมายถึง ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ในด้านต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม ในทางโลกนั้นจะต้องให้ความรู้ในการดำรงชีพโดยมัยยัสต์ ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนมีความสามัคคีระหว่างหมู่คณะ ส่วนในทางธรรมนั้นจะต้องยึดคติทางธรรมในอันที่จะมุ่งให้ทุกคนทำดีละเว้นการทำชั่ว และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น

2. บทบาทในฐานะผู้นำที่ทำให้เกิดพลัง

หมายถึง ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการรวมตัว รวมกลุ่ม ของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อการประกอบกิจกรรมใด ๆ อย่างจริงจัง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดพลังเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทุกระดับ เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาของชุมชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งในการประสานงานนั้นนอกจากต้องเป็นไปในลักษณะของการร่วมมือกันอย่างจริงจัง ผู้นำต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การพัฒนาดำเนินไปด้วยดี

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ ชูช่วย 2533, 31) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนไว้โดยสรุปคือ

1. ผู้นำท้องถิ่นเป็นสื่อความคิดสองทาง
2. เป็นผู้นำประชาชนเข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและการพัฒนาคน
3. นำความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ

อารมณ พานันท์ (2529, 40) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชนบทคือ องค์ประกอบเชิงมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำซึ่งมีบทบาทหลายประการในการพัฒนาชุมชน

1. บทบาทของผู้คิดริเริ่มโครงการ หรือผู้วางแผนโครงการ
2. บทบาทของผู้ปฏิบัติโครงการ
3. บทบาทของผู้ให้การศึกษาด้านสังคม
4. บทบาทของผู้ประสานงาน

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นในเรื่องของบทบาทผู้นำท้องถิ่น อาจสรุปได้ว่า “ผู้นำท้องถิ่น” เป็นบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับชุมชน บทบาทของผู้นำท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องของการพัฒนาชุมชนเป็นสำคัญ ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทมากในการส่งเสริมและสนับสนุนแผนการพัฒนาระยะสั้นผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนที่แท้จริง

จากข้อสรุปนี้ผู้ศึกษาจะใช้เป็นกรอบในการศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2.10. ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์

Willam (1991) ให้ความหมายว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการซึ่งองค์กรพยายามที่จะสร้างอนาคตภาพของตนและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกรรมวิธีปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว

Rue และ Holland (1989 อ้างใน ชัยยุทธ, 2539 ; 2) ให้ความหมายว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้บริหารระดับสูงกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะบรรลุ แล้วกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ ตลอดจนกำหนดแผนในระยะสั้น เพื่อความมั่นใจยุทธศาสตร์นี้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

William และ David (1978 : 6 อ้างใน อนันต์ , 2543 :159) ให้ความหมายว่า การวางแผนกลยุทธ์ คือกระบวนการตัดสินใจเรื่องวัตถุประสงค์ขององค์กร ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์เหล่านั้น ในเรื่องทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และในเรื่องนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการหามา การใช้และจำหน่ายไปซึ่งทรัพยากรเหล่านั้น

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2543 :80) นิยามว่า การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ และการกำหนดชุดของกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม เพื่อให้องค์กรอยู่ในฐานะที่ดีที่สุด มีความพร้อมและมีสมรรถนะที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการวางแผนกลยุทธ์เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูงขององค์กร โดยจะต้องนำภารกิจของคณะกรรมการขององค์กรมากำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การวางแผนกลยุทธ์จะมีลักษณะเป็นการวางแผนระยะยาวตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป เพื่อเป็นเสมือนเข็มทิศในการกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตว่า ต้องการจะมีลักษณะอย่างไรเมื่อถึงเวลานั้น

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2543 : 5) อธิบายว่า การวางแผนกลยุทธ์ จะมีลักษณะแตกต่างกับการวางแผนโดยทั่วไป (Planning) ก็โดยนัยยะของคำว่า “กลยุทธ์” (Strategic) ซึ่งจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอุตสาหกรรม ตลอดจนคู่แข่ง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์กรในลักษณะที่เป็นทั้งในโอกาสและภัยอันตราย คำว่ากลยุทธ์ยังครอบคลุมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กร อันหมายถึงการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรสถานภาพทางการเงิน เทคโนโลยีค่านิยมขององค์กร บุคลากร และประเด็นอื่น ๆ เพื่อที่จะหาจุดอ่อนและจุดแข็งในด้านต่าง ๆ เมื่อเทียบ

กับคู่แข่งอื่น นอกจากนี้ การวางแผนกลยุทธ์ยังแตกต่างกับการวางแผนโดยทั่วไปในลักษณะที่ว่า เป็น การวางแผนที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้นำในการที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่จะกระทบกับองค์กร เป็นการวางแผนในลักษณะที่เป็นทั้งการ แก้ไขและการป้องกันปัญหาและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต ทั้งระยะสั้น กลาง และยาว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546 ข : 31) ให้ความหมายว่า การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) หมายถึง การจัดทำแผนที่มีการกำหนด ทิศทาง เป้าหมาย และพันธกิจหลัก รวมทั้งมีวิธีการบริหารจัดการในการสร้างการมีส่วนร่วมและระดม ทรัพยากร ทั้งด้านองค์ความรู้ การเงิน และกำลังคน ทั้งภาครัฐและเอกชน และมีการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จในการประเมินผลและบริหารแผนกลยุทธ์ต่อการแปลงยุทธศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจในปัจจุบันอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับอนาคตขององค์กรเพื่อกำหนดทิศทาง หรือความมุ่งมั่นที่องค์กรต้องการจะเป็นโดยการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก วัตถุประสงค์ระยะยาว รวมถึงกลยุทธ์การดำเนินงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ ต้องการ เป็นแผนที่มีแนวโน้มอนาคต (Future Oriented) โดยการวิเคราะห์และสร้างวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล ด้วยการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อนำมาปรับทิศทางการดำเนินงาน การตัดสินใจ ทบทวน และพัฒนาบทบาทภารกิจที่ควรจะเป็นในอนาคต และให้ความสำคัญต่อการ เปลี่ยนแปลง (Change Oriented) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นการวิเคราะห์เพื่อมองภาพรวม (Holistic Approach) โดยเน้นระดับการวิเคราะห์ทั่วทั้งองค์กร มากกว่าพิจารณาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือเฉพาะบางแผนงานโครงการ กิจกรรม ดังนั้น แผนกลยุทธ์จึงส่งผลกระทบต่อสูงและครอบคลุมทั้ง องค์กร

2.2.11. ความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนกลยุทธ์เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้บริหารขององค์กรสมัยใหม่ที่ มุ่งหวังผลสำเร็จในการดำเนินงาน กล่าวคือ (ทศพร. 2539 : 12)

1. สภาพแวดล้อมของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวอย่างรวดเร็วในหลายด้าน เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ มีการ เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศมากขึ้น เกิดการปรับเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองจาก

ทหารและข้าราชการประจำมาสู่ผู้นำการเมืองและนักธุรกิจ การขยายตัวของชุมชนเมืองและการหดหัวของชุมชนชนบท การเปลี่ยนแปลงในค่านิยมการบริโภคและวิถีชีวิต เป็นต้น อันก่อให้เกิดผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและอุปสรรคต่อองค์กร

2. ผู้บริหารขององค์กรมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณ บุคลากร ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งจะต้องฉีกกำลังและประสานการดำเนินงานภายในให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

3. การขยายตัวและความสัมพันธ์ซับซ้อนขององค์กร ทำให้ผู้บริหารขององค์กรจะต้องพยายามกำหนดทิศทาง จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

2.2.12. ประโยชน์ของการวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไป โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่สภาพการดำเนินงาน และการแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้น ลูกค้ายุคใหม่มีความต้องการและคาดหวังสูงขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จะพบได้ทั่วไปทั้งในโลกธุรกิจและภาคราชการ (ทศพร, 2539 : 43) การวางแผนกลยุทธ์เป็นประโยชน์หลายประการต่อการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ประเสริฐ, 2541 ก : 17 – 18)

1. ทำให้สมาชิกในองค์กรได้รู้วัตถุประสงค์และทิศทางขององค์กรในอนาคตว่า ตนเองถูกคาดหวังไว้อย่างไร มีบทบาทหน้าที่อย่างไร และองค์กรกำลังจะดำเนินไปในแนวทางใด ซึ่งจะทำให้สมาชิกปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้สมาชิกบรรลุทั้งเป้าหมายส่วนตัว และวัตถุประสงค์รวมขององค์กร

2. ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรใหม่เหมาะสม และทำให้องค์กรพบเห็นจุดบกพร่องและสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้อย่างทันการณ์

3. ช่วยให้องค์กรปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับเงื่อนไขสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้

4. ช่วยให้เกิดระบบการประสานงานกันภายใน โครงสร้าง และรวมถึงการสร้างนิสัยให้องค์กร มีสัญญาณที่ชัดเจนที่จะตระหนักถึงกลยุทธ์ตลอดเวลา ซึ่งจะมีผลให้องค์กรเติบโตก้าวไปสู่ความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่สูงขึ้น
5. ช่วยทำให้ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานหันมาให้ความสนใจอย่างแท้จริงในเรื่องขององค์กร มากขึ้น
6. กระตุ้นให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาอุปสรรค ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะ เกิดขึ้นและเตรียมหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้า อันเป็นการลดความเสี่ยงและความเสียหายที่จะ เกิดขึ้นต่อองค์กร
7. ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของการดำเนินงานอย่างชัดเจนขึ้นและ มองเห็นภาพของการพัฒนางานในอนาคต
8. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน / โครงการ และการใช้ทรัพยากรขององค์กร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
9. ช่วยก่อให้เกิดการประสานงานและบูรณาการทางด้านความคิด การดำเนินงานกิจกรรม ต่างๆ อันเป็นการผนึกกำลังภายในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
10. ช่วยระบุถึงโอกาสและช่องทางในการดำเนินงานในอนาคต ให้การปรับเปลี่ยนทิศทางและ ภารกิจงานขององค์กรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

2.2.13. ขั้นตอนและวิธีการวางแผนกลยุทธ์

การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการ คือ 1) การวิเคราะห์และคาดการณ์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางการดำเนินงาน 3) การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การควบคุมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) จะเป็นการดำเนินงาน ในขั้นที่ 1 3

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

แนวคิดพื้นฐานในการจัดทำแผนกลยุทธ์ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หรือการวิเคราะห์ SWOT โดยการพิจารณาถึงปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดแข็ง (Strengths: S) และจุดอ่อน (Weaknesses : W) รวมทั้งปัจจัยภายนอกองค์กรที่เป็นโอกาส (Opportunities : O) และอุปสรรค (Threats: T) ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT จึงเป็นการวิเคราะห์เพื่อ “รู้เขา” และ “รู้เรา” (ประเสริฐ, 2541 ก : 23-24) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จะทำการประเมินปัจจัยที่สำคัญ 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร และผลกระทบต่อองค์กร ในลักษณะที่แตกต่างกัน เนื่องจากภารกิจของแต่ละองค์กรต่างกันและผลกระทบบางอย่างอาจเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคในเวลาเดียวกัน (ประเสริฐ , 2541 ก : 25 – 26) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไป เป็นปัจจัยที่มีขอบเขตกว้างขวาง และส่งผลกระทบต่อองค์กรในเชิงกว้าง ซึ่งองค์กรไม่สามารถควบคุมได้ แต่สามารถคาดการณ์หรือ พยากรณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (Certo และ Peter , 1990 :32 – 37 อ้างใน ทศพร,2539 : 24) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร ตัวแปรที่สำคัญ เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ผลผลิตมวลรวมในประเทศ การค้าระหว่างประเทศและดุลการชำระเงิน อัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศ อัตราการว่างงาน การลงทุนภาคเอกชน ภาษีอากรและการใช้จ่ายของรัฐบาล หนี้สาธารณะ เป็นต้น ด้านการเมือง หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร เช่น นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี และกฎระเบียบต่าง ๆ บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มพลังทางการเมือง ความขัดแย้ง ความรุนแรง และพฤติกรรมทางการเมือง เป็นต้น ด้านสังคม หมายถึง

โครงสร้างและลักษณะของสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ เช่น จำนวน โครงสร้าง การตั้งถิ่นฐาน และการอพยพของประชาชน อัตราการเกิด / ตาย ลักษณะของชุมชน ระดับการศึกษาและอัตราการรู้หนังสือ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ช่วงอายุและสุขอนามัย คุณภาพชีวิต การกระจายรายได้และความเป็นธรรมในสังคม โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และด้านเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ ๆ ตลอดจนความก้าวหน้าในการผลิตสินค้าและการให้บริการ รวมทั้งพัฒนาการทางด้านอุปกรณ์ เครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการให้บริการ

2) สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน เป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กรโดยตรง ซึ่งองค์กรยังสามารถควบคุมได้ในระดับหนึ่ง โดยทั่วไปจะแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านลูกค้าหรือผู้รับบริการ (Customer) ด้านสถานภาพการแข่งขัน (Competitive Position) ด้านผู้สนับสนุนปัจจัย (Suppliers) และด้านแรงงาน (Labor) (Pearce และ Robinson) ด้านผู้สนับสนุนปัจจัย (Suppliers) และด้านแรงงาน (Labor) (Pearce และ Robinson, 1988 : 107 – 112 อ้างใน ทศพร, 2539 : 26-31)

3) การวิเคราะห์แนวโน้มของตัวแปร เมื่อคัดเลือกตัวแปรที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กรแล้ว จะต้องวิเคราะห์หรือคาดการณ์สภาพการณ์ในอนาคตว่ามีแนวโน้มจะเกิดผลอย่างไร เทคนิควิธีการวิเคราะห์ที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ การพยากรณ์เชิงปริมาณ การวิเคราะห์ อนุกรมเวลา การวิเคราะห์ ความถดถอยและแบบจำลองเศรษฐกิจ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพและการลงความเห็น วิธีการเดลฟาย วิธีการประชุมระดมสมอง วิธีการใช้ดุลพินิจของผู้เชี่ยวชาญและวิธีการวิเคราะห์เชิงเหตุผลสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งในการวิเคราะห์อาจใช้หลายวิธีร่วมกัน (ประเสริฐ, 2541 ก: 39)

4) การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค เป็นการสรุปผลกระทบจากตัวแปรที่วิเคราะห์ว่าก่อให้เกิดเป็นโอกาสหรืออุปสรรคอย่างไร นอกจากนั้น จะต้องระบุถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบว่าอยู่ในระดับใด ผลสรุปที่ได้เป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปพิจารณาร่วมกับจุดแข็งและจุดอ่อนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรในขั้นต่อไปอย่างไรก็ตาม เนื่องจากผลผลิต (Products) ขององค์กรในภาครัฐเป็นการให้บริการไม่ชัดเจนเหมือนภาคธุรกิจที่วัดได้จากกำไร – ขาดทุน ดังนั้น การกำหนดขอบเขตความหมายของโอกาสและอุปสรรค จึงเป็นการกำหนดกรอบใน

เบื้องต้น ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์เพื่อระบุผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมมีความชัดเจน และนำไปสู่การสรุปผลที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย (ประเสริฐ , 2541 ก. 45 – 46)

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพภายในขององค์กร เพื่อสรุปปัจจัยภายในขององค์กรที่เป็นจุดแข็งขององค์กรที่จะต้องรักษาและใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนขององค์กรที่จะต้องหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือกำจัดให้หมดไป ในการวิเคราะห์จะต้องศึกษาปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลหรือนัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (Key Success Factors) และมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับองค์กร (Organization Profile) อย่างเพียงพอ โดยจัดกลุ่มประเภทตัวแปรไว้เป็นด้านต่างๆ เพื่อความสะดวกในการพิจารณา เช่น ด้านโครงสร้าง และระบบงาน ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยี และด้านกฎหมาย เป็นต้น จากนั้นจึงกำหนดตัวแปรย่อยในแต่ละด้านตลอดจนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลอธิบายถึงสภาพการณ์หรือผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ตัดสิน โดยทั่วไปจะทำการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร การเปรียบเทียบกับขีดความสามารถ โดยพิจารณาว่าขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ขององค์กรอยู่ในระดับใด การเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน และการเปรียบเทียบกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ (ประเสริฐ , 2541 ก: 57 -72)

1.3 การกำหนดสถานภาพขององค์กร เป็นการตอบคำถามหลักในการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ว่า “ขณะนี้องค์กรของเราอยู่ที่ไหน” เพื่อทำความเข้าใจในสถานภาพขององค์กรว่าปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงโดยรวมขององค์กร ทำให้เห็นว่าภารกิจใดมีสภาพการเจริญเติบโตสูง มีความเข้มข้นมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ภารกิจใดที่ต้องเผชิญปัญหาข้อจำกัด ภารกิจใดที่ควรเปลี่ยนแปลง ภาพที่เห็นเหล่านี้จะเป็นจุดที่นำไปสู่การกำหนดทิศทางขององค์กรที่จะต้องเดินต่อไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การการตอบคำถามหลักต่อมา “องค์กรของเราต้องการจะเป็นอะไรในอนาคต” และ “องค์กรของเราจะบรรลุความต้องการนั้นได้อย่างไร”(ประเสริฐ , 2541 ก : 85) ซึ่งเป็นการนำไปสู่การวิเคราะห์การกำหนดกลยุทธ์ในระดับรวมของผู้บริหารว่าจะนำพาองค์กรไปในทิศทางใด จะวางเป้าหมายองค์กรอย่างไร และช่วยให้กำหนดทางเลือกกลยุทธ์ (Strategic Options) ได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งเป็นกรอบแนวทางให้การกำหนดกลยุทธ์ในระดับหน่วยงานได้ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกและขีดสมรรถนะภายในองค์กร

2. การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์

2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นหลักของการวางแผนกลยุทธ์ คือ การกำหนดให้ชัดเจนในเบื้องต้นว่า องค์กรจะ “ไปไหน” และจะ “เป็นอย่างไร”(มีสถานภาพและบทบาทหรือมีภารกิจอะไร อย่างไร) ในอนาคตอีก 3 – 5 หรือ 10 ปี ข้างหน้า ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามที่ได้วิเคราะห์และประเมินไว้แล้ว การกำหนดทิศทางขององค์กร จำเป็นต้องเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรนั้น ๆ ในระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างชัดเจน องค์กรแต่ละองค์กรมีปรัชญาหรือปณิธานการดำเนินงานซึ่งจะระบุมุ่งหมาย ภารกิจหรือหน้าที่หลัก และความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนภาพการมองตัวเองขององค์กรและพยายามตอบคำถามว่า องค์กรนี้คือองค์กรอะไร ถูกก่อตั้งมาเพื่อทำหน้าที่อะไร และมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ การกำหนดทิศทางขององค์กรจะต้องมองภาพขององค์กรในอนาคตว่า เมื่อสภาพแวดล้อมต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป สถานภาพและบทบาทหรือภารกิจขององค์กรควรจะเป็นอย่างไร การมองอนาคตนี้เรียกว่า เป็นการสร้างวิสัยทัศน์ (Certo และ Peter, 1990 : 10 – 19 อ้างใน จรัส , 2540 : 2 – 7)

วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง สิ่งที่คุณหรือองค์กรต้องการจะเป็นในอนาคต โดยระบุเป็นข้อความ (Statement) ที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นเกี่ยวกับทิศทาง จุดยืนในอนาคตที่คุณหรือผู้นำองค์กรต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น อันเป็นผลมาจากความสามารถในการมองผ่านทะลุไปในอนาคตและคาดคะเนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่าจะส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างไร แล้วกำหนดสถานการณ์ที่ต้องการจะเป็นในระยะยาว (ประเสริฐ , 2541 ก : 100) วิสัยทัศน์ยังเป็นภาพความสำเร็จที่องค์กรคาดหวังจะให้เห็นในอนาคต หากองค์กรปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ โดยปกติวิสัยทัศน์ควรระบุภาพของผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน กลุ่มเป้าหมาย อาทิ ภาพผลสำเร็จในด้านการพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มสมรรถนะการดำเนินงานและคุณภาพการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ อาจเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สังคมอันเนื่องมาจากผลสำเร็จขององค์กร(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546 : 10)

วิสัยทัศน์ ที่ดีจะต้องเป็นข้อความที่เข้าใจง่ายที่แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมาย ทิศทางภาพในอนาคตที่ต้องการจะเป็นบนพื้นฐานที่เป็นจริง ภายในระยะเวลาที่กำหนด แสดงถึงค่านิยมและคำมั่นสัญญาที่ผู้บริหารและสมาชิกเกิดความผูกพัน เกิดความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติ สะท้อนเอกลักษณ์นี้แตกต่างจากองค์กรอื่น ปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้ปฏิบัติตลอดจนวัดผลสำเร็จได้

สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยม ประวัติขององค์กร ถูกต้องตามครรลองที่ติงามของสังคม (ประเสริฐ , 2541 ก : 105)

2.2 การกำหนดภารกิจ ภารกิจหลักขององค์กร (Mission) เป็นสิ่งที่บ่งบอกให้เห็นว่าทำไมจึงต้องตั้งองค์กรขึ้นมา และองค์กรกำลังพยายามทำอะไร มีขอบเขตแค่ไหน ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่กำลังทำนั้นมุ่งตอบสนองต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการกลุ่มใด อย่างไร รวมทั้งสะท้อนถึงปรัชญาแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง ภารกิจหลักขององค์กรจึงเป็นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารองค์กรในการตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อนำพาองค์กรไปในทิศทางที่ต้องการ โดยทั่วไปแล้วภารกิจหลักขององค์กรมักจะสรุปออกมาเป็นข้อความ (Mission Statement) เพื่อให้เห็นทิศทางขององค์กร และแสดงถึงขอบเขตหรือลักษณะเฉพาะขององค์กรที่พยายามดำเนินการ เป็นการตอบคำถามหลักขององค์กรว่าภาระหน้าที่ขององค์กรคืออะไร นอกจากนั้น การกำหนดภารกิจหลักยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยทำให้วิสัยทัศน์ขององค์กรมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้เห็นภาพจุดหมายปลายทางที่กำลังจะดำเนินไป ช่วยให้ทุกฝ่ายในองค์กรมีความเห็นพ้องตรงกันและยอมรับร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางในอนาคตขององค์กร รวมทั้งยังเป็นกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และเป้าหมายการดำเนินงานให้เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน

ลักษณะของข้อความภารกิจที่ดีนั้น จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการล่วงหน้าของลูกค้าหรือผู้รับบริการ และขอบเขตของภารกิจควรจะชัดเจน ไม่กว้างและไม่แคบจนเกินไป นอกจากนี้ ภารกิจหลักที่กำหนดขึ้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและการประเมินขีดสมรรถนะภายในองค์กร ผสมผสานกับความต้องการของผู้บริหาร กล่าวคือ ภารกิจหลักต้องเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสหรือเป็นความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ในขณะที่เดียวกัน องค์กรมีทรัพยากรที่เป็นจุดแข็งหรือมีความพร้อม สามารถดำเนินการให้ภารกิจที่กำหนดบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้จริง

ภารกิจขององค์กร แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ 1) ภารกิจดั้งเดิม คือ ภารกิจดั้งเดิมขององค์กร ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่สังคมกำหนดให้ หรือที่องค์กรมีต่อสังคม ภารกิจนี้ถูกกำหนดเมื่อริเริ่มให้มีการก่อตั้งองค์กร และจะคงอยู่กับองค์กรตลอดไป จะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการปรับปรุงหรือปฏิรูปองค์กร และ 2) ภารกิจตามเป้าหมายประสงค์ เป็นภารกิจที่องค์กรจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามความคาดหวังขององค์กร ตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ภารกิจนี้จึงปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม ภารกิจตามเป้าหมายประสงค์ไม่ควรเปลี่ยนแปลงมากนักหรือ

เปลี่ยนแปลงจนกระทั่งขัดแย้งกับภารกิจที่ตั้งเดิม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2546 ข : 17)

2.3 การกำหนดวัตถุประสงค์หลักขององค์กร (Objective) เป็นการจำแนกภารกิจหรือความมุ่งหมายออกเป็นเรื่อง ๆ เพื่อระบุว่าในแต่ละเรื่องนั้นจะปฏิบัติการให้บรรลุผลสำเร็จเรื่องใดบ้าง เพื่อให้ได้ผลในเชิงปฏิบัติ หรือกล่าวได้ว่า เป็นการแปรภารกิจให้ แคบลงมา และอธิบายว่าภารกิจในส่วนนั้นทำเพื่ออะไร ในลักษณะที่สามารถวัดความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานได้ ซึ่งใช้เป็นกรอบในการกำหนดกลยุทธ์ มาตรการ เป้าหมาย แผนงาน รวมทั้งใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (ประเสริฐ , 2541 ก : 139)

การกำหนดวัตถุประสงค์หลักขององค์กรนั้น ผู้บริหารขององค์กรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ที่จะมีผลช่วยผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ได้แก่ ต้องมีการยอมรับจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Acceptable) ต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์เมื่อมีเหตุการณ์หรือสภาพการณ์บางอย่างเกิดขึ้นนอกเหนือไปจากที่คาดการณ์ไว้ (Flexible) ต้องสามารถวัดผลได้ (Measurable) ต้องเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นเชิงท้าทายความสามารถ (Motivating) ต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจหรือจุดมุ่งหมายขององค์กร (Suitable) และต้องเป็นที่เข้าใจได้อย่างชัดเจน(Understanding)(ทศพร, 2539 : 45 - 46)

3. การกำหนดกลยุทธ์

เมื่อได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์กลยุทธ์ขององค์กรโดยอาศัยพื้นฐานจากการวิเคราะห์ SWOT แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งหมายถึงการทบทวนกลยุทธ์ด้วย เนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมาองค์กรอาจมีกลยุทธ์การดำเนินงานของตนเอง แต่เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป จึงต้องปรับหรือทบทวนกลยุทธ์ขององค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (ประเสริฐ , 2541 ก: 161)

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ได้ กลยุทธ์ขององค์กรควรมีเนื้อหาที่สามารถระบุ “จุดยืน” ขององค์กร ซึ่งจะตอบคำถามหลักที่ว่า “องค์กร จะเลือกแนวทางการดำเนินงานอย่างไรต่อไป” (Byars , 1992 : 91 – 114 อ้างใน จรัส, 2540 : 8) เหตุผลสำคัญที่ทำให้องค์กรต้องกำหนดหรือปรับกลยุทธ์ เนื่องจากเมื่อสภาพแวดล้อมภายนอกเหนือภายในการดำเนินงานขององค์กร

เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ เป้าหมาย แผนงาน โครงการอย่างต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ ดังนั้น เมื่อองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงทิศทาง หรือ ในสถานการณ์ที่ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยรวมขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่องค์กรถูกแรงขับเคลื่อน (Driving Force) จากสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร ทำให้องค์กรไม่สามารถดำเนินงานในรูปแบบเดิมได้อีกต่อไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับตัวหรือกำหนด กลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างเหมาะสม มิฉะนั้นอาจทำให้ไม่สามารถอยู่รอดต่อไปได้ หรือทำให้สูญเสียโอกาสที่ควรจะได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ประเสริฐ , 2541 ก: 161 – 162) การวิเคราะห์และพัฒนากลยุทธ์ในระดับรวมและในระดับหน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังนี้ (Certo และ Peter, 1990 : 32 – 37 อ้างใน ทศพร, 2539 : 47 – 50)

1.1 กลยุทธ์หลักขององค์กร กลยุทธ์หลัก (Grand or Master Strategy) ที่มักจะถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร หรือเป็นกรอบสำหรับวางแนวทางปฏิบัติในรายละเอียดต่อไปนั้น สามารถจัดกลุ่มได้ 5 ประเภท ดังนี้

1) การเจาะลึก (Concentration) โดยมุ่งเน้นสร้างความเชี่ยวชาญและความชำนาญ ในการประกอบการด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันด้านต่างๆ (Competitive Advantages) รวมทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยง ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการประกอบการหลายอย่าง

2) การประคองตัว (Stability) เป็นความพยายามเน้นอยู่ที่การประกอบการด้านที่กำลังดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันและพยายามรักษาสถานภาพเดิมเอาไว้ให้มากที่สุด ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังถูก เฟ้งเล็งจากรัฐบาล เนื่องจากเติบโตมากเกินไปและมีอิทธิพลครอบงำตลาดหรืออุตสาหกรรมค่อนข้างสูง หรือในสถานการณ์ที่ตลาดมีแนวโน้มที่จะทรงตัวหรือชะลอการเติบโตลง

3) การขยายตัว (Growth) แบ่งเป็น 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การบูรณาการแนวตั้ง (Vertical Integration) เป็นการขยายขอบเขตขององค์กรเพื่อที่จะครอบคลุมสายการดำเนินงานทั้งระบบครบวงจร 2) การบูรณาการแนวนอน (Horizontal Integration) เป็นการขยายขอบเขตขององค์กร เพื่อที่จะครอบคลุมกิจการของคู่แข่งที่ประกอบการในลักษณะที่เหมือนกัน 3) การแตก ตัว (Diversification) เป็นขยายขอบเขตขององค์กรออกไปจากฐานการประกอบการที่กำลังดำเนินการอยู่ ไปสู่การประกอบการหรืออุตสาหกรรมสาขาใหม่ และ 4) การร่วมลงทุน (Joint Ventures) หรือรวม

กิจการเข้าด้วยกัน (Mergers) เป็นกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้เมื่อองค์กรแต่ละแห่งขาดองค์ประกอบสำคัญแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันค่อนข้างสูง ทำให้ต้องมีการประสานสรรพกำลังเข้าด้วยกัน

4) การตัดตอน (Retrenchment) แบ่งเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การพลิกสภาพการณ์ (Turnaround) โดยการขจัดความสูญเสียหรือลดต้นทุนค่าใช้จ่ายลงด้วยวิธีการขาย / ให้เช่าทรัพย์สินบางประเภท การปลดพนักงานออก การยกเลิกผลิตภัณฑ์และปิดโรงงาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารสูงขององค์กร 2) การถอนการลงทุน (Divestment) ด้วยการขายส่วนใดส่วนหนึ่งออกไปเพื่อให้กิจการโดยส่วนรวมดีขึ้น และ 3) การเลิกกิจการ (Liquidation) โดยการขายกิจการบางส่วนหรือทั้งหมด

5) การพัฒนา (Development) แบ่งเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนาตลาด (Market Development) เป็นความพยายามในการเปิดตลาดเพิ่มเติมด้วยผลิตภัณฑ์ตัวเดิมหรือปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์เล็กน้อย 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) เป็นความพยายามในการปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อสนองตอบต่อตลาดในปัจจุบัน และ 3) นวัตกรรม (Innovation) เป็นความพยายามในการสร้างวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่

1.2 กลยุทธ์ระดับหน่วย เมื่อได้กำหนดกลยุทธ์ทั่วไปขององค์กรแล้ว ในลำดับต่อไปจะเป็นการกำหนดกลยุทธ์เฉพาะด้าน (Functional Strategies) เช่น กลยุทธ์ด้านการตลาดหรือการให้บริการ กลยุทธ์ด้านการผลิตหรือการจัดบริการ กลยุทธ์ด้านการวิจัยและพัฒนา กลยุทธ์ด้านการบริหารงานบุคคล และกลยุทธ์ด้านการเงินการคลัง เป็นต้น

ในส่วนขององค์กรภาครัฐนั้น หลังจากวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) แล้วจะเป็นการประมวลประเด็นเพื่อสรุปเป็นภาพรวมขององค์กรในปัจจุบัน ซึ่งการวิเคราะห์กลยุทธ์ในการทำงาน จะใช้แนวคิดองค์กรในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทให้บริการโดยไม่ต้องแข่งขันกับหน่วยงานใด แนวคิดนี้จะเน้นตัวแปรภายนอกที่มีอิทธิพลสูงต่อองค์กร โดยพิจารณาถึงสมรรถนะขององค์กร รวมทั้งความต้องการและการสนับสนุนของประชาชน ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ที่มีผลต่อองค์กรโดยตรง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยทั่วไปองค์กรจะตกอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบ และมีทางเลือกกลยุทธ์สำหรับแต่ละสถานการณ์ ดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2546 ข : 19 -22)

สถานการณ์ที่ 1 จุดแข็ง – โอกาส : ใช้กลยุทธ์ลุย – เร่ง ขยาย เป็นสถานการณ์ซึ่งแสดงว่าองค์กรมีจุดแข็งมาก รวมทั้งสภาวะการณ์ภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เอื้อโอกาสให้แก่องค์กรหลายประการ บทบาทขององค์กรเป็นที่ยอมรับ ประชาชนและผู้กำหนดนโยบายต่างให้การสนับสนุนต่อองค์กรเป็นอย่างดี โอกาสที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินงานมีสูง ผู้บริหารองค์กรควรใช้กลยุทธ์ลุย – เร่ง – ขยาย โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและโอกาสขยายฐานในเชิงรุก เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร โดยมีทางเลือกหลายทาง เช่น การมีภารกิจใหม่เพิ่มเติม มีผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเปิดตลาดใหม่ การเน้นวิสัยทัศน์ เช่น การทำงานตามวิสัยทัศน์ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สร้างทางเลือกใหม่ เช่น พัฒนาบทบาทขององค์กรให้หลากหลายมากขึ้น เป็นการดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่ในองค์กรและโอกาสที่มีมาทำการรุกอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องจนบรรลุภารกิจ

สถานการณ์ที่ 2 จุดอ่อน – โอกาส : ใช้กลยุทธ์ลองเสี่ยง – ปรับปรุง เป็นสถานการณ์จุดอ่อนภายในองค์กร แต่ก็ยังมีโอกาสจากสภาวะการณ์และปัจจัยภายนอก ซึ่งในแง่ขององค์กรภาครัฐ อาจเป็นเพราะขีดความสามารถขององค์กรไม่เพียงพอต่อการตอบสนองของความต้องการ ให้บรรลุการหรือการแก้ไขปัญหาของประชาชน เนื่องจากมีจุดอ่อนภายในองค์กร เช่น ความขัดแย้งภายในองค์กร มีปัญหาผู้นำทิศทางการทำงานไม่ชัดเจน หรือปัญหาบุคลากร อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยภายนอกที่เอื้อโอกาส เช่น กฎระเบียบ กระแสโลก หรือความเชื่อมั่นของสังคมผู้บริหารองค์กรควรพิจารณาใช้กลยุทธ์ลองเสี่ยง – ปรับปรุง ทำภายใต้จุดอ่อนที่ยอมรับได้โดยพลิกฟื้นสถานการณ์แก้ไขจุดอ่อนเพื่อใช้ประโยชน์ของปัจจัยภายนอกที่เอื้อโอกาสให้เต็มที่ทางเลือกที่สำคัญได้แก่ 1) การจำกัดเป้าหมาย เมื่อองค์กรมีทรัพยากรจำกัด ต้องเน้นเฉพาะเป้าหมายซึ่งเมื่อบรรลุจะมีความคุ้มค่ามากที่สุด 2) การทดลองของใหม่ องค์กรอาจจะใช้วิธีนี้สร้างพื้นฐานของโอกาสใหม่ เช่น การมีบทบาทใหม่ การขยายตัวขององค์กร โดยสร้างแนวร่วมกับพันธมิตรภายนอก เพื่อแบ่งเบาภาระในส่วนที่องค์กรมีจุดอ่อนภายใน และ 3) การรวมกลุ่มพันธมิตร ภายนอกเพื่อเอาชนะเป้าหมายที่สำคัญหรือเอาชนะจุดที่อ่อนแอที่สุดของคู่แข่งขั้นก่อน

สถานการณ์ที่ 3 จุดแข็ง – อุปสรรค : ใช้กลยุทธ์ไม่เสี่ยง – รักษาสภาพ องค์กรมีจุดแข็งภายใน เช่น มีทรัพยากรและบุคลากรที่มีขีดความสามารถสูง แต่สภาวะการณ์ภายนอกเป็นอุปสรรค สถานการณ์เช่นนี้หากไม่แก้ไขให้ทันการณ์ จะขยายตัวลุกลามกลายเป็นสถานการณ์ที่ 4 ในส่วนขององค์กรภาครัฐ แม้ว่าสถานการณ์ภายในจะเอื้ออำนวย มีจุดแข็งมาวางรากฐานของบทบาทใหม่ สร้างนวัตกรรม หรือสร้างโอกาสระยะยาวให้แก่องค์กร ตลอดจนใช้การประชาสัมพันธ์สร้างการยอมรับจาก

สังคม ทางทางเลือกที่สำคัญ ได้แก่ 1) การปรับปรุงระบบ เช่น การปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากร การหาที่ปรึกษาหรือพ้นจากภายนอกองค์กรมาช่วยงาน รวมทั้งการหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม 2) การปฏิรูปองค์กร เช่น การปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงได้ หรือการเปลี่ยนผู้นำองค์กร และ 3) การฟื้นฟูองค์กร เช่น การยกระดับขีดความสามารถของบุคลากร การหาทางแก้ตัวเหนือกระจายกิจการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อแนวโน้มการสนับสนุนจากประชาชนและผู้กำหนดนโยบาย

สถานการณ์ที่ 4 จุดอ่อน – อุปสรรค: ใช้กลยุทธ์ลด – เลิก – โอน - ย้าย เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด กล่าวคือ ภายในองค์กรมีจุดอ่อน สถานการณ์ภายนอกก็เป็นอุปสรรคหรือภาวะคุกคาม หากไม่สามารถพลิกฟื้นสถานการณ์ได้ มีโอกาสที่จะต้องยุบองค์กร เลิกกิจการ หรือไปทำกิจกรรมอย่างอื่น ซึ่งในฐานะขององค์กรภาครัฐ จะมีขีดความสามารถในการดำเนินงานและการให้บริการค่อนข้างต่ำ ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนและผู้กำหนดนโยบาย ต่างไม่ให้ความเชื่อถือและไม่ให้ความสำคัญกับองค์กร สรุปคือ องค์กรกำลังสูญเสียบทบาทของตนเอง ผู้บริหารองค์กรควรจะใช้กลยุทธ์ ลด เลิก โอน ย้าย พยายามลดหรือหลบหลีกอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบ ทางลบต่อการดำเนินงาน โดยอาศัยการรอโอกาสควบคู่กับการหามาตรการสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรในระยะต่อไป อย่างไรก็ดี หากผู้บริหารพิจารณาเห็นว่า สามารถพลิกฟื้นสถานการณ์และสร้างแรงสนับสนุนจากภายนอกได้ ผู้บริหารอาจจะเลือกทำภารกิจที่จะทำให้องค์กรสูญเสียน้อยที่สุด รวมทั้งแก้ไขปัญหาคจุดอ่อนภายในองค์กรอย่างระมัดระวังและรอบคอบจนกว่าสถานการณ์และสร้างแรงสนับสนุนจากภายนอกได้ ผู้บริหารอาจ จะเลือกทำภารกิจที่จะทำให้องค์กรสูญเสียน้อยที่สุด รวมทั้งแก้ไขปัญหาคจุดอ่อนภายในองค์กรอย่างระมัดระวังและรอบคอบจนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น ทางเลือกที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเสริมภูมิคุ้มกัน คือ การป้องกันมิให้ปัญหาลุกลาม 2) การประคองตัวรอการพลิกฟื้นสถานการณ์โดยแก้ปัญหาอย่างระมัดระวัง เช่น การมองหาช่องทางปรับเปลี่ยนบทบาทหรือการแตกตัวไปทำภารกิจอื่น

เมื่อได้ทางเลือกกลยุทธ์ที่ผ่านการ ตรวจสอบแล้วให้จัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์โดยการพิจารณาจากสภาวะที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์นั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่น พิจารณาถึงความสัมพันธ์ของกลยุทธ์กับเป้าหมายหลักของแผน กลยุทธ์ที่ส่งผลดีเป้าประสงค์ขององค์กรและมีผลต่อความสำเร็จของกลยุทธ์อื่นๆ ย่อมมีความสำคัญมากกว่า

2.2.14. ทฤษฎีการกระจายอำนาจปกครอง

ความหมายของการกระจายอำนาจปกครอง

Encyclopedia of Britanica (1956 : 261 อ้างในตระกูล,2539) ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การปกครองในท้องถิ่นที่มอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่สภาที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเอง

ประยูร กาญจนดุล (2538) ให้ความหมายว่า หลักการกระจายอำนาจปกครอง หมายถึง การกระจายอำนาจให้ปกครองประเทศจากส่วนกลางบางอย่างโอนไปให้ประชาชน ในท้องถิ่นฝึกหัดจัดทำ ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นของตนเอง

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2537 : 11) ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศหรือหน่วยงานบางหน่วยรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2535 ช 60 – 61 อ้างใน โกวิทย์ , 2543) ให้ความหมายว่าการกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะได้แก่ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม การดูแล ชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดคือทหารและการต่างประเทศ

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจปกครอง หมายถึง รูปแบบการปกครองชนิดหนึ่งที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนกลางไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชา แต่ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้น

ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจปกครอง

การกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญ คือ มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณรายได้ ทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของตนเอง มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น นอกจากนี้ ยังต้องมีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด

หรือบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด (ชูวงศ์ , 2539 : 22 – 23)

ข้อดีและข้อเสียของการกระจายอำนาจปกครอง

การกระจายอำนาจปกครองมีข้อดีที่สำคัญ คือ ทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ดีขึ้น เป็นการแบ่งเบาภาระหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง และทำให้ราษฎรมีความสนใจ รู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่น ของตนเองมากขึ้น เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย มากขึ้น

ข้อเสียของการกระจายอำนาจปกครอง คือ อาจเป็นภัยต่อเอกภาพทางการเมือง และความมั่นคงของประเทศ ทำให้ราษฎรพึงเล็งเห็นประโยชน์ของท้องถิ่นตนเองสำคัญมากกว่าส่วนรวม เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกตั้ง อาจใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่เหมาะสมด้วยการถือพรรคถือพวก และทำให้เกิดความสับสนเปลืองมากและมีต้นทุนสูง รวมทั้งอาจมีการใช้จ่ายโดยไม่ประหยัดหากควบคุมการเงินไม่ดีพอหรือไม่มีประสิทธิภาพ (ชูวงศ์ , 2539 : 23 – 24)

2.2.15. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ประเทศที่มีกำเนิดจากการรวมท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น มีอิสระปกครองตนเองเข้าเป็นประเทศย่อมมีแนวความคิดในการใช้สิทธิเสรีภาพในการปกครองตนเองของท้องถิ่น มากกว่าประเทศที่กำเนิดมาเป็นรัฐ ที่ศูนย์อำนาจการปกครองประเทศมีความเข้มแข็งและคุ้นเคยกับนโยบายการสร้างเอกภาพและความมั่นคงของชาติด้วยการใช้วิธีรวมอำนาจปกครองไว้ที่ส่วนกลางและให้ความสำคัญแก่รัฐบาลกลางอย่างสูง

2. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

คำนิยามหรือความหมายของคำว่า การปกครองท้องถิ่น (Local Government) นั้นได้มีนักวิชาการให้คำนิยามไว้มากมาย คำนิยามดังกล่าวมักจะมีหลักการที่สำคัญตรงกัน จะแตกต่างกันบ้างก็เป็นเรื่องของรายละเอียด หรือเป็นเรื่องของถ้อยคำสำนวน ดังต่อไปนี้

โกวิท พวงงาม (2543 : อ้างถึง Wit, 1967) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น

ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็น รัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึง จำเป็นต้องมีองค์การของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้ เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจตน

จากนิยามต่าง ๆ ข้างต้น สามารถประมวลได้เป็น หลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็น เทศบาล องค์การ บริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไป ไม่มีขอบเขต หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจ ของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชน ในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเองสิทธิ ตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของ องค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่น นั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จะเป็นของท้องถิ่นจัด แบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบ เทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบ มหา นคร คือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะ เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงด้วย

3. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

ประหยัด หงส์ทองคำ (2529) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการปกครองท้องถิ่นสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชนไทยแก่ประชาชนดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง หรือมีส่วนเข้ามาดำเนินกิจการของท้องถิ่นด้วยตนเองอย่างกว้างขวางการปฏิบัติหน้าที่อันมีลักษณะแตกต่างกันของประชาชนในท้องถิ่นดังกล่าวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองตนเองในท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ

2. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเองหลักการอันถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ก็คือ เป็นการปกครองที่มีประชาชนปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่ง คำบังคับบัญชาจากเบื้องบน หลักการปกครองท้องถิ่นที่อนุญาตให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจที่จะปกครองตนเอง ดังนั้นในองค์กรปกครองท้องถิ่นจึงมีฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ รับผิดชอบบริหารกิจการของท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่อย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางทุกกรณีไป เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบกิจการขององค์กรปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ ต่างก็เป็นประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง

3. เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และอย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ประการนี้อาจแบ่งพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ต้องการให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย หรือตรงต่อความต้องการที่แท้จริง และเพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นให้บริการสนองความต้องการอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

4. เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลางเมื่อสังคมยังไม่เจริญ ความต้องการของมนุษย์อยู่ในขอบเขตที่จำกัด ฉะนั้นรัฐบาลกลางแห่งเดียวก็สามารที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้เพียงพอ แต่โลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ อย่างมาก ประเทศที่มีความเจริญน้อยหรือสังคมด้อยพัฒนา ก็พยายามที่จะพัฒนาประเทศได้เจริญขึ้นทุกวิถีทาง ประกอบทั้งจำนวนพลเมืองก็เพิ่มมากขึ้น จนรัฐบาลกลางเพียงแห่งเดียวไม่อยู่ในฐานะที่จะให้บริการสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอและทั่วถึง

4. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวคิดในการปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2537) สรุปไว้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และห่วงแหน ต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองอันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสในการเลือกตั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอนจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Rejendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตน

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการดังนี้

3.1 ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวางและนับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

3.2 รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันการแก้ไขปัญหาหรือจัดบริการโครงการในท้องถิ่นโดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3.3 กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศโดยส่วนรวม เป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่น ตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. การปกครองท้องถิ่น จะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองให้สามารถก้าวไปบริหารประเทศได้ในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบท แบบพึ่งตนเอง ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญ คือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่

ธนศวร์ เจริญเมือง (2543) ได้สรุปความสำคัญการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดการศึกษาทางการเมือง
2. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
3. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดการสร้างและฝึกอบรมผู้นำการเมือง
4. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง
5. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการเมือง
6. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้นำต่อประชาชน
7. การปกครองท้องถิ่น ก่อให้เกิดการตอบสนองที่ดีกว่าจากการผู้นำ

5. องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ (อุทัย, 2523:22)

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองขนาดเล็กและขนาดใหญ่สำหรับพื้นที่ขนาดของ พื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วยเช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองท้องถิ่น สาม ารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

6. หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2543) การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการมีข้อพิจารณา ดังนี้

1. เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับอำนาจความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สวนหย่อม สวนสาธารณะ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย เช่น งานดับเพลิง

3. เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการทางสาธารณสุข จัดให้มีสถานะสงเคราะห์เด็กและคนชรา เป็นต้น

4. เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่น เป็นงานที่หากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการเอง อาจไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรจะเป็น จัดให้มีโรงรับจำนำ การจัดตลาดและงานต่าง ๆ ที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชน

ลักษณะการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นรับไปดำเนินการนั้นกระทำ ได้ 2 ลักษณะ คือ

1. บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือพระราชบัญญัติเป็นการทั่วไป ทั้งนี้เพื่อต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความคล้ายคลึงกัน เช่น การบัญญัติหน้าที่ของเทศบาลในพระราชบัญญัติเทศบาลที่กำหนดให้เทศบาลทุกเทศบาลมีหน้าที่ซึ่งแบ่งออกเป็นหน้าที่บังคับให้กระทำและหน้าที่ให้เลือกกระทำได้

2. บัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะเจาะจงแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่น ในลักษณะนี้รัฐบาล จะตรากฎหมายหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นพร้อมทั้งกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ขึ้นมาพร้อม ๆ กับกฎหมายนั้น เช่น การตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ก็ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้ชัดเจน

1. ศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยว

การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก สินค้าพื้นเมือง OTOP การบริการด้านการท่องเที่ยว ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกให้กับ นักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การบริการอื่น ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ทั้ง 10 อำเภอ มีความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แม้ว่าบางแหล่งท่องเที่ยวจะมีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน ทุกรายการในแหล่งท่องเที่ยวนั้น แต่มีให้บริการและมีความพร้อมในแหล่งที่ไม่ห่างไกลจากแหล่ง ท่องเที่ยว ในภาพรวมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.5)

2. ศักยภาพของกลไกการท่องเที่ยว

ผู้นำส่วนจังหวัด ผู้นำส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชนภาคเอกชน และ ประชาชนทั้ง 10 อำเภอ มีศักยภาพสูงที่จะเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอย่าง ยั่งยืน และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปใช้บริการในทุกฤดูกาล

3. ศักยภาพในด้านการจัดการท่องเที่ยว

มีการดำเนินงานประสานความร่วมมือและเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยว ระหว่างผู้นำส่วนจังหวัด ผู้นำส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนทั้ง 10 อำเภอ ในจังหวัดราชบุรี เช่น การจัดอบรมสัมมนาโครงการสร้างมาตรฐานการบริการและความปลอดภัยการ ท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี โดยศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดราชบุรี

4. ศักยภาพในด้านการบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

มีข้อมูลบริการให้กับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว แผนที่แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดราชบุรี ข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี คู่มือแหล่งท่องเที่ยว 4จังหวัด การให้บริการข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยวทาง Internet มีการบริการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

5. การเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ให้มีการเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ให้มีระดับคุณภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาด้านการ

ประชาสัมพันธและการบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว โดยผู้นำส่วนจังหวัด ผู้นำส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน ร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงาน

2.2.16. นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ. ศ. 2547 - 2549)

การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าได้ดั่งนั้น จำเป็นต้องกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละเวลา และการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ. ศ. 2547 – 2549 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของสังคมไทยใน 20 ปี ข้างหน้าดังนี้ “การพัฒนาประเทศไทยจะยึดหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี และความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมไทยที่มีความสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศไทย อย่างสมดุลมีคุณภาพและยั่งยืน”

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน
2. เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศไทยให้เข้มแข็ง ยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก
3. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ
4. เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทย

เป้าหมาย

1) เป้าหมายคุณภาพทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมหภาค ให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวอย่างมีคุณภาพและมีเสถียรภาพ โดยมีเป้าหมายให้เศรษฐกิจขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 4 – 5 ต่อปี

2) เป้าหมายยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุลและขนาดครอบครัวที่เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่อง คนไทยมีสุขภาพดี มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม

3) เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี สร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม ท้องถิ่นมีขีดความสามารถจัดเก็บรายได้สูงขึ้น และมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้โปร่งใส มีระบบตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง

4) เป้าหมายลดความยากจน ให้มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาทรต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งตนเองได้

โดยภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมาย จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนและเชื่อมโยงกันซึ่งประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพของคนและการคุ้มครองทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม ให้ความสำคัญกับประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยุทธศาสตร์พัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำหรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 นั้น ถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม คือการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปกรรม และแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยังเป็นหนึ่งในสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะ

และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้า การบริการที่มี ศักยภาพเพื่อสร้างงานและการกระจายรายได้ ซึ่งสามารถสรุปแผนการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 ได้ดังนี้

- 1) ให้การท่องเที่ยวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับ
- 2) ให้มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพ และบูรณาการเพื่อให้มีการอนุรักษ์มรดกการ ท่องเที่ยวของชาติ เพื่อถ่ายทอดไปยังลูกหลานตลอดไป
- 3) ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการให้การศึกษาแก่เยาวชน เป็นโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของ ประชาชน และให้วิถีทางที่ใช้รักษามิใช่ทำลายวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ
- 4) ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการกระจายโอกาสการจ้างงาน การสร้างรายได้ และกระบวนการ สร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- 5) ให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพและจัดการในภาครัฐและภาคเอกชน

2. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ. ศ. 2547 – 2551

เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2547 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2551 ณ จังหวัดลำพูน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

เป้าประสงค์

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืนเป็นศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวแห่งเอเชียที่สามารถกระจายรายได้และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

วิสัยทัศน์

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ภายในปี 2551

เป้าหมาย

ในปี 2551 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 20 ล้านคน หรือมีรายได้จากการ ท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 700,000 ล้านบาท

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มี 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อการกระตุ้นนักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น
2) เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เป็นไปตามเป้าหมาย

3) เพื่อดำเนินการตลาดเชิงรุกที่เกิดผลได้ในระยะเวลารวดเร็วและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) ในภูมิภาคเอเชียมากกว่าร้อยละ 10 ในสิ้นปี 2551 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันตลาดเชิงรุก ทั้งในและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็น Gateway ในภูมิภาคเอเชีย

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบสารสนเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม World Event Marketing

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์

1) เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

2) เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาดและเป็น Magnet ดึงดูดนักท่องเที่ยว

3) เพื่อให้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมีมาตรฐาน สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

4) เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจมาตรการด้านรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมาย คือ

- มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเป้าหมายทางการตลาด และเป็น Magnet เพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น มากกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

- รายได้ของประชากรในพื้นที่เป้าหมายที่มาจากสาขาการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี

- มีแหล่งท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชนดูแล อนุรักษ์ และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 สร้าง พัฒนา พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนามาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ

นักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารการแบบบูรณาการมีวัตถุประสงค์

1) เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ

2) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการ

ท่องเที่ยว

3) เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์

ระดับชาติ นโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนา 19 กลุ่มจังหวัด โดยมีเป้าหมาย คือ

- องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

มีจำนวนเพิ่มขึ้น

- เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี

- มีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว

ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้เป็นแกน

หลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการใน

ทุกระดับ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวสำรวจ

ทะเบียน อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การตลาดการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นอีกหน่วยหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์ และแผนการตลาดเพื่อกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ. ศ. 2546 – 2549

1. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้กับประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาล

2. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงรุก การเพิ่มตลาดใหม่และตลาดเฉพาะกลุ่ม เพื่อเร่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีคุณภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวไทย ท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งกำหนดจุดขายของประเทศไทย (Positioning Thailand) ให้มีความชัดเจน

3. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ ในการส่งเสริมและการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อร่วมมือกันจัดอุปสรรคทางการท่องเที่ยว และเป็นหนทางก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

4. มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบบริหารจัดการ และการสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการขับเคลื่อน (Driving Force) ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมีศักยภาพทางการแข่งขันระดับนานาชาติ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในบทบาทเชิงวิชาการและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตลาด

5. เร่งรัดพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (E-TOURISM) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการดำเนินการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยระบบสารสนเทศ โดยมีกลไกในการควบคุมและป้องปรามเพื่อเป็นหลักประกันในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

3. ยุทธศาสตร์การตลาดการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 โฆษณาและประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและแหล่งท่องเที่ยวแห่งความสุข

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็น Happiness on Earth ภายใต้ Brand “THAILAND”

กลยุทธ์ที่ 2 โฆษณาประชาสัมพันธ์ กระตุ้นให้เกิดการเดินทางของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินการตลาดเชิงรุกแบบเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมายทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างศักยภาพทางการแข่งขัน โดยการสร้างจุดขายและเพิ่มช่องทางการตลาดไปยังกลุ่มคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 กระตุ้นการเดินทางในช่วง Green Season

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการตลาดโดยใช้ IT

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพันธมิตรเพื่อให้ไทยเป็น Gateway to ASIA

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สนับสนุนและเสริมสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการจัดรายการนำเที่ยวเชื่อมโยงสินค้าทางการท่องเที่ยวระดับต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม World Event Marketing

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างคุณภาพ มาตรฐานของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 ผลักดันให้เกิดการสร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 ผลักดันให้เกิดการเสริมมาตรฐาน การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างความร่วมมืออย่างมีเอกภาพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความร่วมมือด้านการตลาด การท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบบูรณาการในทุกภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4. ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และกลุ่มจังหวัดตามชายแดน

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทางตอนใต้ของภาค และอยู่ติดกับชายแดนประเทศกัมพูชา จึงมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุรินทร์หลายแผนงาน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

5.ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียง-เหนือ (ด้านการท่องเที่ยว)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดไว้หลายด้านรวมทั้งด้านการท่องเที่ยวซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกกระตือรือร้นการผลิตหลักของภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์ : เพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของภาคบริหารทางด้านแรงงานและการท่องเที่ยว

เป้าหมาย : นักท่องเที่ยวเข้ามาในภาคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี

แนวทางการดำเนินงาน

- 1) ยกกระตือรือร้นผลิตสินค้าเกษตรจากสินค้าที่มีข้อมูลค่าต่ำไปสู่สินค้าที่มีโอกาสทางการตลาดและมีค่าสูง
- 2) เพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมของภาคโดยเชื่อมโยงฐานการผลิตของประเทศและชายฝั่งตะวันออก
- 3) เพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของภาคบริหารทางด้านแรงงานและการท่องเที่ยว
 - สร้างจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของภาค เช่น แหล่งโบราณสถาน บ้านเชียง ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง แหล่งไดโนเสาร์ภูเวียง แหล่งไดโนเสาร์ภูกุ่มข้าวงานประเพณีและวัฒนธรรม โดยการพัฒนาให้เห็นเรื่องราว (Story) ความเป็นมาและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว และเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในภาค ให้อยู่ในสภาพดีเข้าถึงง่ายและสนับสนุนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น
 - ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเร่งกำหนดนโยบาย วางแผนจัดการพื้นที่บริการในเขตอุทยานแห่งชาติ อาทิเช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ภูกระดึง ภูหลวง และปรับปรุงระบบการ

ให้บริการ กฎ ระเบียบ อัตราค่าบริการ ช่วงเวลาให้บริการ ให้เหมาะสมดึงดูดความสนใจมากขึ้นและ
เร่งประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วถึง

- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองท่องเที่ยวให้มีความน่าอยู่มากขึ้น โดยการขยาย
ระบบสาธารณูปโภคให้พร้อม เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มระยะเวลาในการพำนักของ
นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานี และหนองคายซึ่งเป็นจังหวัดที่ติด
อันดับเมืองน่าอยู่ระดับนานาชาติ

- สนับสนุนเอกชนลงทุนสร้างสถานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวแบบ Long Stay
ในลักษณะนักท่องเที่ยวทั่วไปและลักษณะกลุ่มอาชีพ ที่สามารถเชื่อมโยงสู่การเป็นเมืองอุตสาหกรรม
ของแรงงานฝีมือจากต่างประเทศที่ออกจากงานแล้ว (Industrial City by Retirees) โดยเฉพาะที่
จังหวัดอุบลราชธานี อาจส่งเสริมเป็น Long Stay สำหรับช่างฝีมือที่มีประสบการณ์ด้านการซ่อมและ
บำรุงเครื่องมืออุปกรณ์การบิน

**ยุทธศาสตร์ที่ 2 ใช้ความได้เปรียบด้านที่ตั้งของภาคร่วมมือกับกลุ่มอินโดจีนเพื่อ
ขยายฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจพื้นที่ชายแดนภาค**

ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาเมืองหลักชายแดน และด่านชายแดนให้เอื้อต่อการ
ประกอบการธุรกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ : เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต การค้า และการท่องเที่ยวให้กับภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนใน ซึ่งมีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด โดยอาศัยความร่วมมือกับประเทศเพื่อน
บ้านกลุ่มอินโดจีน ซึ่งมีทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เพื่อก่อประโยชน์ร่วมกัน

เป้าหมาย : นักท่องเที่ยวในกลุ่มเส้นทาง (Loop) การเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8 ปี

แนวทางการดำเนินงาน

1) จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันพร้อมให้ความช่วยเหลือและเร่งรัดการดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือ ที่ได้ทำไว้ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ พลังงาน เกษตร คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม ท่องเที่ยว การค้า การลงทุน ทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

2) ส่งเสริมการลงทุน (BIO) ในกลุ่มประเทศอินโดจีนโดย

- เร่งกระชับความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านให้มากขึ้นโดยการสนับสนุนการจัดกิจกรรมระหว่างประเทศ ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความหวาดระแวง เร่งเจรจาแก้ปัญหาการค้าและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะความไม่สะดวกของการผ่านเข้า-ออกของทั้งคนและสินค้าและร่วมกันวางระบบการบริหารจัดการ การแรงงานระหว่างประเทศ

- ร่วมมือกับลาว เวียดนาม และกัมพูชา พัฒนาตลาดและบริการด้านการท่องเที่ยวอินโดจีน

- เชื่อมโยงเส้นทาง (Loop) การท่องเที่ยวใหม่เข้าด้วยกันบริเวณจังหวัดชายแดน ได้แก่ หนองคาย มุกดาหาร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ และสุรินทร์ อาทิ เส้นทาง (1) เลย-ท่าลี่-หลวงพระบาง-น่าน (2) มุกดาหาร-สะพานมิตราดานัง (3) ดอนพะเพ็ง-อุบลราชธานี-ศรีสะเกษ-เขาพระวิหาร (4) อุบล-ปากเซ-อัตตะปือ-กอนตูม-ควิเยน-โฮจิมินห์-พนมเปญ-เสียมเรียบ-ศรีสะเกษ-อุบล (5) เส้นทางวัฒนธรรมขอมโบราณ-นครวัด-ปราสาทตาเมือนธม-ปราสาทเขาพนมรุ้ง-ปราสาทหินพิมายซึ่งมีแนวทางเป็นเส้นตรง

- ร่วมมือพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับภูมิภาคอินโดจีนโดยสนับสนุนให้เปิดเส้นทางสายการบินต้นทุนต่ำเชื่อมโยง โดยใช้สนามบินขอนแก่น อุดรธานี และอุบลราชธานี อาทิ อุดรธานี-ยูนาน ขอนแก่น-หลวงพระบาง และอุบลราชธานี-เว้-ดานัง เป็นต้น

- เพิ่มความสะดวกในการเดินทางผ่านชายแดน เข้า-ออก ประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น โดยให้มีบริการทำบัตรผ่านแดนได้ที่ด่านชายแดนหรือกรณีด่านสากลควรมีบริการ VISA on arrival ทั้งสองฝั่งสำหรับชาวต่างประเทศและควรพัฒนาให้ช่องสง้ง้าเป็นด่านสากล

- พัฒนาเมืองหลักชายแดนและด่านชายแดนให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

- เร่งพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานของเมืองหลักชายแดน และเมืองสนับสนุนฯ

- ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจลักษณะเมืองพี่เมืองน้อง (Sister Cities) ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ หนองคาย-เวียงจันทน์ นครพนม-คำมวง มุกดาหาร-สหวันนะเขต ชองแม็ก-ปากเซ ชองสะง่า-อันลองเวง และชองจอม-ศรีลำโพง

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด 7.1 (ประตูอีสานสู่สากล) (ปี 2547)

1) การทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว

จากวิสัยทัศน์ “ประตูอีสาน” เริ่มต้น ณ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์และมีที่ตั้งเหมาะสม มีเส้นทางรถยนต์ที่สามารถเชื่อมต่อการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรม วัฒนธรรม และประเพณี ที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้ และเพื่อเป็นการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวรองรับโครงการ Thailand privilege Card

ในกลุ่มจังหวัด มีนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านเข้ามามากกว่าปีละ 3 ล้านคน จึงมีแนวคิดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างประเทศกัมพูชา 2 เส้นทาง

- เส้นทางที่ 1 เส้นทางพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 จากใต้ขึ้นเหนือ เริ่มจากนครวัด-นครธม จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ไปปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินพิมาย ถึงปราสาทคู อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ

- เส้นทางที่ 2 เส้นทางอารยธรรมขอม เป็นเส้นทางแนวราบจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก เริ่มต้นจากปราสาทสตึกก็อกรม จังหวัดสระแก้วไปปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทเขาพระวิหาร ถึงปราสาทวัดภู แขวงจำปาศักดิ์ ซึ่งสามารถพัฒนาเส้นทางการบินจากเสียมเรียบ (นครวัด) บุรีรัมย์ (ปราสาทหินพนมรุ้ง) จังหวัดเชียงใหม่

2) ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

1. การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมและการเพิ่มศักยภาพสินค้าและบริการ

2. การผลักดันแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นองค์รวม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

3. เสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยการสร้างชิ้นใหม่ (Man - Made) อาทิ อาณาจักรช้าง อาณาจักรไดโนเสาร์ และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เส้นทางท่องเที่ยว

อารยธรรมขอม, พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยมีกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นตัวทำตลาดดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ แล้วจ่ายนักท่องเที่ยวไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3) โครงการที่สำคัญ

1. การสร้างศูนย์กลางเส้นทางอารยธรรมขอม
2. การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนด้านช่องจอม
3. การสร้างโลกใหม่ให้ช้างไทย
4. ภูมิเมืองอีสาน

7. แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีสินค้าการท่องเที่ยวจำแนกตามกลุ่มพื้นที่เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาท่องเที่ยว โดยการจำแนกกลุ่มสินค้าในแต่ละพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวต่อกลุ่มตลาดต่าง ๆ ซึ่งบางพื้นที่แม้ไม่ได้รับการกำหนดเป็นพื้นที่เสริม หรือพื้นที่ที่มีความพร้อมภายในลำดับแรก ในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับประเทศ ในขณะที่กลุ่มพื้นที่หลัก หรือพื้นที่เสริมที่พร้อมขาก็มีความพร้อมเฉพาะบางสินค้า ยังต้องมีการพัฒนาปรับปรุงเพื่อเตรียมความพร้อมในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง สำหรับกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีทิศทางการพัฒนาสินค้าแบ่งเป็นกลุ่มดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวเมืองหลัก : ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา

แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เสริม : ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี

แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ที่มีศักยภาพ : ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ

(1) มีกลุ่มสินค้าพร้อมขาย ดังนี้

- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และพื้นที่โดยรอบ
- อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และพนมรุ้ง
- เมืองนครราชสีมา แหล่งบริการที่พัก สัมมนา การซื้อสินค้าที่ระลึก
- แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท โบราณสถาน วัฒนธรรมในเขตอีสานใต้ ปราสาท

เมืองต่ำ เขาช้าง

- ปราสาทศีขรภูมิ ปราสาทบ้านพลวง ปราสาทสระกำแพง ปราสาทสระกำแพงน้อย

กลุ่มปราสาทตาเมือน กลุ่มเตาบ้านกรวด เขาพระวิหาร

- วัดและแหล่งท่องเที่ยว เมืองอุบลราชธานี
- อุทยานแห่งชาติตะนงะ แก่งสะพือ
- อุทยานแห่งชาติผาแต้ม – ป่าดงนาทาม แม่น้ำสองสี
- การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ
- หมู่บ้านช้าง
- อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อุทยานแห่งชาติตาดีน
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว เขื่อนจุฬาภรณ์

(2) กลุ่มสินค้าต้องเตรียมความพร้อมดังนี้

- แหล่งท่องเที่ยวไทรงาม
- แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมในเขตอีสานใต้ กลุ่มอำเภอโชคชัย
- แหล่งปราสาทหินอโรคยาในเขตจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี
- ปราสาทตาเล็ง ปราสาทบ้านเบญ
- หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องเงิน ผ้าไหม เครื่องทองเหลือง
- โบราณคดีบ้านชีทวน บ้านก้านเหลือง
- อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร ภูจองนายอย
- อุทยานแห่งชาติไทรทอง

(3) กลุ่มสินค้าใหม่

- ชายแดนช่องจอม
- แหล่งท่องเที่ยวเกษตรกรรมสีคิ้ว สวนสมุนไพรสุรินทร์
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าภูหลวง วังน้ำเขียว สระแกรก

8. แผนการพัฒนาเศรษฐกิจแนวชายแดน (Economic Dam)

ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์และกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

9. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือไทย- กัมพูชา ด้านการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และอารยธรรมขอมที่เชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมระหว่างไทยกับกัมพูชานั้น ไทยจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริการและส่งจ่าย

นักท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวหลักของกัมพูชา รวมทั้งยุทธศาสตร์นี้จะใช้ความร่วมมือทางวิชาการ เป็นตัวนำในการพัฒนาอื่น ๆ โดยไทยให้ความช่วยเหลือการถ่ายทอดเทคโนโลยี การปรับปรุงกลไก และกฎระเบียบต่าง ๆ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

แนวทางการดำเนินงาน

1) การจัดการภายในประเทศระยะเร่งด่วน

ด้านอุตสาหกรรมและบริการ : ย้ายอุตสาหกรรมบางประเภทไปยังจุดผลิตชายแดน และย้ายสู่ประเทศเพื่อนบ้านในระยะต่อไปเมื่อมีความพร้อม โดยรัฐบาลไทย และรัฐบาลของประเทศกัมพูชา และลาว

2) ความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.1) ระยะเร่งด่วน

- ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจและลงทุนร่วมกันตามแนวชายแดนไทย- กัมพูชา ไทย- สปป. ลาว และไทย- พม่า ทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เช่น การจัดตั้งเศรษฐกิจชายแดน เขตการผลิตร่วม โดยการกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพร่วมกันในลักษณะ “Sister City”

- เจรจากับรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อผ่อนปรน กฎระเบียบการผ่านแดนของคนและสินค้า รวมทั้งการให้ความคุ้มครองการลงทุน

2.2) ระยะยาว

- สนับสนุนให้ประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาเมืองหลักและพื้นที่ตอนในให้เร็วขึ้น โดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการที่สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนไทย

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือไทย- กัมพูชา

1) ระยะเร่งด่วน : การพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

Sister City : ตราด - เกาะกง

อรัญประเทศ - ปอยเปต

บ้านฝักกาด - ไพลิน

ช่องจอม - สำโรง

ช่องสะงำ(ช่องภูสิงห์) - อันล่องเวง

ท่องเที่ยว : เจรจากับกัมพูชาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน โดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมขอมและประวัติศาสตร์

2) ระยะเวลา : สนับสนุนประเทศเพื่อนบ้านให้มีการพัฒนาที่เร็วขึ้นเพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ

ท่องเที่ยว : ให้ความช่วยเหลือกัมพูชาในการพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

โครงสร้างพื้นฐาน : ให้ความช่วยเหลือกัมพูชาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกัมพูชา โดยเฉพาะโครงข่ายคมนาคมหลัก เพื่ออำนวยความสะดวกให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงการใช้โครงสร้างพื้นฐานและบริการร่วมกันตามแนวชายแดน

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างไทย- กัมพูชา

1.1) นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวไทย - กัมพูชา

การส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน ก่อให้เกิดการประสานกันทางด้านสังคมและวัฒนธรรมและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาสู่ระดับท้องถิ่น โดยกรอบการพัฒนาที่สำคัญคือนโยบาย “Two kingdoms one destination” และการพัฒนาเชื่อมโยงชายฝั่ง

1.2) ศักยภาพในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

กัมพูชามีทรัพยากรทางด้านท่องเที่ยวมากมาย แต่ในสภาพปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย โดยเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จัก เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความงดงามทางสถาปัตยกรรม เช่น นครวัด นครธม และเกาะกง เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวตามชายฝั่งทะเล นอกจากนี้กัมพูชายังมีทรัพยากรธรรมชาติ ที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพื้นที่คุ้มครองต่าง ๆ ซึ่งยังอยู่ในสภาพที่อุดมสมบูรณ์ โดยการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างไทย – กัมพูชา

2.2.17. ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อประเทศไทยในสภาพที่ยังมีภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเช่นนี้ รัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศและแถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้ตอนหนึ่งว่า “จะส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยอย่างจริงจังเพราะการท่องเที่ยวย่อมนำมาซึ่งรายได้มหาศาลและประเทศก็มีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและโบราณวัตถุและโบราณสถานมากมาย” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ก็ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาชุมชนในชนบทซึ่งถือเป็นชุมชนรากหญ้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้า รวมทั้งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ด้วยเพราะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ นอกจากนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ.ศ.2546-2549 ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้กับประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาล

2. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงรุก การพเมตลาตใหม่และตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อเร่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีคุณภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งกำหนดจุดขายของประเทศไทย (Positioning Thailand) ให้มีความชัดเจน

3. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ ในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดท่องเที่ยว การเป็นหนทางก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

4. มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบการจัดการ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการขับเคลื่อน (Driving Force) ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมีศักยภาพทางการแข่งขันระดับนานาชาติภายใต้หลักธรรมาภิบาลรวมทั้งพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในบทบาทเชิงวิชาการและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตลาด

5. เร่งรัดพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (E-tourism) เพื่อรองรับการทำการกรรมบนระบบเครือข่ายจากอินเทอร์เน็ต และการดำเนินการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการ

ดำเนินงานด้านการตลาดด้วยระบบสารสนเทศ โดยมีกลไกในการควบคุมและป้องปรามเพื่อเป็นหลักประกันในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น (<http://www.tat.or.th>)

จากนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประเทศไทย ในปี 2547 จังหวัดราชบุรีจึงได้กำหนดเป้าประสงค์ในการเพิ่มรายได้ จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ร้อยละ 10 ต่อปี โดยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวิถีชีวิตชุมชน โดยมียุทธศาสตร์ (แนวทางการพัฒนา) ประกอบด้วย ให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการ และความปลอดภัย ให้มีการฟื้นฟูสภาพแม่น้ำแม่กลอง และแหล่งน้ำอื่นให้เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Product) ในรูปของเส้นทางหรือกลุ่มสนใจ และให้มีการส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวชายแดน (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2546 : 6-7)

จะเห็นได้ว่าจากการท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อการสร้างงานพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศไทย จังหวัดราชบุรีมีกำหนดเป้าหมายเพิ่มรายได้ด้านการท่องเที่ยวไว้ร้อยละ 10 ต่อปี

2.2.18. วาระแห่งชาติเพื่อ “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นวาระแห่งชาติ

เหตุผลที่ภาคการท่องเที่ยวมีความสำคัญ และเป็นวาระแห่งชาติ มี 3 ประการ

(1) การท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจเดียวที่สินค้าที่ขายเป็นสาธารณสมบัติของชาติซึ่งมีความหลากหลายตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรชีวภาพ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณี สมบัติของชาติเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรที่สามารถหมุนเวียนผลัดกันใช้ แต่การตัดวงเอาผลประโยชน์ของตนให้มากที่สุด และการบริหารการจัดการแบบแยกส่วนของรัฐในระบบปัจจุบัน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลดความหลากหลายและเกิดผลทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจทำให้สาธารณสมบัติของชาติไม่ยั่งยืนไปถึงลูกหลาน

(2) การขยายตัวของการท่องเที่ยวไปสู่ชนบท อาจก่อให้เกิดผลทางด้านการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน และผลลบทางสังคม หากชุมชนมิได้เริ่มต้นจากการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและได้มีโอกาสในการกำหนด กติกาของวิถีการบริหารและการจัดการจัดสรรรายได้ตั้งแต่ต้น

(3) วิสัยทัศน์ของการบริหารการจัดการการท่องเที่ยวของชาติระยะยาว ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้แก่ “การสร้างเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากลในพุทธศักราช 2555” เป้าหมายนี้มีไว้แค่การรักษาสมดุลการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนสถาพร แต่ยังคงเป็นความยั่งยืนที่ระดับคุณภาพการท่องเที่ยวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การทำให้ประเทศไทยเป็น World Class Destination ดังวิสัยทัศน์นี้ จะทำให้ผลประโยชน์ตกกับคนไทยในประเทศไทยทุกคนซึ่งจะได้รับบริการของรัฐในมาตรฐานสากล แต่เป้าหมายนี้จะเป็นจริงได้ต้องมีการยกระดับการบริหารจัดการของรัฐซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงท่าอากาศยาน กองตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองควบคุมมลพิษไปจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี และให้มีการจัดการที่สะดวกรวดเร็ว แต่การบริหารของรัฐในปัจจุบัน เป็นการบริหารแบบต่างคนต่างทำทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ขาดการประสานงานร่วมกัน ไม่มีแผนงาน งบประมาณด้านการท่องเที่ยวและไม่มีติดตามประเมินผลโดยผู้วางนโยบายและผู้บริหารระดับสูง ดังนั้น เป้าหมายที่ตั้งไว้จึงอาจกลายเป็นความฝันที่ยังมีอาจบรรลุได้ เป้าหมายนี้ยังรอคอยแผนปฏิบัติการที่มีการบูรณาการของภาครัฐ และภาคเอกชน

เพื่อให้บริหารการจัดการท่องเที่ยวมีความเป็นเอกภาพมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม และเพื่อให้ผลพวงของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นประชาชนและโดยประชาชนจึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องประกาศ “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนภาคธุรกิจเอกชนและหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมพลังกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาติ ให้ยั่งยืนต่อไป

2. วาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยนโยบายดังต่อไปนี้

(1) ให้การท่องเที่ยวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับ

(2) ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพและบูรณาการเพื่อให้มีการอนุรักษ์มรดกการท่องเที่ยวของชาติเพื่อถ่ายทอดไปยังลูกหลานตลอดไป

(3) ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการให้การศึกษาแก่เยาวชน เป็นโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของประชาชน และให้เป็นวิถีทางที่อนุรักษ์มิใช่ทำลายวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ

(4) ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการกระจายโอกาสการจ้างงาน การสร้างรายได้ และกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

(5) ให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพและการจัดการในภาครัฐและเอกชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547)

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ทุกคนจำเป็นต้องรักษามรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้นานที่สุด สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลโดยมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่จะช่วยความเข้มแข็งให้กับชุมชนในด้านการเพิ่มรายได้เพิ่มเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมและรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนไว้ตลอดกาลโดยประชาชนต้องมีส่วนร่วม

2.2.19. สภาพปัญหาการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ระยะเวลาที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการศึกษา เรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมาโดยตลอด เป็นการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและภายใต้แนวความคิดในการพัฒนาแบบยั่งยืน ทำให้ปัญหามากมาย ในทางการปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาการขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลาย ๆ แห่งที่ไม่สามารถประสบผลสำเร็จ มีสาเหตุมาจากการขาดระบบการจัดการและบริหารงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ ทั้งเรื่องขององค์การบริหารที่เปลี่ยนผู้บริหารตามวาระทำให้นโยบายเปลี่ยนไปเรื่องงบประมาณที่ไม่มีการดูแลบริหารอย่างชัดเจนทำให้ขาดงบประมาณในการบริหารโครงการและดูแลรักษาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาความล้าสมัยและช่องโหว่ของกฎหมาย ถ้าพิจารณาบางฉบับยังไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เช่น ความซ้ำซ้อน หรืออาจมีความขัดแย้งกันเองในตัวทำให้เกิดการแย่งกันหรือเกี่ยวกันปฏิบัติ ขาดการประสานงาน

3. ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนา ปัญหาที่พบโดยมากคือ การที่ประชาชนหรือท้องถิ่นไม่มีความรู้ในเรื่องวิธีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้องจึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งถูกทำลายลงไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น บุรณะ ปฏิสังขรณ์โบราณสถานอย่างไม่ศึกษาประวัติศาสตร์ ทำให้กลายเป็นการดัดแปลงต่อเติมโบราณสถานจนเสื่อมคุณค่าไป

4. ปัญหาการขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม เกิดขึ้นเนื่องจากการมุ่งหวังที่จะกอบโกยผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวอย่างเกินพอดี ขาดความยั้งคิดหรือจิตสำนึกถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาในระยะยาว ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ตามต้องการ

จากปัญหาเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมหรือหมดไป จึงต้องพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

2.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ (2517, 129) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำชุมชนว่าเป็นบุคคลที่ประชาชนยกย่องนับถือเป็นผู้ที่สามารถชักจูงและก่อให้เกิดแรงศรัทธาในกลุ่มเป็นผู้สืบทอดเพื่อประโยชน์ส่วนรวม พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น มีความคิดริเริ่มทันต่อเหตุการณ์ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีการศึกษา มีแนวความคิดอันเป็นประชาธิปไตย นอกจากคุณลักษณะเฉพาะตัวข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกันเช่นนี้แล้ว อาจจะเป็นผู้ที่มีฐานะทางสังคมด้านอื่น ๆ ประกอบอีกด้วย เช่น เป็นผู้มั่งคั่ง เป็นเจ้าของที่ดินมีตำแหน่งฐานะที่สืบต่อกันมาหรือไปรับตำแหน่งทางการเมือง ตำแหน่งทางศาสนา ฯลฯ

ประยุทธ์ สุวรรณโกตา (2522, 33) กล่าวว่า ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้นอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งที่ความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ง่าย ๆ โดยสรุปว่าผู้นำท้องถิ่นก็คือผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้

โดยสรุปก็คือ ผู้นำท้องถิ่นหมายถึงผู้ที่บุคคลในชุมชนยกย่องนับถือเป็นผู้ที่สามารถชักจูงโน้มน้าว และก่อให้เกิดแรงศรัทธาในกลุ่มคนทำให้กลุ่มคนเข้ามาร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างสมัครใจ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

สุรัตน์ ลิ้มลาวัลย์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ถูกคุมประพฤติต่อบทบาทของพนักงานคุมประพฤติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ถูกคุมความประพฤติต่อบทบาทของพนักงานคุมประพฤติ และความเห็นของผู้ถูกคุมความประพฤติต่อบทบาทหน้าที่ปฏิบัติ

จริงของพนักงานคุมประพฤติ อีกประเด็นหนึ่ง คือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังทางสังคม และประเภทคดีที่มีผลต่อความคาดหวังบทบาทของพนักงานคุมประพฤติ กลุ่มประชากร คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 311 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สถิติใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย $t - test$ หรือ $F - test$ ผลการวิจัย พบว่า ผู้คุมความประพฤติที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ สถานภาพ การสมรส และประเภทคดีต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทของพนักงานคุมประพฤติไม่แตกต่างกันและผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และประเภทคดีต่างกันมีความเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพนักงานคุมประพฤติไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพนักงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุขเกษม ธรรมประกอบ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นและความคาดหวังในบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือหัวหน้าครัวเรือนในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 170 คน ทำการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS - X สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า $t - test$ และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การทดสอบสมมติฐานกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ประชาชนมีความคาดหวังต่อบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยมีผลต่อความคิดเห็นและความคาดหวัง ได้แก่ ระดับการศึกษา ในขณะที่ปัจจัยด้านประสบการณ์และความสัมพันธ์มีผลต่อความคาดหวังและรายได้มีผลต่อความคิดเห็นในบทบาท และการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจส่วนปัจจัยอื่นไม่พบว่ามีผลกระทบต่อความคิดเห็นและความคาดหวัง

2.4. สรุป

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบถึง ความหมายของผู้นำ ความหมายของบทบาท บทบาทผู้นำ ความคาดหวัง ประเภทของผู้นำ คุณสมบัติของผู้นำ ทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำ คุณลักษณะของผู้นำ ท้องถิ่นบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ ความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ ประโยชน์ของการวางแผนกลยุทธ์ ขั้นตอนและวิธีการวางแผนกลยุทธ์ ทฤษฎีการกระจายอำนาจปกครอง นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ความสำคัญของการท่องเที่ยว วาระแห่งชาติเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สภาพปัญหาการท่องเที่ยวในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการกล่าวถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีการศึกษาไว้แล้ว มีความสำคัญและสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนี้โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับบทบาท ความคาดหวัง ลักษณะของผู้นำ การวางแผน และแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เมื่อทราบข้อมูลดังกล่าวในบทนี้แล้ว สามารถนำไปใช้ในการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย (research methodology)

3.1. บทนำ

ในบทนี้จะกล่าวถึง วิธีการดำเนินการวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปบทที่ 3

3.2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3.3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการหาขนาดตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การหาขนาดตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากร ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมทั้ง 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร(Document Research) ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เบื้องต้น(Guideline Interview) ผู้บริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

3.4. การสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการหาขนาดตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การหาขนาดตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากร ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมทั้ง 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำการศึกษาในอำเภอต่าง ๆ ที่สุ่มเลือกประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

3.5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อความคำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง สถานที่ทำงาน อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ทำงานในพื้นที่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ และเติมข้อความในช่องว่าง

ตอนที่ 2 บทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ถ้าตอบ มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดอีสานใต้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนายกหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยคณะวิจัยได้กำหนดประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ภูมิลำเนา สถานที่ทำงาน หน้าที่ความรับผิดชอบประสบการณ์ในการเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือการทำงานด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท้องถิ่น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

3. ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และการต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

3. ประชุมกลุ่มย่อยระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท้องถิ่น ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ โดยจัดการประชุมแบบระดมความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท้องถิ่น เพื่อทราบยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท้องถิ่นเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน

การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัย

คณะวิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การประชุมกลุ่มผู้วิจัยในการกำหนดรูปแบบและคำถามในการจัดทำแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่ได้จากการประชุมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินผล
3. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 2. นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาปรับปรุงแบบสอบถาม
4. ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มประชากรตัวอย่างและรวบรวมแบบสอบถาม
5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิจัย โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่าง เป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA)

การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. คณะวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบริบท(context analysis) เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาอภิปรายร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชุมกลุ่มย่อยระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท่องเที่ยว ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์ โดยจัดการประชุมแบบระดมความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท่องเที่ยว

3.7. สรุป

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในบทที่ 4 จะกล่าวถึง ผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของโครงการวิจัยต่อไป

บทที่ 4 ผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4.1. บทนำ

ในบทนี้จะได้นำเสนอผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และบทสรุปของการวิจัยที่ได้ทั้งหมด ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และตอบคำถามที่ได้จากการวิจัย

4.2. ผลการวิจัย

จากการวิจัยมีผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสอบถามผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

(n = 400)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	373	93.25
หญิง	27	6.75
อายุ		
ต่ำกว่า 26 ปี	2	0.25
ระหว่าง 26-35 ปี	23	5.75
ระหว่าง 36-45 ปี	160	40.25
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	215	53.75
สถานภาพสมรส		
โสด	26	6.50
สมรส	355	88.75
หย่า	15	3.75
หม้าย	4	1.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภูมิลำเนาเดิม		
เป็นคนในท้องถิ่น	370	92.50
ย้ายมาจากที่อื่น	30	7.50
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา หรือเทียบเท่า	26	6.50
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	175	43.75
อนุปริญญา	43	10.75
ปริญญาตรี	134	33.50
ปริญญาตรีโท	22	5.50
ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กร		
ปกครองส่วนท้องถิ่น		
ต่ำกว่า 4 ปี	108	27.00
ระหว่าง 5 – 8 ปี	188	47.00
ระหว่าง 9 – 12 ปี	75	18.75
ระหว่าง 13 – 16 ปี	13	3.25
ระหว่าง 16 ปีขึ้นไป	16	4.00
ตำแหน่งในการบริหาร		
นายกเทศมนตรี	18	4.50
รองนายกเทศมนตรี	23	5.70
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	226	56.50
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	133	33.30
อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน		
ค้าขาย	28	7.00
รับเหมาก่อสร้าง	200	50.00
เกษตรกรรม	45	11.25
อื่น ๆ	127	31.75

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	129	32.25
ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน	67	16.75
ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน	63	15.75
ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน	72	18.00
สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน	69	17.25

จากตารางที่ 1 ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 93.25 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 6.75 มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ร้อยละ 53.75 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 40.25 อายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 5.75 และอายุต่ำกว่า 26 ปี ร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างที่สมรส ร้อยละ 88.75 รองลงมา โสด ร้อยละ 6.50 หย่า ร้อยละ 3.75 และหม้าย ร้อยละ 1.00

ภูมิลำเนาเดิม กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนในท้องถิ่น ร้อยละ 92.50 และย้ายมาจากที่อื่น ร้อยละ 7.50

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 43.75 รองลงมาคือระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 33.50 ระดับการศึกษาอนุปริญญา ร้อยละ 10.75 และระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 6.50ตามลำดับ

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง 5-8 ปี ร้อยละ 47.00 รองลงมาต่ำกว่า 4 ปี ร้อยละ 27.00 ระหว่าง 9-12 ปี ร้อยละ 18.75 ระหว่าง 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.00 และ ระหว่าง 13-16 ปี ร้อยละ 3.25 ตามลำดับ

ตำแหน่งในการบริหาร นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 56.50 รองลงมานายก
องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 33.30 รองนายกเทศมนตรี ร้อยละ 5.70 และ นายกเทศมนตรี
ร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน (นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) อาชีพรับเหมาก่อสร้าง ร้อยละ 50.00 รองลงมาอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 31.75 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 11.25
และอาชีพค้าขาย ร้อยละ 7.00

รายได้ในปัจจุบัน (นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/
เดือน ร้อยละ 32.25 รองลงม รายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 18.00 รายได้
สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 17.25 รายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือนและ ร้อยละ
16.75 และรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 15.75 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 บทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ข้อความ	บทบาท			ความคาดหวัง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ด้านพื้นที่	3.19	0.97	ปานกลาง	3.83	0.87	มาก
1.1 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.32	0.90	ปานกลาง	3.90	0.78	มาก
1.2 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานที่	2.98	1.03	ปานกลาง	3.68	0.89	มาก
1.3 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ	2.88	0.95	ปานกลาง	3.54	0.92	มาก
1.4 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3.32	0.93	ปานกลาง	3.95	0.84	มาก
1.5 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	2.90	1.00	ปานกลาง	3.65	0.90	มาก
1.6 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	3.32	1.03	ปานกลาง	3.90	0.88	มาก
1.7 ส่งเสริมสาธารณูปโภค การคมนาคมให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้	3.43	0.96	มาก	4.02	0.91	มาก
1.8 การส่งเสริมเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอีสานใต้ให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้	3.33	0.93	ปานกลาง	4.03	0.84	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	บทบาท			ความคาดหวัง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2. ด้านกิจกรรมและขบวนการ	3.11	0.95	ปานกลาง	3.69	0.90	มาก
2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว	3.28	0.91	ปานกลาง	3.76	0.79	มาก
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว	2.99	0.98	ปานกลาง	3.58	0.93	มาก
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว	2.92	0.88	ปานกลาง	3.52	0.93	มาก
2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว	3.18	0.93	ปานกลาง	3.71	0.90	มาก
2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว	2.97	0.99	ปานกลาง	3.58	0.95	มาก
2.6 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว	3.09	0.91	ปานกลาง	3.64	0.96	มาก
2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว	3.09	1.00	ปานกลาง	3.76	0.87	มาก
2.8 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว	3.15	0.97	ปานกลาง	3.77	0.92	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	บทบาท			ความคาดหวัง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
2.9 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความ เข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อ นักท่องเที่ยว	3.13	0.95	ปาน กลาง	3.77	0.89	มาก
2.10 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความ เข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชน ในท้องถิ่น	3.26	0.94	ปาน กลาง	3.85	0.85	มาก
3. ด้านการจัดการ	3.32	0.96	ปาน กลาง	3.88	0.84	มาก
3.1 ส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่ง ท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง	3.14	0.90	ปาน กลาง	3.68	0.88	มาก
3.2 ส่งเสริมให้มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้อย่างมีคุณค่า	3.19	0.95	ปาน กลาง	3.65	0.88	มาก
3.3 ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.41	0.92	มาก	3.93	0.84	มาก
3.4 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยว อย่างเต็มศักยภาพ	3.29	0.93	ปาน กลาง	3.87	0.84	มาก
3.5 ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมแหล่ง ท่องเที่ยว	3.35	0.96	ปาน กลาง	3.91	0.84	มาก
3.6 ส่งเสริมการป้องกันทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ ที่ไม่ให้ถูกทำลาย	3.45	0.99	มาก	3.99	0.83	มาก
3.7 ส่งเสริมการกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลใน แหล่งท่องเที่ยว	3.50	1.01	มาก	4.10	0.79	มาก
3.8 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมี ขอบเขต	3.22	0.89	ปาน กลาง	3.75	0.79	มาก
3.9 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.38	1.01	ปาน กลาง	3.97	0.85	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	บทบาท			ความคาดหวัง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3.10 ส่งเสริมการสร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว	3.25	1.02	ปานกลาง	3.93	0.84	มาก
3.11 ส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว	3.35	1.02	ปานกลาง	3.91	0.88	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.45	0.95	มาก	4.02	0.87	มาก
4.1 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)	3.66	0.95	มาก	4.16	0.86	มาก
4.2 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)	3.43	0.97	มาก	3.99	0.93	มาก
4.3 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด,ร่วมทำ,ร่วมรับประโยชน์)	3.36	0.90	ปานกลาง	3.94	0.84	มาก
4.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)	3.42	0.95	มาก	4.00	0.88	มาก
4.5 ส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)	3.48	1.00	มาก	4.03	0.89	มาก
4.6 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวร่วมกันในแหล่งท่องเที่ยว	3.37	0.94	ปานกลาง	3.99	0.84	มาก
รวม	3.27	0.96	ปานกลาง	3.86	0.87	มาก

จากตารางที่ 2 บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.27, S.D.=0.96$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านพื้นที่ ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.19, S.D.=0.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 8 ข้อ การส่งเสริมสาธารณูปโภค การคมนาคมให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.43, S.D.=0.96$) และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=2.88, S.D.=0.95$) ด้านกิจกรรมและกระบวนการโดยรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.11, S.D.=0.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 10 ข้อ การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x}=3.28, S.D.=0.91$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=2.92, S.D.=0.88$) ด้านการจัดการ โดยรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.32, S.D.=0.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 11 ข้อ การกำจัดการพิช/ขยะ/สิ่งปฏิกูลแหล่งการท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x}=3.50, S.D.=1.01$) และการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ($\bar{x}=3.14, S.D.=0.90$) ด้านการมีส่วนร่วมโดยรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.45, S.D.=0.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 6 ข้อ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x}=3.66, S.D.=0.95$) และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ($\bar{x}=3.36, S.D.=0.90$)

ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.86, S.D.=0.87$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านพื้นที่ ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.83, S.D.=0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 8 ข้อ การส่งเสริมเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอีสานใต้ให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.03, S.D.=0.84$) และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.54, S.D.=0.92$) ด้านกิจกรรมและกระบวนการโดยรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.69, S.D.=0.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 10 ข้อ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่น

มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x}=3.85, S.D.=0.85$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.52, S.D.=0.93$) ด้านการจัดการ โดยรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.88, S.D.=0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 11 ข้อ ส่งเสริมการกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x}=4.10, S.D.=0.79$) และส่งเสริมให้มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ($\bar{x}=3.65, S.D.=0.88$) ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.02, S.D.=0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 6 ข้อ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x}=4.16, S.D.=0.86$) และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ($\bar{x}=3.94, S.D.=0.84$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบทบาทและความคาดหวัง ต่อ
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยรวม

(n = 400)

ข้อความ	บทบาท			ความคาดหวัง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านพื้นที่	3.19	0.97	ปานกลาง	3.83	0.87	มาก
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	3.11	0.95	ปานกลาง	3.69	0.9	มาก
ด้านการจัดการ	3.32	0.96	ปานกลาง	3.88	0.84	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม	3.45	0.95	มาก	4.02	0.87	มาก
รวม	3.27	0.96	ปานกลาง	3.86	0.87	มาก

จากตารางที่ 3 บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.27, S.D.=0.96$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x}=3.45, S.D.=0.95$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการ ($\bar{x}=3.32, S.D.=0.96$) ด้านพื้นที่ ($\bar{x}=3.19, S.D.=0.97$) และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($\bar{x}=3.11, S.D.=0.95$) ส่วนความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.86, S.D.=0.87$) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x}=4.02, S.D.=0.87$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการ ($\bar{x}=3.88, S.D.=0.84$) ด้านพื้นที่ ($\bar{x}=3.83, S.D.=0.635$) และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ($\bar{x}=3.71, S.D.=0.87$)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

1. ข้อเสนอแนะของท่านในการวางแผนการพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ด้านการบริหาร

1. การจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดทำสถานที่ท่องเที่ยวในเขตชุมชน / ท้องถิ่น
2. ศึกษาพื้นที่ให้ชัดเจนโดยร่วมกับเจ้าของท้องถิ่นสำรวจแหล่งท่องเที่ยว มีการประชุมวางแผน แสดงความคิดเห็น มอบหมายงานและตั้งคณะทำงานด้านการท่องเที่ยว พร้อมวางกรอบการบริหารแล้วพัฒนาให้ดีขึ้นโดยให้ความสำคัญและสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง ควรได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. มีองค์กรร่วมมือหลายองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารแบบโปร่งใส
4. ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการที่ดี
5. มีการร่วมมือในการบริหารใช้ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ

ด้านการประชาสัมพันธ์

1. ให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์เชิงรุก วิธีการประชาสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคแบบใหม่ต่อเนื่อง และหาจุดเด่นของการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจ เน้นกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง โดยเน้นจุดเด่นของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
2. ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องให้ความสนใจในงานด้านประชาสัมพันธ์
3. ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้าใจถึงการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลดีต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นการหมุนเวียนเงินจากท้องถิ่นอื่นมาสู่ท้องถิ่นตนเอง ประชาสัมพันธ์ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์
4. ควบคุมดูแล ตรวจสอบมาตรฐานเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจ เน้นคุณภาพและการบริการในราคาประหยัด
5. สินค้าต้องให้ได้มาตรฐานเสมอต้นเสมอปลาย

6. มีการติดภาพประชาสัมพันธ์ในสถานที่สำคัญต่าง ๆ
7. อยากให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชาสัมพันธ์สำหรับอีสานใต้ให้มากกว่านี้

ด้านการสร้างมาตรฐานจากสินค้า

1. ส่งเสริมด้านสุขอนามัย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย เกี่ยวกับการผลิตในชุมชน
2. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน จัดกรอบในการกำหนดกฎเกณฑ์ให้อยู่ในข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ
3. จัดให้มีกิจกรรมและฝึกอบรมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม
4. จัดให้มีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของอีสานใต้ ซึ่งชุมชนเป็นผู้ทำผลิตภัณฑ์ขึ้นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นนั้น
5. ต้องส่งเสริมให้มีสินค้ามีคุณภาพ มีประโยชน์ในการบริโภค ปลอดภัย
6. ควรมีการควบคุมสนับสนุนส่งเสริม บนพื้นฐานการวิจัยและพัฒนา
7. จัดให้มีสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกมีสินค้ามากมายที่เป็นเอกลักษณ์มากขึ้น
8. ผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพสะอาดถูกหลักอนามัยและทำสินค้าใหม่ ๆ เป็นที่ น่าสนใจของนักท่องเที่ยว
9. สามารถจัดจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกได้

ด้านการจัดกิจกรรมและกระบวนการ

1. อบรมบุคลากรในชุมชน – ศึกษาดูงาน
2. ต้องมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และตามฤดูกาล
3. ดำเนินการตามขั้นตอน มีการอำนวยความสะดวก
4. ในแต่ละจังหวัดมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจทุก ๆ เดือน โดยประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ ทางอินเทอร์เน็ต
5. แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ก่อนถึงฤดูกาลท่องเที่ยวควรทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการกระตุ้น
6. ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้แสดงออกอย่างเต็มที่
7. จัดให้มีกิจกรรมการแข่งขันประกวดสินค้า มีรางวัลจูงใจเพื่อให้สินค้านั้นมีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ
8. มีกระบวนการส่งเสริมทุกกิจกรรมที่จะทำให้คนรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอีสานใต้

9. ปัจจุบันในระบบการจัดการต้องปรับปรุง และควรกำหนดระยะเวลาการจัดการให้ชัดเจน
10. ต้องจัดระเบียบข้อบังคับกลุ่มบริหารจัดการหน่วยงานที่มีคุณภาพ และความรู้ของแต่ละระดับ
11. ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวยุคใหม่ที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการ

1. อยากให้รัฐบาลมีการมอบอำนาจบทบาท และหน้าที่ให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องมาให้ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ๆ
2. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างยั่งยืน
3. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและทำแผนที่ให้ชัดเจนเพื่อบอกแนวทางด้านการคมนาคมรวมทั้งความสะดวกในการเดินทางและการบริการสำรองที่พักได้อย่างเพียงพอการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ
4. ทำชุมชนให้เป็นชุมชนหน้าอยู่ สร้างอาชีพและมีรายได้ให้แก่ชุมชน
5. มีการจัดการเน้นผลสัมฤทธิ์ให้เกิดประสิทธิภาพ
6. ต้องส่งเสริมองค์การปกครองให้รวมเป็นเครือข่ายเดียวกัน
7. จัดงบประมาณ สนับสนุนการผลิตสินค้าเชิงท่องเที่ยว
8. ควรบูรณาการร่วมกันทุกองค์กรให้มีตัวแทนประชาชนร่วมในการจัดการ
9. แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบให้ตรงกับความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีการติดตามและการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง
10. มีระบบในการประเมินผลเรื่องการอนุรักษ์เกษตรสีเขียว
11. ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดูแลองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและมีการจัดการอย่างจริงจัง
12. ควรมีการจัดการด้านคุณภาพทรัพยากรสิ่งแวดล้อม มีการลงทุนน้อยแต่ได้ผลตอบแทนมาก

ด้านอื่น ๆ

1. เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ในภาพรวม การสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ต้องแตกต่างจากที่อื่นมีการวางแผนการบริการ งบประมาณ ความคุ้มค่า และความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมควรมีการพัฒนาบุคคลากรลดความขัดแย้งของกลุ่มนักการเมืองมีผลทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง
3. เน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นงานที่สำคัญเพราะสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นสูงมาก
4. การบริการต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ไม่ใช่ได้มาจากทรัพย์ จึงเป็นผู้บริหารได้
5. ควรสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น
6. ต้องมีการปลูกฝังเยาวชนด้านคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม
7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทและเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นรวมทั้งอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การต้องการความช่วยเหลือและสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านงบประมาณ จำนวน 341 ราย คิดเป็น ร้อยละ 85.30
2. การสนับสนุนด้านการศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยว จำนวน 254 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.50
3. การสนับสนุนด้านการวางแผนการท่องเที่ยว จำนวน 246 ราย คิดเป็น ร้อยละ 61.50
4. การสนับสนุนด้านการฝึกอบรม จำนวน 201 ราย คิดเป็น ร้อยละ 50.30

ตอนที่ 4 การตรวจสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเพศกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

เพศ	จำนวน	\bar{x}	S.D	t	Sig
ชาย	373	3.2664	0.7470	2.32	0.012*
หญิง	27	2.9259	0.362		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t- Test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบอายุกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด
อิสานใต้

(n = 400)

อายุ	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ต่ำกว่า 26 ปี	2	2.9517	0.8687	3.198	0.023*
ระหว่าง 26 – 35 ปี	23	2.9180	0.7516		
ระหว่าง 36 – 45 ปี	161	3.1730	0.6981		
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	214	3.3341	0.7557		
รวม	400	3.0942	0.7685		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 5 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
จำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า อายุต่างกัน บทบาทของ
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอิสานใต้ แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี
(ซึ่งมีค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ย = 0.3769, S.D.=0.5208) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26-35 ปี (ซึ่ง
มีค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ย = 0.4161, S.D.=0.1609) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36-45 ปี (ซึ่งมีค่า
ความแตกต่างค่าเฉลี่ย = 0.1610, S.D.=0.0078)

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรสต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอิสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบสถานภาพสมรสกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

สถานภาพสมรส	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
โสด	26	3.4110	0.8726	0.478	0.698
สมรส	355	3.2316	0.7369		
หย่า	15	3.2438	0.6309		
หม้าย	4	3.2000	0.3429		
รวม	400	3.2716	0.6458		

จากตารางที่ 6 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่นกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ภูมิลำเนาเดิม	จำนวน	\bar{x}	S.D	t	Sig
เป็นคนในท้องถิ่น	370	3.2441	0.7213	0.063	0.010*
ย้ายมาจากที่อื่น	30	3.2352	0.9465		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 7 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่ม ตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ภูมิฉันทาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น กับบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบระดับการศึกษาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ประถมศึกษา หรือเทียบเท่า	26	3.3429	0.7521	0.765	0.548
มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	175	3.0202	0.7505		
อนุปริญญา	43	3.2671	0.7420		
ปริญญาตรี	134	3.2734	0.7106		
ปริญญาโท	22	3.1195	0.8118		
รวม	400	3.2046	0.7534		

จากตารางที่ 8 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ต่ำกว่า 4 ปี	108	3.1413	0.7426	3.6450	0.00*
ระหว่าง 5 – 8 ปี	188	3.2917	0.7504		
ระหว่าง 9 – 12 ปี	75	3.1272	0.7403		
ระหว่าง 13 – 16 ปี	13	3.8418	0.5436		
ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	16	3.4250	0.3439		
รวม	400	3.3654	0.6242		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 9 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Schaffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่ำกว่า 4 ปี (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = 0.7005, S.D.=0.2141) และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = 0.7145, S.D.=.2192) โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในคู่อื่น ๆ

สมมติฐานที่ 7 ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบตำแหน่งในการบริหารกับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว
ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ตำแหน่งในการบริหาร	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
นายกเทศมนตรี	18	3.1968	0.7221	1.176	0.319
รองนายกเทศมนตรี	23	3.3629	0.6606		
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	226	3.2875	0.7198		
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	133	3.1532	0.7832		
รวม	400	3.2501	0.7214		

จากตารางที่ 10 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
จำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตำแหน่งในการบริหาร
ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด
อีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 8 อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน
บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
ต่างกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันนอกเหนือจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาท
ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

อาชีพ	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ค้าขาย	127	3.2473	0.8078	0.194	0.901
รับเหมาก่อสร้าง	28	3.3408	0.5848		
เกษตรกรรม	200	3.2333	0.7294		
อื่น ๆ (ระบุ)	45	3.2171	0.6796		
รวม	400	3.2596	0.7004		

จากตารางที่ 11 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 9 รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน กับบทบาทต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่ม จังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

รายได้	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	69	3.3390	0.7938	1.255	0.287
ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน	129	3.1506	0.6740		
ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน	67	3.2277	0.6335		
ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน	63	3.2731	0.7675		
สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน	72	3.2552	0.8493		
รวม	400	3.2491	0.74362		

จากตารางที่ 12 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 10 เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบเพศ กับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่ม
จังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

เพศ	จำนวน	\bar{x}	S.D	T	Sig
ชาย	373	3.8376	0.6611	0.763	0.131
หญิง	27	3.7384	0.5189		

จากตารางที่ 13 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่ม ตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t- test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 11 อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบอายุกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่ม
จังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

อายุ	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ต่ำกว่า 26 ปี	2	3.5425	0.0040	0.423	0.737
ระหว่าง 26 – 35 ปี	23	3.8811	0.6047		
ระหว่าง 36 – 45 ปี	161	3.7959	0.6424		
ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป	214	3.8545	0.6686		
รวม	400	3.7685	0.4799		

จากตารางที่ 14 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
จำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า อายุต่างกัน ความคาดหวัง
ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 12 สถานภาพสมรสต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบสถานภาพสมรสกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

สถานภาพสมรส	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
โสด	26	3.9847	0.4328	1.692	0.168
สมรส	355	3.8170	0.6706		
หย่า	15	0.0208	0.5190		
หม้าย	4	3.3500	0.0242		
รวม	400	2.7931	0.4117		

จากตารางที่ 15 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า สถานภาพสมรสต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 13 ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น กับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ภูมิลำเนาเดิม	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
เป็นคนในท้องถิ่น	370	3.8369	0.6456	0.649	0.519
ย้ายมาจากที่อื่น	30	3.7565	0.7388		

จากตารางที่ 16 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ

0.05 พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 14 ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบระดับการศึกษากับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ประถมศึกษา หรือเทียบเท่า	26	3.9343	0.945	2.670	0.032*
มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	175	3.7229	0.6555		
อนุปริญญา	43	3.8922	0.5110		
ปริญญาตรี	134	3.9471	0.6814		
ปริญญาโท	22	3.3799	0.7475		
รวม	400	3.7753	0.7081		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 17 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว(one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีจบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = -0.1905, S.D.=0.1874) กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = 0.0016,S.D.= 0.1464) กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา (ซึ่งมีค่าความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ย = -0.1523 ,S.D.= 0.1696) และ กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = -0.2072 ,S.D.= 0.1488) โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในคู่อื่น ๆ

สมมติฐานที่ 15 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานต่างกัน

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับความคาดหวัง ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ต่ำกว่า 4 ปี	108	3.9409	0.6384	3.873	0.004*
ระหว่าง 5 – 8 ปี	188	3.8361	0.6567		
ระหว่าง 9 – 12 ปี	75	3.5999	0.6763		
ระหว่าง 13 – 16 ปี	13	4.1166	0.4007		
ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	16	3.8782	0.7444		
รวม	400	3.8743	0.6233		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 18 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = 0.3410, S.D.= 0.0096) โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในคู่อื่น ๆ

สมมติฐานที่ 16 ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบตำแหน่งในการบริหารกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

ตำแหน่งในการบริหาร	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
นายกเทศมนตรี	18	3.6528	0.7273	1.219	0.303
รองนายกเทศมนตรี	23	4.0069	0.7978		
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	226	3.8494	0.6568		
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	133	3.731	0.6044		
รวม	400	3.8100	0.6966		

จากตารางที่ 19 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 17 อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันกับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

อาชีพ	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ค้าขาย	127	3.8485	0.6449	2.987	0.031*
รับเหมาก่อสร้าง	28	4.1439	0.3720		
เกษตรกรรม	200	3.7650	0.6678		
อื่น ๆ (ระบุ)	45	3.8794	0.9637		
รวม	400	3.9092	0.6621		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 20 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
จำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน
นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ
เกษตรกรรม(ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย =0.3789, S.D.=0.1307) โดยไม่พบความแตกต่าง
ระหว่างค่าเฉลี่ยในคู่อื่น ๆ

สมมติฐานที่ 18 รายได้ นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของ
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบรายได้กับความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวใน
กลุ่มจังหวัดอีสานใต้

(n = 400)

รายได้	จำนวน	\bar{x}	S.D	F	Sig
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	69	3.8432	0.5712	7.070	0.000
ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน	129	3.6029	0.6752		
ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน	67	3.9373	0.4957		
ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน	63	4.0419	0.4957		
สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน	72	3.9719	0.7490		
รวม	400	3.8794	0.5974		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ P – value < 0.05

จากตารางที่ 21 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ
จำแนกทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ารายได้นอกเหนือจากองค์กร
ปกครองท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไป
ตามสมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน กับกลุ่มตัวอย่างที่มี
รายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน (ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = -0.3044,
S.D.=0.0095) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน (ซึ่งมีค่าความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ย = -0.4390, S.D.=0.0097) และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน
(ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ย = -0.3691, S.D.=0.0093) โดยไม่พบความแตกต่างระหว่าง
ค่าเฉลี่ยในคู่อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี) สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. บทบาทในการวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้

- 1.1. มีบทบาทน้อยทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้
- 1.2. มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในทุกจังหวัด
- 1.3. ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีกำหนด โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน กระทำโดยกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นเพียงผู้เข้าร่วมและมีบทบาทเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์
- 1.4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยจะส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 1.5. ให้การสนับสนุนและส่งเสริมแก่หน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคอบรรมด้านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 1.6. มีการเชื่อมโยงกัน ภาคอีสานมีสมาคมจำนวน 19 จังหวัด โดยมีการประชุมกันทุกเดือน แต่ด้านการท่องเที่ยวยังไม่เชื่อมโยงมากนัก

2. ในอนาคตความคาดหวังที่จะวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้

- 2.1. จัดตั้งชมรมนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีสานใต้ในกลุ่ม 6 จังหวัด เพื่อแยกกลุ่มดูแลและประสานกันอย่างเป็นรูปธรรม
- 2.2. การคมนาคมทางการท่องเที่ยวให้ครบวงจรเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ครบทุกจังหวัดในครั้งเดียว เช่น การท่องเที่ยวเกี่ยวกับปราสาทหิน
- 2.3. คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นรายได้นำมาพัฒนาอีสานใต้ต่อไป
- 2.4. พัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดโดยให้มีการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวให้ต่อเนื่องกันทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

2.5. พัฒนาให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในด้านภูมิประเทศทรัพยากรที่มีอยู่ คือ แหล่งทางด้านประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญในอดีต โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในด้านการบริการ ภาษาและการประชาสัมพันธ์

2.6. ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้า OTOP และอาหารพื้นบ้านให้มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานและเป็นสินค้าที่ถูกใจของผู้มาเยือนและบอกต่อ ๆ กัน

2.7. เพิ่มสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวให้เท่าเทียมกันทุกภูมิภาค

2.8. ต้องการให้มอบอำนาจในการบริหารจัดการให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2.9. ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ล้ำค่าของจังหวัดอีสานใต้

2.10. พัฒนาสถานที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ

2.11. การจัดทำสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวภายในกลุ่มอีสานใต้

2.12. พัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้สวยงามและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและ ความปลอดภัย

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความพร้อมหรือมีปัญหาอุปสรรคในการวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้

3.1. ความพร้อม

กลุ่มอีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ทั้งเชิงอริยธรรม เชิงเกษตร เชิงธรรมชาติ ฯลฯ และกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยวที่ประเทศอื่นๆ ไม่มี จัดว่าเป็นมรดกของโลก

3.2. ปัญหาอุปสรรค

3.2.1. ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการสนับสนุนและการพัฒนาจากภาครัฐ

3.2.2. การคมนาคมในการท่องเที่ยวยังขาดความรวดเร็วและสะดวกสบาย ที่พักไม่เพียงพอหรือไม่เป็นจุดดึงดูดเท่าที่ควร

3.2.3. การจัดการของผู้บริหาร การมอบอำนาจในการบริหารจัดการของส่วนราชการ ยังไม่สามารถครอบคลุมทำให้การใช้อำนาจของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในส่วนท้องถิ่นไม่เต็มกำลัง

3.2.4. ยังขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรที่มีความสามารถด้านการท่องเที่ยว

3.2.5. ภาครัฐต้องสนับสนุนการดูแลการท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ บำรุงรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานเพื่อลูกเพื่อหลานสืบไป

3.2.6. ด้านการเกษตรกรรมและแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เชียงนิเวศยังต้องอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก

4. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและติดตามเกี่ยวกับโครงการด้านการท่องเที่ยวหรือแผนงานด้านงานท่องเที่ยว

4.1 . ส่งเสริมอุดหนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว การจัดงานประเพณีต่าง ๆ

4.2 . ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มอีสานใต้

4.3 . ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มอินโดจีนและสามเหลี่ยมมรกต

4.4 . พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ

4.5 . ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักกับท้องถิ่นและประเทศ

4.6 . มีการเก็บข้อมูลด้านความสำเร็จของงานตามแผนงานการท่องเที่ยวที่กำหนดไว้

สนับสนุนให้หน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ๆ เข้ามาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว

5. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทการสนับสนุน/ส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มอีสานใต้

5.1 ด้านพื้นที่

5.1.1. ส่งเสริมตามพื้นที่ที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมโบราณ และหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพิ่มมากขึ้น

5.1.2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเป็นเขตอุทยานแห่งชาติยกต่อการบริหารจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอีสานใต้

5.2 ด้านการจัดการ

5.2.1. สนับสนุนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

5.2.2. ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมขอมโบราณ

5.2.3. มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ๆ เพื่อให้เกิดการความร่วมมือในการรองรับนักท่องเที่ยว

5.3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ

- 5.3.1. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมีการจัดศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 5.3.2. มีการจัดงานประเพณีประจำปีและวัฒนธรรมในกลุ่มอีสานใต้
- 5.3.3. การประชุมร่วมกันของกลุ่มอีสานใต้เรื่องยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของ 6 จังหวัดเดือนละครั้ง
- 5.3.4. มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน โดยเสริมสร้างชนบทให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอของดีประจำท้องถิ่นของตน โดยให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ

5.4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

- 5.4.1. ชุมชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น
- 5.4.2. กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอของดีประจำท้องถิ่นของตน (สินค้า OTOP) เป็นอาชีพเสริมและเกิดรายได้
- 5.4.3. ปู่ลูกฝั่งเด็กและเยาวชนเข้มแข็งมีจิตสำนึกในการรักบ้านเกิดและให้สามารถแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของตนได้
- 5.4.4. มีการรณรงค์และให้ความสำคัญของการท่องเที่ยว

6. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีแผนการพัฒนาหรือนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

- 6.1. มีการดำเนินเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว ด้วยการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และภาคเอกชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 6.2. จัดสร้างที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยว(home stay, Long stay) สร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม
- 6.3. มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้ใช้เวลาน้อยที่สุดในการท่องเที่ยวให้ทั่วอีสานใต้

6.4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในเชิงรุกเพื่อสืบสานการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกต่อท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

6.5. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น

6.6. มีการสำรวจหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพิ่มขึ้น

7. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการประสานงานระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ด้วยตนเอง

7.1. มีการประสานงานด้วยตนเองโดยมีการประชุมสัมพันธ้องค์การบริหารส่วนจังหวัดอีสานทุก ๆ เดือน

7.2. มีการประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อวางแผนในการกำหนดยุทธศาสตร์

7.3. มีการติดต่อโดยตรงเพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน

8. ข้อเสนอแนะต่อการเพิ่มบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

8.1. รัฐต้องมอบความไว้วางใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านี้ เพิ่มบทบาทในการบริหารงาน หน่วยงานของรัฐไม่ควรใส่ร้ายท้องถิ่นด้านการคอร์รัปชัน ซึ่งการบริหารงานในท้องถิ่นในปัจจุบันมีฝ่ายค้านและตรวจสอบการทำงานอยู่แล้ว ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ เช่น ด้านปราสาท หรือวัฒนธรรมโบราณ ผู้ดูแลต้องเป็นกลุ่มกรมศิลปากร เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและรู้ความต้องการในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษา ในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เข้าวัดดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงานหรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชน

8.2. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

8.3. มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท้องถิ่นที่อยู่

9. ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านใด

- 9.1. ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
- 9.2. หน่วยงานหรือกรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล
- 9.3. ให้จัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
- 9.4. รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติแก่ผู้มาเที่ยว
- 9.5. รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานใต้อย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ (เช่นบริษัททัวร์ มีการจัดท่องเที่ยว 4 ครั้ง ต้องจัดมาเที่ยวที่อีสานใต้อย่างน้อย 1 ครั้ง)
- 9.6. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

2. การวิจัยโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร(Document Research) ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เบื้องต้น (Guideline Interview) ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในแต่ละพื้นที่ ผู้บริหารจะมีบทบาทในการกระบวนกรวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างดี แต่เป็นการเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเฉพาะในพื้นที่ที่ตนเองบริหารอยู่ไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกับพื้นที่อื่น และจะร่วมมือประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดทำสถานที่ท่องเที่ยวในเขตชุมชน ศึกษาพื้นที่ให้ชัดเจน โดยร่วมกับเจ้าของท้องถิ่นสำรวจแหล่งท่องเที่ยว มีการประชุม วางแผน แสดงความคิดเห็น มอบหมายงานและตั้งคณะทำงานด้านการท่องเที่ยว พร้อมวางกรอบการบริหารแล้วพัฒนาให้ดีขึ้น โดยให้ความสำคัญและสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยการประสานงานไปยังองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่และต่างพื้นที่ นอกจากนี้ยังให้มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานและการ

กำหนดแผนในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ ด้วย มีการบริหารโดยใช้ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่ที่ตนเองบริหารอยู่ กำหนดยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์แบบเชิงลึก โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคแบบใหม่ต่อเนื่อง และหาจุดเด่นของการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจ เน้นกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง โดยเน้นจุดเด่น ๆ และให้ความสำคัญด้านประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้าใจถึงการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลดีต่อดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นการหมุนเวียนเงินจากท้องถิ่นอื่นมาสู่ท้องถิ่นตนเอง ควบคุมดูแล ตรวจสอบมาตรฐานเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจ เน้นคุณภาพ และการบริการในราคาประหยัด ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม จะมีบทบาทในการกระบวนกรวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านการท่องเที่ยวอย่างดี ส่วนใหญ่จะเป็นด้านการพัฒนาอาชีพ และการสร้างสาธารณูปโภค เช่น ระบบถนนคอนกรีต ประปา ศูนย์สาธิตต่าง ๆ ความคาดหวังของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนกรวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ นั้นต้องการให้ หน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในส่วนภูมิภาคอบรมด้านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการดำเนินการวางแผนในการพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวให้แก่หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล และ คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. เทศบาล

เทศบาลที่มีแหล่งท่องเที่ยวผู้บริหารจะมีบทบาทในการกระบวนกรวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างดี เช่นเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนมากเทศบาลจะมีพื้นที่จำกัดในการบริหารงาน และแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานอื่น ๆ เป็นผู้ดูแลอยู่ เช่น กรมศิลปากร กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น บทบาทในการวางแผนและการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจะมีน้อยมาก จะเน้นยุทธศาสตร์ไปในการการสร้างสาธารณูปโภค เช่น การบำบัดน้ำเสีย ขยะ และการสร้างความอยู่ดีมีสุขในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ของเทศบาลนั้น ๆ ส่วนเทศบาลที่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม จะมีบทบาทในการกระบวนกรวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านการท่องเที่ยวอย่างดี ส่วนใหญ่จะเป็นด้านการสร้างสาธารณูปโภค ความคาดหวังของผู้นำเทศบาลต่อกระบวนกรวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ นั้นต้องการให้ หน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคอบรมด้านการ

ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการดำเนินการวางแผนในการพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวให้แก่หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล และ คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดการในแหล่งท่องเที่ยวให้แก่หน่วยงานเทศบาลและ จัดการทั้งหมดเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในแต่ละพื้นที่ ผู้บริหารจะมีบทบาทในการกระบวนกรวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างดี โดยเฉพาะการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งจังหวัด แต่เป็นการเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเฉพาะในพื้นที่ที่ตนเองบริหารอยู่ไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกับพื้นที่อื่นหรือจังหวัดอื่น ๆ กระบวนการวางแผนยังเป็นการวางแผนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ภายในพื้นที่ของตนเองเท่านั้น โดยให้ความสำคัญและสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง ในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเน้นที่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น จังหวัดสุรินทร์ ด้านการนำช้างคืนถิ่น จังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ ด้านการท่องเที่ยวทางแหล่งธรรมชาติ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการท่องเที่ยวโบราณสถาน จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดสุรินทร์ การท่องเที่ยวด้านประเทศเพื่อนบ้าน มีการบริหารโดยใช้ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่ที่ตนเองบริหารอยู่ กำหนดยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์แบบเชิงลึก โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคแบบใหม่ต่อเนื่อง และหาจุดเด่นของการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจ เน้นกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง โดยเน้นจุดเด่น ๆ และให้ความสำคัญด้านประชาสัมพันธ์ ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้าใจถึงการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลดีต่อดำเนินชีวิต ควบคุมดูแล ตรวจสอบมาตรฐานเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจ เน้นคุณภาพ และการบริการในราคาประหยัด แต่ยังไม่มีการวางแผนการในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เลย เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำไม่ได้มีการวางแผนร่วมกันที่เป็นรูปธรรม ความคาดหวังของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ นั้นต้องการให้ หน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคอบรมด้านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการดำเนินการวางแผนในการพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวให้แก่หน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องการ

ให้รัฐบาลมอบความไว้วางใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านี้ เพิ่มบทบาทในการบริหารงาน ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ

ส่วนที่ 3 การประชุมกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการระดมความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเป็นผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งระดมความคิดเห็นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นพบว่า การท่องเที่ยวในลักษณะพึ่งพากับประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปได้สูง เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากมีตลาดการท่องเที่ยวใหม่ในประเทศเวียดนาม แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเป็นลักษณะที่เป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยวผ่านไปเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยข้อจำกัดหลายประการได้แก่ ปัญหาความมั่นคง รายได้ของประชากรในประเทศเพื่อนบ้านที่ยังต่ำอยู่ รวมทั้งเส้นทางคมนาคมที่ยังไม่สะดวกในการเดินทางในบางประเทศ เช่น ประเทศกัมพูชา

แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่เป็นไปได้คือทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาพักในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ก่อนที่จะเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเสนอแนะว่า การที่จะให้นักท่องเที่ยวแวะมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้นั้น จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยว โดยให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือ

1. การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีการสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนานขึ้น ซึ่งการทำให้นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็หมายถึงว่า นักท่องเที่ยวมีโอกาสใช้จ่ายมากยิ่งขึ้นกว่าการที่นักท่องเที่ยวมาเรียนในระยะเวลาสั้นๆ และผ่านไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

2. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในท้องถิ่นทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด รวมทั้งผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้คนในท้องถิ่นเปรียบเสมือนผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ภายในตัว

3. การรักษารูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณี เนื่องจากการวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นถูกระแสวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพล ทำให้รูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรม

ประเพณีที่ดั่งามสูญเสียบไป ทำให้มีผลต่อการที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาชมในความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่แท้จริง ดังนั้นคนในท้องถิ่นจะต้องช่วยกันอนุรักษ์รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้คงเดิม

4. การคมนาคมควรจะมีการสร้างสนามบิน ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาคอีสานใช้ระยะทางที่นาน ยิ่งถ้าการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้านนั้นต้องใช้เวลาเดินทางที่นาน ดังนั้นการสร้างสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นจะช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว

สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้สู่ความยั่งยืนซึ่งพิจารณาแยกออกมาเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีความหลากหลายอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวธรรมชาติ เพียงแต่ยังขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนโดยให้สอดคล้องกับระยะเวลาของเส้นทางการท่องเที่ยว ความหลากหลายของการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทุกแหล่งอย่างต่อเนื่องในด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำที่สะอาดพร้อมให้บริการ การกำจัดขยะและน้ำเสีย โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวได้

2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ยังขาดอยู่ เช่นถนนที่เป็นเลนเดี่ยว ควรพัฒนาเป็นถนนสองเลน และมีการสร้างศูนย์กลางสนามบิน นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาที่พัก โรงแรมที่ได้มาตรฐานในบางจังหวัด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ ส่วนในเรื่องของภัตตาคาร ร้านอาหารนั้นควรมีการส่งเสริมให้เป็นร้านที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาสินค้าพื้นเมืองให้มีคุณภาพเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP มีบริการข้อมูลด้านที่พัก ร้านอาหาร สินค้าพื้นเมืองให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างทั่วถึง

3. ด้านกลไกและการจัดการท่องเที่ยว

โดยภาพรวมแล้วประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแม้ว่าการดำเนินงานโครงสร้างใหญ่โดยภาครัฐโดยให้ส่วนของท้องถิ่นดำเนินการจัดการ แต่ภาคเอกชนก็ให้การส่งเสริมและสนับสนุน อย่างไรก็ตามในการขยายตัวของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วน

ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ การพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของท้องถิ่นโดยต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการและให้ความรู้กับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาวมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ข้อมูลทางวิชาการให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยว

4. การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว

การบริการข้อมูลการท่องเที่ยวนั้น ในแต่ละศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวควรมีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการบริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่สื่อที่ดีที่สุดในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบอกปากต่อปาก ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น และตำรวจท่องเที่ยวให้สามารถบอกข้อมูลการท่องเที่ยวได้ จึงควรมีให้มีการอบรมประชาชนในท้องถิ่น ตำรวจท่องเที่ยวในการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเขมร เพื่อให้บอกข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้

5. การเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมียุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการและความปลอดภัย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยว ในด้านการประชาสัมพันธ์คุณค่าทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่น และต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย

4.3. การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และเปรียบเทียบปัจจัยคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นกับบทบาทและความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะวิจัยและพนักงานภาคสนาม ดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง (การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, $S.D. = 0.96$) การกำหนดยุทธศาสตร์ ด้านพื้นที่ มีคะแนนบ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสาธารณูปโภค การคมนาคมให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้าน การกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลแหล่งการท่องเที่ยว ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และการส่งเสริมการสร้างควมเข้าใจในคุณค่า

แหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ด้านการมีส่วนร่วม มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่

ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.86$, S.D.=0.87) การกำหนดยุทธศาสตร์ ด้านพื้นที่ มีคะแนนบ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.83$, S.D.=0.87) โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอีสานใต้ให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และส่งเสริมให้มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ด้านการมีส่วนร่วมโดย มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิลำเนา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน การแสดงบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน ส่วนปัจจัย สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการบริหาร อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน การแสดงบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ใน

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยในด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนด ยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน ส่วนปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา และ ตำแหน่งในการบริหาร ต่างกัน ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่ต่างกัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี) ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทน้อยทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่มี การกำหนดโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน กระทำโดยกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้เข้าร่วมและมีบทบาทเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์ เพียงแต่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในทุกจังหวัด กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้การสนับสนุนและส่งเสริมแก่หน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยส่วนภูมิภาคอบรมด้านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ให้การสนับสนุน งบประมาณด้านการท่องเที่ยว การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มอีสานใต้ ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มอินโดจีนและสามเหลี่ยมมรกตพัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักกับท้องถิ่นและประเทศ ส่งเสริมตามพื้นที่ที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมโบราณ และหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สนับสนุนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างยั่งยืน มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ๆ เพื่อให้เกิดการความร่วมมือในการรองรับนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเสริมสร้างชนบทให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้กลุ่มชุมชนและกลุ่ม

อาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอของดีประจำท้องถิ่นของตน โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ชุมชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอของดี มีคุณภาพประจำท้องถิ่นของตน (สินค้า OTOP) ชุมชนมีอาชีพเสริม และเกิดรายได้ ปลูกฝั่งเด็กและเยาวชนเข้มแข็ง มีจิตสำนึกในการรักบ้านเกิดและให้สามารถแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของตนได้มีกิจกรรมรงค์และให้ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวัง ว่ารัฐบาลควรมอบอำนาจในด้านการบริหารจัดการให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ เพราะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและรู้ความต้องการในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่นส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นที่มีได้รับการศึกษา ในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เข้าวัดดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงานหรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชนให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท้องถิ่นที่อยู่ ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ล้ำค่าของจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาสถานที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ การจัดทำสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวภายในกลุ่มอีสานใต้ พัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้สวยงามและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภคและความปลอดภัย เมื่อมีอำนาจในการพัฒนาท้องถิ่นแล้วสามารถที่จะวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยการจัดตั้งชมรมนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอีสานใต้ในกลุ่ม 6 จังหวัด เพื่อแยกกลุ่มดูแลและประสานกันอย่างเป็นรูปธรรม การคมนาคมทางด้านการท่องเที่ยวให้ครบวงจร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ครบทุกจังหวัดในครั้งเดียว ตามกลุ่มการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นรายได้นำมาพัฒนาอีสานใต้ต่อไป พัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดโดยให้มีการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวให้ต่อเนื่องกันทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ด้านภูมิประเทศทรัพยากรที่มีอยู่ คือแหล่งทางด้าน ประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญในอดีต โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการบริการ ภาษาและการ

ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าOTOP และ อาหารพื้นบ้านให้มีคุณภาพให้ได้มาตรฐาน และเป็นสินค้าที่ถูกต้องใจของผู้มาเยือนและบอกต่อ ๆ กัน เพิ่มสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวให้เท่าเทียมกันทุกภูมิภาค

ปัญหาอุปสรรค ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการสนับสนุนและการพัฒนาจากภาครัฐ การคมนาคมในการท่องเที่ยวยังขาดความรวดเร็วและสะดวกสบาย ที่พักไม่เพียงพอหรือไม่เป็นจุดดึงดูดเท่าที่ควรการจัดการของผู้บริหาร ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรที่มีความสามารถด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐต้องสนับสนุนการดูแลการท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ บำรุงรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เขื่อนเวศย์ ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก มีการดำเนินเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว ด้วยการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และ ภาคเอกชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดสร้างที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยว(home stay, Long stay) สร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้ใช้เวลาน้อยที่สุดในการท่องเที่ยวให้ทั่วอีสานใต้ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในเชิงรุกเพื่อสืบสานการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกต่อท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น มีการสำรวจหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพิ่มขึ้น

ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยหน่วยงานหรือ กรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล ให้จัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุน การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นกรรมแก่ผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานใต้อย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ (เช่นบริษัททัวร์ มีการจัดท่องเที่ยว 4 ครั้ง ต้องจัดมาเที่ยวที่อีสาน ใต้อย่างน้อย 1 ครั้ง) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใน กลุ่มอีสานใต้

คำถามข้อที่ 1 บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D.=0.96) โดยมีบทบาทมากเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ทั้งนี้ ในด้านการมีส่วนร่วม มีการแสดงบทบาทในด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในขณะที่บทบาทในด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกกลุ่มอีสานใต้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เมื่อชุมชนหรือบุคคลในท้องถิ่นเกิดการรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเองแล้วจึงมาเน้นการแสดงบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดการ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเต็มศักยภาพ แต่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการสร้างความสำเร็จในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องมีคะแนนค่อนข้างน้อย ดังนั้นการสร้างความสำเร็จในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องโดยการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ดี นอกจากนี้ ในด้านพื้นที่ และในด้านการกิจกรรมและกระบวนการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างความสำเร็จในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยวมีการแสดงบทบาทน้อยที่สุด ซึ่งประเด็นเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เสริมให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นด้วยว่า บทบาทขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ยังมีการแสดงบทบาทในขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัด ทั้งด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรเพิ่มบทบาทต่อไปนี้มากขึ้น อาทิ ในด้านพื้นที่ ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ที่ทรุดโทรมให้มีความสวยงามและมีสภาพสมดุลกับธรรมชาติ เช่น ปราสาทหินพิมาย ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มีการชำรุด องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีงบประมาณในการซ่อมแซมได้ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ต้องรอให้กรมศิลปากรดำเนินการเท่านั้น มีการจัดแบ่งพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

อย่างชัดเจน ประกาศให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ วางมาตรการดูแลรักษา ปรับปรุง และกำหนดโทษ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับกรมป่าไม้เท่านั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจไปดำเนินการจัดการได้ บางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมเข้าดำเนินการแต่ติดขัดที่ความคิดเห็นในการบริหารจัดการยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งที่พื้นที่อำนวยความสะดวก แต่หน่วยงานในท้องถิ่นไม่เอื้อในการดำเนินการเท่าที่ควร นอกจากนี้ ในด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวที่ควรอนุรักษ์ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวเพื่อร่วมมือกัน อนุรักษ์โบราณวัตถุโบราณสถานในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่อไป

คำถามข้อที่ 2 ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D.=0.89) เมื่อผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประเมินบทบาทของตนในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แล้ว ย่อมเกิดแรงจูงใจหรือการกระตุ้นที่จะต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ให้มีสภาพที่ดีกว่าในปัจจุบันและมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบที่กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว นอกจากนี้ การที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากเมื่อประเมินศักยภาพด้านสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่รับผิดชอบหรือในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้แล้ว พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก บางแห่งค่อนข้างมีชื่อเสียงอยู่แล้ว และบางแห่งที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและได้รับความนิยมได้

ส่วนเมื่อพิจารณารายด้าน ในด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังมากในเรื่องของการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการโดยคาดหวังจะให้ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์) มากที่สุด

ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เสริมให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นด้วยว่า บางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมเข้าจัดการแต่ติดขัดที่ความคิดเห็นในการบริหารจัดการยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน” พื้นที่อำนวยความสะดวก แต่หน่วยงานในท้องถิ่นไม่เอื้อเท่าที่ควร ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยวจึงขาดบุคลากรมาจัดการโดยตรง ที่ผ่านมามาภาครัฐและเอกชนไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มากนัก ระยะเวลาเริ่มดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนามากขึ้น แต่ยังคงงบประมาณ ขาดการจัดการให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือมีเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความคาดหวังที่อยากจะเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในเรื่องต่อไปนี้เป็น คือ รัฐต้องมอบความไว้วางใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านี้ เพิ่มบทบาทในการบริหารงาน หน่วยงานของรัฐไม่ควรใส่ร้ายท้องถิ่นด้านการคอร์รัปชัน ซึ่งการบริหารงานในท้องถิ่นในปัจจุบันมีฝ่ายค้านและตรวจสอบการทำงานอยู่แล้ว ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ เช่น ด้านสาธารณสุข หรือวัฒนธรรมโบราณ ผู้ดูแลต้องเป็นกลุ่มกรรมศิลปากร เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและรู้ความต้องการในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นที่มีได้รับการศึกษาในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เข้าวัด ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงานหรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท้องถิ่นที่อยู่ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ หน่วยงานหรือกรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล ให้จัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานใต้ อย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ให้มากกว่านี้ และมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวนิยมแล้ว

คำถามข้อที่ 3 คุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นอย่างไร

สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้พบว่าเพศชาย คิดว่าตนสามารถแสดงบทบาทได้สูงกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงคิดว่าตนเองยังไม่มีบทบาทมากนัก ซึ่งดูจากค่าคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานในความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุการทำงานและอายุตัว ดังนั้น อายุจึงเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการแสดงบทบาทมากหรือน้อยได้ โดยกลุ่มที่มีอายุมากจะมีการแสดงบทบาทได้สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรสต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพการสมรส ต่างกัน แต่ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ล้วนมีบทบาทไม่ทางใดทางหนึ่งใน การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่

สมมติฐานที่ 4 ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น กับบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากความผูกพัน ทำให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในท้องถิ่นนั้นเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิดหรือรักพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ต่างกันไป โดยคนที่มีภูมิลำเนาเดิมจะมีความรักและความห่วงใยที่ตนอยู่สูงกว่ากลุ่มผู้นำที่ย้ายภูมิลำเนามาจากถิ่นอื่น ๆ

สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่กันตลอดเวลาทำให้มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ไปในแนวทางเดียวกัน

สมมติฐานที่ 6 ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานนานย่อมมีประสบการณ์ในการกำหนดบทบาทค่อนข้างสูงและมีแนวทางในการกำหนดบทบาทเพื่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ดี

สมมติฐานที่ 7 ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในกลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทางและนโยบายไปทิศทางเดียวกันและให้บทบาทในการแสดงออกเท่าเทียมกัน

สมมติฐานที่ 8 อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีความเป็นผู้นำสูงในการเข้ามาบริหารงานในองค์กรปกครองท้องถิ่น จึงมีความเชื่อมั่นในตนเอง ลักษณะของอาชีพจึงไม่มีความแตกต่างกันในการกำหนดบทบาทต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 9 รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน แสดงว่ารายได้ของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่มีผลในการกำหนดบทบาทเพราะผู้นำจะมีความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ของตัวเองอยู่แล้ว

สมมติฐานที่ 10 เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพศชายและเพศหญิงต่างรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน และต่างมีความคาดหวังว่าอยากเห็นกลุ่มที่จังหวัดอีสานใต้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมือนกัน

สมมติฐานที่ 11 อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากในแต่ละช่วงวัยของแต่ละบุคคลอาจมีงานในความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุการทำงานและอายุตัว อย่างไรก็ตาม ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักมีความคาดหวังที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีความเท่าใดความคาดหวังจึงไม่แตกต่างกันในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 12 สถานภาพสมรสต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพการสมรส ต่างกัน แต่ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ล้วนมีความคาดหวังให้ท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง

สมมติฐานที่ 13 ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่หลักของผู้นำ เพื่อนำไปพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นผู้นำที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในท้องถิ่นหรือย้ายมาจากที่อื่น ๆ ต่างก็มีความคาดหวังที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงมีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 14 ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอาจหมายถึง การพัฒนาทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคมที่ต่างกัน ทำให้ความคาดหวังของผู้นำแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ การที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานความรู้ในหลักการด้านต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ย่อมซึมซับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดมุมมอง ทักษะ และความคาดหวังแตกต่างกันไป โดยกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จะมีความความคาดหวังในด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สูง

สมมติฐานที่ 15 ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมานาน มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์ค่อนข้างสูง เพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 16 ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในกลุ่มผู้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทางและนโยบายไปทิศทางเดียวกัน ดังนั้นความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวจึงไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 17 อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มอาชีพรับเหมาก่อสร้าง มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวค่อนข้างสูงมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากผลของอาชีพ เพราะหากมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้มีรายได้เกิดขึ้นของอาชีพผู้รับเหมาก่อสร้าง

สมมติฐานที่ 18 รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ารายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เนื่องจากฐานของรายได้สูง จะมีความคาดหวังว่ายุทธศาสตร์ในด้านกรท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้สูง

4.4. ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัย พบว่า ในการกำหนดยุทธศาสตร์กลุ่มท่องเที่ยวอีสานใต้ ทั้ง 4 ด้านนั้น บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแสดงบทบาทมากในด้าน การมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ตามลำดับ ทั้งนี้ ในด้านการมีส่วนร่วม มีการแสดงบทบาทในด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่บทบาทในด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เมื่อชุมชนหรือบุคคลในท้องถิ่นเกิดการรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตน และในด้านกิจกรรมและกระบวนการ การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยวมีการแสดงบทบาทน้อยที่สุด ซึ่งประเด็นเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเน้นยุทธศาสตร์ด้านการกำหนดการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ ซึ่งกลุ่มผู้นำ และชุมชนมียุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากที่สุดอยู่แล้ว ควรจะมีการเน้นเนื้อหาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในหลักสูตรให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เกิดความตระหนักและมีความเข้าใจแนวคิดในเห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.27$, S.D.=0.96) โดยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี มีบทบาทแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี จากนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีบทบาทจำกัดในด้านอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ดังนั้น หากหน่วยงานของรัฐต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ควรพิจารณาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ อาทิเช่น หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องควรมีหน้าที่เพียงในการส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความเข้าใจด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวให้สามารถมองภาพรวมของการท่องเที่ยวได้ในทิศทางเดียวกัน ส่วนอำนาจในการบริหารจัดการนั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารจัดการด้วยตนเองเพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อยู่แล้ว จะเกิดความรักและห่วงใยในทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของตนเอง ให้มีเอกภาพในการบริหารงานมีระบบการจัดการที่ชัดเจน ทั้งงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และมีกรรมการชุมชนดูแล มีการสนับสนุนเชิงนโยบายอย่างจริงจัง ใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักธุรกิจ และผู้ประกอบการโดยพิจารณาให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และประชาชนเพราะแม้ว่าจะมีผู้ใช้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือมีงบประมาณดำเนินการ แต่ก็สามารถช่วยให้เกิดความสามัคคี เกิดมีการประสานงานและเชื่อมโยงบูรณาการการพัฒนาจากหน่วยงานท้องถิ่นระดับพื้นที่ที่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล(อบต.) เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ได้มากขึ้น และลดข้อจำกัดในการพัฒนาของหน่วยงาน อาทิ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นมาและประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินการตามแผนงานยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มีความก้าวหน้า ตามลำดับต่อไป

3. ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.86$, S.D.=0.89) โดยในองค์ประกอบของการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทั้ง 4 ด้านนั้น ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวัง ในด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการ ด้านพื้นที่

และด้านกิจกรรมกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังมากในเรื่องของการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการโดยคาดหวังว่าจะให้ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังมากในเรื่องการมีส่วนร่วมและด้านการจัดการ

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำความคาดหวังดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้สร้างแรงจูงใจกับกลุ่มผู้บริหาร รวมทั้งแกนนำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการให้เกิดประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด อาทิ จัดหาและพัฒนาให้มีบุคลากรด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยรวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่ม/ชมรมหรือองค์กรขึ้นในท้องถิ่น หรือเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความปลอดภัย สะอาด มีการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวและส่งเสริมให้มีมัคคุเทศก์เยาวชนในท้องถิ่น

4. ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ แตกต่างกันตามระดับการศึกษาของผู้เป็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีจบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และ กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แก่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมภาวะผู้นำด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดสรรงบประมาณให้แก่แหล่งท่องเที่ยวที่ยังมีการพัฒนาไม่มากนัก เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพ โดยรวมของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ได้อย่างต่อเนื่อง และอย่างยั่งยืน

5. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิมและประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีภูมิฐานะเดิมในท้องถิ่น กับกลุ่มที่ย้ายมาจากที่อื่น กลุ่มที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิม และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคคลกรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) ในการจัดการฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุม ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับระดับอายุหรือวัย และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการจัดหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้การถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การพัฒนาบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะได้ผลดี มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มากขึ้น

6. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยในด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ รายได้ นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว คาดหวังที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท

ระดับอนุปริญญา และกับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี หน่วยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคคลกรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสูงอยู่แล้ว

7. จากมุมมองและข้อเสนอแนะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความคาดหวังในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การมีส่วนร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวท่องเที่ยว โดยต้องการมีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีข้อเสนอในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเพื่อร่วมมือบริหารจัดการให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง นำเสนอข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการการท่องเที่ยว และการขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์เชิงรุก นอกจากนี้ ภาครัฐและเอกชน ยังให้ความสำคัญหรือร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร โดยยังให้ความสำคัญในกลุ่มภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลางมากกว่า

ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร กรมป่าไม้ จึงควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในการพัฒนาและวางแผนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการประสานบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายและเกิดระบบธุรกิจพึ่งพาแบบพันธมิตรระหว่างผู้ประกอบการระดับประเทศ และผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว ได้โดยมีระยะเวลาการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นการสร้างระบบสาธารณูปโภคให้มีความเหมาะสมและเดินทางสะดวกสบายมากขึ้น สร้างข้อมูลและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ให้เข้าถึงกลุ่ม

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้ง กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่มีโอกาสได้รู้จักหรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทั่วถึง

คำถามข้อที่ 4 ยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนเป็นอย่างไร

จากการระดมความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเป็นผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งระดมความคิดเห็นจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พบว่าการท่องเที่ยวในลักษณะพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปได้สูงเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากมีตลาดการท่องเที่ยวใหม่ในประเทศเวียดนาม แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเป็นลักษณะที่เป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยวผ่านไปเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยข้อจำกัดหลายประการได้แก่ ปัญหาความมั่นคง รายได้ของประชากรในประเทศเพื่อนบ้านที่ยังต่ำอยู่ รวมทั้งเส้นทางคมนาคมที่ยังไม่สะดวกในการเดินทางในบางประเทศ เช่น ประเทศกัมพูชา

แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่เป็นไปได้คือทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาพักในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ก่อนที่จะเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเสนอแนะว่า การที่จะให้นักท่องเที่ยวแวะมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้นั้น จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยว โดยให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือ

1. การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีการสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งการที่นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็หมายถึงว่า นักท่องเที่ยวมีโอกาสใช้จ่ายมากยิ่งขึ้นกว่าการที่นักท่องเที่ยวมาเรียนในระยะเวลาสั้นๆ และผ่านไปยังประเทศเพื่อนบ้าน
2. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในท้องถิ่นทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด รวมทั้งผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้คนในท้องถิ่นเปรียบเสมือนผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ภายในตัว
3. การรักษารูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณี เนื่องจากการวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นถูกระแสวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพล ทำให้รูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมสูญหายไป ทำให้มีผลต่อการที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาชมในความเป็นเอกลักษณ์

ดั้งเดิมที่แท้จริง ดังนั้นคนในท้องถิ่นจะต้องช่วยกันอนุรักษ์รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้คงเดิม

4. การคมนาคมควรมีการสร้างสนามบิน ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาคอีสานใช้ระยะทางที่นาน ยิ่งถ้าการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้านนั้นต้องใช้เวลาเดินทางที่นาน ดังนั้นการสร้างสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นจะช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว

สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้สู่ความยั่งยืน ซึ่งพิจารณาแยกออกมาเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีความหลากหลายอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวธรรมชาติ เพียงแต่ยังขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนโดยให้สอดคล้องกับระยะเวลาของเส้นทางการท่องเที่ยว ความหลากหลายของการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งอย่างต่อเนื่องในด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำที่สะอาดพร้อมให้บริการ การกำจัดขยะและน้ำเสีย โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวได้

2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ยังขาดอยู่ เช่นถนนที่เป็นเลนเดี่ยว ควรพัฒนาเป็นถนนสองเลน และมีการสร้างศูนย์กลางสนามบิน นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาที่พัก โรงแรมที่ได้มาตรฐานในบางจังหวัด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ ส่วนในเรื่องของภาคการอาหารนั้นควรมีการส่งเสริมให้เป็นร้านที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาสินค้าพื้นเมืองให้มีคุณภาพเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP มีบริการข้อมูลด้านที่พัก ร้านอาหาร สินค้าพื้นเมืองให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างทั่วถึง

3. ด้านกลไกและการจัดการท่องเที่ยว

โดยภาพรวมแล้วประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแม้ว่าการดำเนินงานโครงสร้างใหญ่โดยภาครัฐโดยให้ส่วนของท้องถิ่นดำเนินการจัดการ แต่ภาคเอกชนก็ให้การส่งเสริมและสนับสนุน อย่างไรก็ตามในการขยายตัวของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ การพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการและให้ความรู้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาวมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ข้อมูลทางวิชาการให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยว

4. การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว

การบริการข้อมูลการท่องเที่ยวนั้น ในแต่ละศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวควรมีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการบริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่สื่อที่ดีที่สุดในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบอกปากต่อปาก ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นและตำรวจท่องเที่ยวให้สามารถบอกข้อมูลการท่องเที่ยวได้ จึงควรให้มีการอบรมประชาชนในท้องถิ่น ตำรวจท่องเที่ยวในการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเขมร เพื่อให้บอกข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้

5. การเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมี ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการและความปลอดภัย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยว ในด้านการประชาสัมพันธ์คุณค่าทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่น และต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยถึงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในทุกมิติ เพื่อให้มีความหลากหลายและความครอบคลุมในการที่จะนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ หรือพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ควรมีการดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในแต่ละจังหวัดที่ดำเนินการโครงการการท่องเที่ยวมาแล้ว เพื่อให้พิจารณาในการให้การสนับสนุนโครงการ ซึ่งจะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าปัจจุบัน

4.5. สรุป

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบถึงผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป ในบทที่ 5 จะกล่าวถึงบทสรุปทั้งหมดของบทที่ 1-4 และสามารถนำไปใช้ในการเขียนบทความได้ต่อไป

บทที่ 5 บทสรุป

5.1. บทนำ

ในบทนี้จะได้นำเสนอเนื้อหาการวิจัยตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 เพื่อสามารถนำไปเขียนเป็นบทความผลการวิจัยในวารสารที่เกี่ยวข้องต่อไป

5.2. คำนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมประเภทนี้ นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้หลายประการ เช่น การเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยให้ความสำคัญทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ จนถึงระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพราะมีการนำทรัพยากรมาใช้อย่างมากมาย จนทำให้เสียสมดุลของธรรมชาติส่งผลต่อการดำรงชีวิต และพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เน้น สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการท่องเที่ยว และถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทในการกำกับ ดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

การบริหารงานทรัพยากรการท่องเที่ยวและความคิดเห็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด รวมทั้งยังเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นอันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัด อันเป็นแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวม หรือการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยการประสานระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาบนแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นการศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อกระบวนการวางแผนพัฒนา และการกำหนดยุทธศาสตร์ การศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบทบาท ความคาดหวังและความเป็นมาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน

5.3. เครื่องมือและวิธีการศึกษา

5.3.1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการหาขนาดตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การหาขนาดตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากร ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมทั้ง 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนายกและรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

2.2. การวิจัยโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร(Document Research) ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เบื้องต้น(Guideline Interview) ผู้บริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

5.3.2. การสุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการหาขนาดตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้การหาขนาดตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากร ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมทั้ง 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำการศึกษาในอำเภอต่าง ๆ ที่สุ่มเลือกประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

5.3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนายก

เทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อความคำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง สถานที่ทำงาน อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ทำงานในพื้นที่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ และเติมข้อความในช่องว่าง

ตอนที่ 2 บทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ถ้าตอบ มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนายกหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยคณะวิจัยได้กำหนดประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ภูมิลำเนา สถานที่ทำงาน หน้าที่ความรับผิดชอบประสบการณ์ในการเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือการทำงานด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท้องถิ่น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

3. ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และการต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

3. ประชุมกลุ่มย่อยระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท่องเที่ยว ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ โดยจัดการประชุมแบบระดมความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท่องเที่ยวเพื่อทราบยุทธศาสตร์ที่พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน

การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัย

คณะวิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การประชุมกลุ่มผู้วิจัยในการกำหนดรูปแบบและคำถามในการจัดทำแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่ได้จากการประชุมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินผล
3. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 2 นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาปรับปรุงแบบสอบถาม
4. ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มประชากรตัวอย่างและรวบรวมแบบสอบถาม
5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

5.3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิจัย โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA)

การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. คณะวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบริบท(context analysis) เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาอภิปรายร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชุมกลุ่มย่อยระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท่องเที่ยว ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ โดยจัดการประชุมแบบระดมความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้วิจัยด้านการท่องเที่ยว

5.4. ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และเพื่อทราบยุทธศาสตร์ที่พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะวิจัยและพนักงานภาคสนาม ดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง (การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสอง

กลุ่ม ตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-Test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.96) การกำหนดยุทธศาสตร์ ด้านพื้นที่ มีคะแนนบ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสาธารณูปโภค การคมนาคมให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้าน การกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลแหล่งการท่องเที่ยว ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ด้านการมีส่วนร่วม มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) ค่าเฉลี่ยสูงสุด และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่

ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.87) การกำหนดยุทธศาสตร์ ด้านพื้นที่ มีคะแนนบ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.87) โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอีสานใต้ให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธ

ศาสตร์ด้านการส่งเสริมการกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิภูลในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และส่งเสริมให้มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ด้านการมีส่วนร่วมโดย มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)ค่าเฉลี่ยสูงสุด และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิฐานะ และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน การแสดงบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน ส่วนปัจจัย สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการบริหาร อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน การแสดงบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยในด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน ส่วนปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิฐานะ และตำแหน่งในการบริหาร ต่างกัน ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่ต่างกัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและความคาดหวัง ของผู้นำของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มนายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี) ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทน้อยทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีการกำหนดโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน กระทำโดยกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้เข้าร่วมและมีบทบาทเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์ เพียงแต่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในทุกจังหวัด กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้การสนับสนุนและส่งเสริมแก่หน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนภูมิภาคอบรมด้านการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มอีสานใต้ ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มอินโดจีนและสามเหลี่ยมมรกต พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักกับท้องถิ่นและประเทศ ส่งเสริมตามพื้นที่ที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมโบราณ และหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สนับสนุนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างยั่งยืน มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ๆ เพื่อให้เกิดการความร่วมมือในการรองรับนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเสริมสร้างชนบทให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอขอของดีประจำท้องถิ่นของตน โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ชุมชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอขอของดี มีคุณภาพประจำท้องถิ่นของตน (สินค้า OTOP) ชุมชนมีอาชีพเสริม และเกิดรายได้ ปลูกฝังเด็กและเยาวชนเข้มแข็ง มีจิตสำนึกในการรักบ้านเกิดและให้สามารถแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของตนได้มีกิจกรรมและให้ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวัง ว่ารัฐบาลควรมอบอำนาจในด้านการบริหารจัดการให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและรู้ความต้องการในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่นส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นที่มีได้รับการศึกษาได้รับการศึกษา ในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เข้าวัดดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงานหรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท้องถิ่นที่อยู่ ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ล้ำค่าของจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาสถานที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ การจัดทำสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวภายในกลุ่มอีสานใต้ พัฒนาสภาพแวดล้อมบรรยากาศ ให้สวยงามและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภคและ ความปลอดภัย

เมื่อมีอำนาจในการพัฒนาท้องถิ่นแล้วสามารถที่จะวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยการ จัดตั้งชมรมนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอีสานใต้ในกลุ่ม 6 จังหวัด เพื่อแยกกลุ่มดูแลและประสานกันอย่างเป็นรูปธรรม การคมนาคมทางด้านการท่องเที่ยวให้ครบวงจร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ครบทุกจังหวัดในครั้งเดียว ตามกลุ่มการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นรายได้นำมาพัฒนาอีสานใต้ต่อไป พัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดโดยให้มีการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวให้ต่อเนื่องกันทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ด้านภูมิประเทศทรัพยากรที่มีอยู่ คือ แหล่งทางด้าน ประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญในอดีต โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้มีความสามารถในการบริการ ภาษาและการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้า OTOP และ อาหารพื้นบ้านให้มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานและเป็นสินค้าที่ถูกต้องของผู้มาเยือนและบอกต่อกัน เพิ่มสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวให้เท่าเทียมกันทุกภูมิภาค

ปัญหาอุปสรรค ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการสนับสนุนและการพัฒนาจากภาครัฐ การคมนาคมในการท่องเที่ยวยังขาดความรวดเร็วและสะดวกสบาย ที่พักไม่เพียงพอหรือไม่เป็นจุดดึงดูดเท่าที่ควรการจัดการของผู้บริหาร ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรที่มีความสามารถด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐต้องสนับสนุนการดูแลการท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ บำรุงรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เขื่อนเวศยัง ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก มีการดำเนินเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ด้วยการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และภาคเอกชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดสร้างที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยว(home stay, Long stay) สร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้ใช้เวลาอันน้อยที่สุดในการท่องเที่ยวให้ทั่วอีสานใต้ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในเชิงรุกเพื่อสืบสานการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกต่อท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น มีการสำรวจหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพิ่มขึ้น

ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยหน่วยงานหรือ

กรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล ให้จัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติที่เป็นธรรมชาติผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานได้อย่างเท่าเทียมกันทั้งประเทศ (เช่นบริษัททัวร์ มีการจัดท่องเที่ยว 4 ครั้ง ต้องจัดมาเที่ยวที่อีสาน ได้อย่างน้อย 1 ครั้ง) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานได้

5.5. การอภิปรายผลการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.96) โดยมีบทบาทมากเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ทั้งนี้ ในด้านการมีส่วนร่วม มีการแสดงบทบาทในด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในขณะที่บทบาทในด้านส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เมื่อชุมชนหรือบุคคลในท้องถิ่นเกิดการรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเองแล้วจึงมาเน้นการแสดงบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดการ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดกรอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเต็มศักยภาพ แต่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการสร้างความรู้เข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องมีคะแนนค่อนข้างน้อย ดังนั้นการสร้างความรู้เข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องโดยการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ดี นอกจากนี้ ในด้านพื้นที่ และในด้านกิจกรรมและกระบวนการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างความรู้เข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยวมีการแสดงบทบาทน้อยที่สุด ซึ่งประเด็นเรื่องคุณค่าของแหล่งเที่ยวนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เสริมให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นด้วยว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ยังมีการแสดงบทบาทในขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัด ทั้งด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรเพิ่มบทบาทต่อไปมากขึ้น อาทิ ในด้านพื้นที่ ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ที่ทรุดโทรมให้มีความสวยงามและมีสภาพสมดุลกับธรรมชาติ เช่น ปราสาทหินพิมาย ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มีการขำรูด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีงบประมาณในการซ่อมแซมได้ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ต้องรอให้กรมศิลปากรดำเนินการเท่านั้น มีการจัดแบ่งพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ประกาศให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ วางมาตรการดูแลรักษา ปรับปรุง และกำหนดโทษ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับกรมป่าไม้เท่านั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจไปดำเนินการจัดการได้ บางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมเข้าดำเนินการแต่ติดขัดที่ความคิดเห็นในการบริหารจัดการยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งที่พื้นที่อำนวยความสะดวก แต่หน่วยงานในท้องถิ่นไม่เอื้อในการดำเนินการเท่าที่ควร นอกจากนี้ ในด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวที่ควรอนุรักษ์ และ มีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวเพื่อร่วมมือกัน อนุรักษ์โบราณวัตถุโบราณสถานในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.89) เมื่อผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประเมินบทบาทของตนในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดอีสานใต้แล้ว ย่อมเกิดแรงจูงใจหรือการกระตุ้นว่าจะต้องส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เป็นอยู่ให้มีสภาพที่ดีกว่าในปัจจุบันและมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว นอกจากนี้ การที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากเมื่อประเมินศักยภาพด้านสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่รับผิดชอบหรือในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้แล้ว พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก บางแห่งค่อนข้างมีชื่อเสียงอยู่แล้ว และบางแห่งที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและได้รับความนิยมได้

ส่วนเมื่อพิจารณารายด้าน ในด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้นำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังมากในเรื่องของการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการโดยคาดหวังว่าจะให้ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์) มากที่สุด

ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เสริมให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นด้วยว่า บางครั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมเข้าจัดการแต่ติดขัดที่ความคิดเห็นในการบริหารจัดการยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน” พื้นที่อำนวยความสะดวก แต่หน่วยงานในท้องถิ่นไม่เอื้อเท่าที่ควร ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยวจึงขาดบุคลากรมาจัดการโดยตรง ที่ผ่านมามาภาครัฐและเอกชนไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มากนัก ระยะเวลาเริ่มดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนามากขึ้น แต่ยังคงงบประมาณ ขาดการจัดการให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือมีเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความคาดหวังที่อยากจะเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในเรื่องต่อไปนี้ คือ รัฐต้องมอบความไว้วางใจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านี้ เพิ่มบทบาทในการบริหารงาน หน่วยงานของรัฐไม่ควรใส่ร้ายท้องถิ่นด้านการคอร์รัปชัน ซึ่งการบริหารงานในท้องถิ่นในปัจจุบันมีฝ่ายค้านและตรวจสอบการทำงานอยู่แล้ว ในปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ เช่น ด้านปราสาท หรือวัฒนธรรมโบราณ ผู้ดูแลต้องเป็นกลุ่มกรมศิลปากร เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและรู้ความต้องการในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นที่มีได้รับการศึกษาได้รับการศึกษา ในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เข้าวัดดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงานหรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชน ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท้องถิ่นที่อยู่ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ หน่วยงานหรือกรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล ให้จัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติแก่ผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานใต้ อย่างเท่าเทียมกันทั้งประเทศ และการ

ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ให้มากกว่านี้ และมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวนิยมแล้ว

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทและความคาดหวัง ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้พบว่าเพศชาย คิดว่าตนสามารถแสดงบทบาทได้สูงกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงคิดว่าตนเองยังไม่มีบทบาทมากนัก ซึ่งดูจากค่าคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานในความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุการทำงานและอายุตัว ดังนั้น อายุจึงเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทมากหรือน้อยได้ โดยกลุ่มที่มีอายุมากจะมีการแสดงบทบาทได้สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรสต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพการสมรส ต่างกัน แต่ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ล้วนมีบทบาทไม่ทางใดทางหนึ่งในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่

สมมติฐานที่ 4 ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น กับบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากความผูกพัน ทำให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในท้องถิ่นนั้นเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิดหรือรักพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ต่างกันไป โดยคนที่มีภูมิลำเนาเดิมจะมีความรักและความหวงแหนถิ่นที่ตนอยู่สูงกว่ากลุ่มผู้นำที่ย้ายภูมิลำเนามาจากถิ่นอื่น ๆ

สมมติฐานที่ 5 ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่กันตลอดเวลาทำให้มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ไปในแนวทางเดียวกัน

สมมติฐานที่ 6 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานนานย่อมมีประสบการณ์ในการกำหนดบทบาทค่อนข้างสูงและมีแนวทางในการกำหนดบทบาทเพื่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ดี

สมมติฐานที่ 7 ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในกลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทางและนโยบายไปทิศทางเดียวกันและให้บทบาทในการแสดงออกเท่าเทียมกัน

สมมติฐานที่ 8 อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันนอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีความเป็นผู้นำสูงในการเข้ามาบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความเชื่อมั่นในตนเองลักษณะของอาชีพจึงไม่มีความแตกต่างกันในการกำหนดบทบาทต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 9 รายได้ นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน แสดงว่ารายได้ของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีผลในการกำหนดบทบาทเพราะผู้นำจะมีความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ของตัวเองอยู่แล้ว

สมมติฐานที่ 10 เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพศชายและเพศหญิงต่างรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน และต่างมีความคาดหวังว่าอยากเห็นกลุ่มที่จังหวัดอีสานใต้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมือนกัน

สมมติฐานที่ 11 อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากในแต่ละช่วงวัยของแต่ละบุคคลอาจมีงานในความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุการทำงานและอายุตัว อย่างไรก็ตาม ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักมีความคาดหวังที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีความเท่าใดความคาดหวังจึงไม่แตกต่างกันในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 12 สถานภาพสมรสต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพการสมรส ต่างกัน แต่ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ล้วนมีความคาดหวังให้ท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง

สมมติฐานที่ 13 ภูมิลำเนาเดิมต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน

ผลการทดสอบ พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่หลักของผู้นำ เพื่อนำไปพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นผู้นำที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในท้องถิ่นหรือย้ายมาจากที่อื่น ๆ ต่างก็มีความคาดหวังที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงมีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 14 ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอาจหมายถึง การพัฒนาทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคมที่ต่างกัน ทำให้ความคาดหวังของผู้นำแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ การที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานความรู้ในหลักการด้านต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ย่อมซึมซับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดมุมมอง ทักษะ และความคาดหวังแตกต่างกันไป โดยกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จะมีความความคาดหวังในด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สูง

สมมติฐานที่ 15 ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมานาน มีความคาดหวังในการกำหนด ยุทธศาสตร์ค่อนข้างสูง เพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 16 ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในกลุ่มผู้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทาง และนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวจึง ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 17 อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด อีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครอง ท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มอาชีพ รับเหมาก่อสร้าง มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวค่อนข้างสูงมากกว่ากลุ่ม อาชีพอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากผลของอาชีพ เพราะหากมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้ มีรายได้เกิดขึ้นของอาชีพผู้รับเหมาก่อสร้าง

สมมติฐานที่ 18 รายได้ นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ารายได้ได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด อีสานใต้ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความคาดหวังต่อ การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เนื่องจากฐานของรายได้สูง จะมีความคาดหวังว่า ยุทธศาสตร์ในด้านการท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้สูง

5.6. ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า ในการกำหนดยุทธศาสตร์กลุ่มท่องเที่ยวอีสานใต้ ทั้ง 4 ด้านนั้น บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแสดงบทบาทมากในด้าน การมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ตามลำดับ ทั้งนี้ ในด้านการมีส่วนร่วม มีการแสดงบทบาทในด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่บทบาทในด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เมื่อชุมชนหรือบุคคลในท้องถิ่นเกิดการรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตน และในด้านกิจกรรมและกระบวนการ การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยวมีการแสดงบทบาทน้อยที่สุด ซึ่งประเด็นเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเน้นยุทธศาสตร์ด้านการกำหนดการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ ซึ่งกลุ่มผู้นำ และชุมชนมียุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากที่สุดอยู่แล้ว ครูควรมีการเน้นเนื้อหาความรู้เรื่องการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในหลักสูตรให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เกิดความตระหนักและมีความเข้าใจแนวคิดในเห็นคุณค่าของการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D.=0.96) โดยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี มีบทบาทแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานใน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี นอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีบทบาทจำกัดในด้านอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ดังนั้น หากหน่วยงานของรัฐต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ควรพิจารณาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ อาทิเช่น หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องควรมีหน้าที่เพียงในการส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความเข้าใจด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวให้สามารถมองภาพรวมของการท่องเที่ยวได้ในทิศทางเดียวกัน ส่วนอำนาจในการบริหารจัดการนั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารจัดการด้วยตนเองเพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อยู่แล้ว จะเกิดความรักและห่วงใยในทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของตนเอง ให้มีเอกภาพในการบริหารงานมีระบบการจัดการที่ชัดเจน ทั้งงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และมีกรรมการชุมชนดูแล มีการสนับสนุนเชิงนโยบายอย่างจริงจัง ใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักธุรกิจ และผู้ประกอบการโดยพิจารณาให้มีความสำคัญกับบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และประชาชนเพราะแม้ว่าจะมิใช่ผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือมีงบประมาณดำเนินการ แต่ก็สามารถช่วยให้เกิดความสามัคคี เกิดมีการประสานงานและเชื่อมโยงบูรณาการการพัฒนาจากหน่วยงานท้องถิ่นระดับพื้นที่ที่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล(อบต.) เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ได้มากขึ้น และลดข้อจำกัดในการพัฒนาของหน่วยงาน อาทิ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นมาและประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินการตามแผนงานยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มีความก้าวหน้า ตามลำดับต่อไป

3. ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.89) โดยในองค์ประกอบของการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทั้ง 4 ด้านนั้น ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวัง ในด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการ ด้านพื้นที่และด้านกิจกรรมกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังมากในเรื่องของการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการโดยคาดหวังว่าจะให้ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด ร่วม

ทำร่วมรับประโยชน์) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังมากในเรื่องการมีส่วนร่วมและด้านการจัดการ

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำความคาดหวังดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้สร้างแรงจูงใจกับกลุ่มผู้บริหาร รวมทั้งแกนนำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการให้เกิดประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด อาทิ จัดหาและพัฒนาให้มีบุคลากรด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยรวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่ม/ชมรมหรือองค์กรขึ้นในท้องถิ่น หรือเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความปลอดภัย สะอาด มีการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวและส่งเสริมให้มีมัคคุเทศก์เยาวชนในท้องถิ่น

4. ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ แตกต่างกันตามระดับการศึกษาของผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยการทดสอบของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีจบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และกับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แก่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมภาวะผู้นำด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดสรรงบประมาณให้แก่แหล่งท่องเที่ยวที่ยังมีการพัฒนาไม่มากนัก เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพ โดยรวมของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ได้อย่างต่อเนื่อง และอย่างยั่งยืน

5. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิภาคเดิมและประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีภูมิลำเนาเดิมในท้องถิ่น กับกลุ่มที่ย้ายมาจากที่อื่น กลุ่มที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ภูมิลำเนาเดิม และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคคลกรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) ในการจัดการฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุม ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับระดับอายุหรือวัย และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการจัดหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้การถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การพัฒนาบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะได้ผลดี มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มากขึ้น

6. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยในด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว คาดหวังที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และ กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคคลกรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสูงอยู่แล้ว

7. จากมุมมองและข้อเสนอแนะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความคาดหวังในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การมีส่วนร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวท่องเที่ยวท่องเที่ยว โดยต้องการมีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีข้อเสนอในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเพื่อร่วมมือบริหารจัดการให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง นำเสนอข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการการท่องเที่ยว และการขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์เชิงรุก นอกจากนี้ ภาครัฐและเอกชน ยังให้ความสำคัญหรือร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร โดยยังให้ความสำคัญในกลุ่มภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลางมากกว่า

ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร กรมป่าไม้ จึงควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในการพัฒนาและวางแผนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการประสานบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายและเกิดระบบธุรกิจพึ่งพาแบบพันธมิตรระหว่างผู้ประกอบการระดับประเทศ และผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว ได้โดยมีระยะการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นการสร้างระบบสาทรูปโภคให้มีความเหมาะสมและเดินทางสะดวกสบายมากขึ้น สร้างข้อมูลและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้ง กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่มีโอกาสได้รู้จักหรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทั่วถึง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อทราบยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนา และจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน

จากการระดมความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเป็นผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งระดมความคิดเห็นจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นพบว่า การท่องเที่ยวในลักษณะพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปได้สูง เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากมี

ตลาดการท่องเที่ยวใหม่ในประเทศเวียดนาม แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเป็นลักษณะที่เป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยวผ่านไปเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยข้อจำกัดหลายประการได้แก่ ปัญหาความมั่นคง รายได้ของประชากรในประเทศเพื่อนบ้านที่ยังต่ำอยู่ รวมทั้งเส้นทางคมนาคมที่ยังไม่สะดวกในการเดินทางในบางประเทศ เช่น ประเทศกัมพูชา

แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่เป็นไปได้คือทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวมาพักในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ก่อนที่จะเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเสนอแนะว่า การที่จะให้นักท่องเที่ยวแวะมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้นั้น จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยว โดยให้ข้อเสนอนั้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือ

1. การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีการสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจร เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเวลานานขึ้น ซึ่งการที่นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็หมายถึงว่า นักท่องเที่ยวมีโอกาสใช้จ่ายมากยิ่งขึ้นกว่าการที่นักท่องเที่ยวมาเรียนในระยะเวลาสั้นๆ และผ่านไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

2. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในท้องถิ่นทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด รวมทั้งผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้คนในท้องถิ่นเปรียบเสมือนผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ภายในตัว

3. การรักษารูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณี เนื่องจากการวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นถูกระแสวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอิทธิพล ทำให้รูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมสูญหายไป ทำให้มีผลต่อการที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาชมในความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่แท้จริง ดังนั้นคนในท้องถิ่นจะต้องช่วยกันอนุรักษ์รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้คงเดิม

4. การคมนาคมควรจะมีการสร้างสนามบิน ทั้งนี้เนื่องจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาคอีสานใช้ระยะทางที่นาน ยิ่งถ้าการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้านนั้นต้องใช้เวลาเดินทางที่นาน ดังนั้นการสร้างสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นจะช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว

สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้สู่ความยั่งยืน ซึ่งพิจารณาแยกออกมาเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีความหลากหลายอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวธรรมชาติ เพียงแต่ยังขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดเส้นทาง การท่องเที่ยวที่ชัดเจนโดยให้สอดคล้องกับระยะเวลาของเส้นทาง การท่องเที่ยว ความหลากหลายของการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวทุกแหล่งอย่างต่อเนื่องในด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำที่สะอาดพร้อมให้บริการ การกำจัดขยะและน้ำเสีย โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวได้

2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ยังขาดอยู่ เช่นถนนที่เป็นเลน เดียว ควรพัฒนาเป็นถนนสองเลน และมีการสร้างศูนย์กลางสนามบิน นอกจากนี้ควรมีการพัฒนา ที่พัก โรงแรมที่ได้มาตรฐานในบางจังหวัด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ ส่วนในเรื่องของ ภัตตาคาร ร้านอาหารนั้นควรมีการส่งเสริมให้เป็นร้านที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาสินค้าพื้นเมืองให้มีคุณภาพเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP มีบริการข้อมูลด้านที่พัก ร้านอาหาร สินค้าพื้นเมืองให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างทั่วถึง

3. ด้านกลไกและการจัดการท่องเที่ยว

โดยภาพรวมแล้วประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี แม้ว่าการดำเนินงานโครงสร้างใหญ่โดยภาครัฐโดยให้ส่วนของท้องถิ่นดำเนินการจัดการ แต่ภาคเอกชนก็ให้การส่งเสริมและสนับสนุน อย่างไรก็ตามในการขยายตัวของท่องเที่ยวในท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ การพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยต้องให้อำนาจในการบริหารจัดการและให้ความรู้กับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาว มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ข้อมูลทางวิชาการให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยว

4. การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว

การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว นั้น ในแต่ละศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวควรมีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและ

ภาคเอกชนควรมีการบริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่สื่อที่ดีที่สุดในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบอกปากต่อปาก ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น และตำรวจท่องเที่ยวให้สามารถบอกข้อมูลการท่องเที่ยวได้ จึงควรมีให้มีการอบรมประชาชนในท้องถิ่น ตำรวจท่องเที่ยวในการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเขมร เพื่อให้บอกข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้

5. การเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมี ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริการและความปลอดภัย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยว ในด้านการประชาสัมพันธ์คุณค่าทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่น และต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย

5.7. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยถึงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในทุกมิติ เพื่อให้มีความหลากหลายและความครอบคลุมในการที่จะนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ หรือพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ควรมีการดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในแต่ละจังหวัดที่ดำเนินการโครงการการท่องเที่ยวมาแล้ว เพื่อให้พิจารณาในการให้การสนับสนุนโครงการ ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2527. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. **นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง(มหาชน).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547. **แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2547**. (ออนไลน์)จาก <http://www.tat.or.th>.
- กวี วงศ์พุด. 2539. **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการบุญซี.
- โกวิท พวงงาม. 2543. **การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- จรัส สุวรรณมาลา. 2540. **การวางแผนกลยุทธ์ทางการเงินองค์กรในภาครัฐ**. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรายุ สุตจิต. 2542. **รายรับและรายจ่ายของเทศบาลเมืองกับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นกรณีศึกษา: เทศบาลเมืองพระปะแดง**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จีระพรรณ กาญจนจิตรา. 2522. **สังคมวิทยาชุมชนเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำกัด.
- จีระพรรณ กาญจนจิตรา. 2528. **คู่มือการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977), จำกัด.
- ชัยยุทธ ชีโนกุล. 2539. **การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ : การนำหลักการวางแผนเชิงกลยุทธ์ศาสตร์มาใช้ในการวางแผนของรัฐวิสาหกิจ**. สำนักวิจัย,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2537. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์เนชั่นดีนติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์เนชั่นดีนติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด.

- ชูศักดิ์ ชูช่วย. 2533. **คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้าน
 สุทธนาการพิมพ์ จำกัด.
- ชิตยา สุวรรณขม. 2517. **สังคมวิทยา**. วิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ.: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ดารณี ประยูรวงศ์. 2525. **พฤติกรรมของผู้หน้าที่เป็นอุปสรรคหรือส่งเสริมงานพัฒนาชุมชน**.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดำรง วัฒนา สุชาติ วัฒนา และ สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. 2544. **โครงการศึกษาเบื้องต้น เรื่อง
 ระบบการบริหารการจัดการท้องถิ่น**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ตระกูล มีชัย. 2539. **การกระจายอำนาจ**. กรุงเทพฯ : บริษัท สุขุมและบุตร จำกัด.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2539. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- เทศบาลนครหาดใหญ่ และ สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ. 2542.
**การศึกษา โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองและการพัฒนาผังเมือง
 นครหาดใหญ่และปริมณฑล ใน 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2542-2562) เล่ม 1 ยุทธศาสตร์
 การพัฒนาเมือง ภาค 1 ข้อมูลและการวิเคราะห์**.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง . 2543. **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 – 2540 (พิมพ์ครั้งที่ 3)**
 กรุงเทพฯ. โครงการจัดพิมพ์คอบไฟ.
- ประมวล รัตนวงศ์. 2519. **บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะ
 ของนักการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาในจังหวัดนราธิวาส**.
- ประยุทธ์ สุวรรณโกตา. 2522. **บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน**. วารสารพัฒนา
 ชุมชน 18 (พฤษภาคม): 32 – 39 น.
- ประยูร กาญจนตุล. 2538. **คำบรรยายกฎหมายปกครอง**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ.
 สักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปวีตร์ นวะมรัตน์. 2538. **การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร:
 ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ประเสริฐ แยมสรวล. 2541ก **คู่มือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) สำหรับองค์
 การในภาครัฐ**. สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- ประหยัด หงส์ทองคำ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2529. **ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพ
 ของการบริหารเทศบาลไทย**. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.

- ผุสดี สัตย์มานะ. 2538. **การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และ ปิยะนุช เงินคล้าย 2540. **การจัดการปกครองท้องถิ่นของเขตเมืองที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี**. คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์. 2517. **การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ยุพา จิราวัลย์. 2545. **พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เรวดี ไชยพาน. 2523. **พฤติกรรมผู้นำที่เป็นอุปสรรคและ/หรือส่งเสริมงานพัฒนาชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สังคมสงเคราะห์), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. "หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจและหลักการกระจายอำนาจ"
ผู้จัดการรายวัน (14 ธันวาคม 2537) : 11.
- วรวรรณ จันทรมัย. 2544. **โครงสร้างองค์กรของคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลตามความคิดเห็นของคณะเทศมนตรีและหัวหน้าส่วนการบริหารเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น** รายงานการศึกษาอิสระ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภาวดี ตันติพรสวัสดิ์. 2545. **การวิเคราะห์โครงสร้างรายรับรายจ่ายและความสามารถในการพึ่งพาตัวเองทางด้านการคลังของเทศบาลเมืองภูเก็ต**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2546 . **การบริหารและการจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ เพลท โปรเซสเซอร์.
- วิโรจน์ ภูจินดา. 2527. **นโยบายและโครงการพัฒนาชนบทของรัฐบาล**. เทศบาล5,12 (กันยายน): 17 น.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2541. **รายงานการวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์กรมการปกครองในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541 – 2550) ระยะที่ 1 การประเมินพื้นฐานกรมการปกครอง**. เอกสารวิชาการสถาบันดำรงราชานุภาพ ลำดับที่ 11 / 2541.

- _____ 2542. รายงานการวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ.2543 – 2552) ระยะที่ 1 การประเมินพื้นฐานสำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท. เอกสารสถาบันดำรงราชานุภาพ ลำดับที่ 10 / 2542
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2543. การบริหารเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สมบัติ อ่างรัฐวงศ์. 2543. นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ (พิมพ์ ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา. 2522. **ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย.**
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารกองบัญชาการทหารสูงสุด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549.** แหล่งที่มา : [http : // www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th) , 27 พฤษภาคม 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546ข **เอกสารแนวทางการจัด ทำแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่.** แหล่งที่มา : http://www.nesdb.go.th/Interesting_menu/manual/data01.pdf, 27 สิงหาคม 2546.
- สิริ เทศประสิทธิ์. 2529. **บทบาทของนักบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. 2520. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร: แพรววิทยา.
- สุชา จันท์เอม. 2527. **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุพัตรา สุภาพ. 2535. **สังคมวิทยา.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุรพล พุ่มคำ. 2522. **บทบาทของสภาการฝึกหัดครู.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต(ครุศาสตร์) , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุระชัย ชันธุภูมิ. 2543. **ประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะของเทศบาล.** ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์. 2530. **สังคมวิทยาชนบท.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภา ชูพิชัยกุล. 2515. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

- อภิชาติ ทิมเจริญ. 2538. **ขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองบั้งโป่ง**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกริก.
- อนันต์ เกตุวงศ์. 2543. **หลักและเทคนิคการวางแผน**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. 2523. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Certo C. S. and J.P. Peter. 1990. **Strategic Management : a Focus on Process**. New York : McGraw – Hill.
- Davis, Keith. 1962. **Human Relation at work**. New York: McGraw – Hill Book Co.
- Getzels, Jacob W., James M. Liphon and Ronall F, Compbeel. 1964. **Educational Administration: ad a Social Process Theory**. New York : Harper and Row.
- Hollander, Edwin P. 1970. **Princeptles and methods of social psychology**. Toronto : Oxford University Press.
- Secord, Pakl F. and Backman, card W. 1964. **Social Psychology** New York: McGraw – Hill Book Co.
- Urwick, Luther F. 1962. **Leadership in the 20th Century**. London: Sir Pitmen Son. 20 น.
- William J.P. 1991 . **Strategic Planning : Selected Readings**. San Diego : Pfeiffer and Co.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. บทความการวิจัย

บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

The Role of Local Administrators to the Tourism Strategy
in Lower Northeastern Region

สำเนาวิ เสาวกุล

หทัยรัตน์ เสาวกุล

กิตติ มุลาสินน์

สุพัฒน์ ชัยตั้งจิต

ญาณัท หงษ์เต็งสกุล

ธงชัย มุ่งเจริญพร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จาก นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ส่วนความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีคะแนนอยู่ในระดับมาก โดยมีความคาดหวังเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ นอกจากนี้การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ประกอบด้วย ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิฐานะ และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการ

สัมพันธวงศ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทน้อยทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มอีสานใต้ ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีกำหนดโดยองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน กระทำโดยกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอีสานใต้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้การสนับสนุนและส่งเสริมแก่หน่วยงานของรัฐ ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่ม อินโดจีนและสามเหลี่ยมมรกต พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักกับท้องถิ่นและประเทศ สนับสนุนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น การนำเสนอของดีมีคุณภาพประจำท้องถิ่นของตน(สินค้า OTOP) ชุมชนมีอาชีพเสริม และเกิดรายได้ กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอีสานใต้มีความคาดหวังว่า รัฐบาลควรมอบอำนาจในด้านการบริหารจัดการให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในปัจจุบันองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ล้ำค่าของจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาสถานที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ การจัดทำสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวภายในกลุ่มอีสานใต้ พัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้สวยงามและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภค และ ความปลอดภัย เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และนำรายได้มาพัฒนาอีสานใต้ต่อไป โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดโดยให้มีการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวให้ต่อเนื่องกันทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการบริการ ภาษาและการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้า OTOP และ อาหารพื้นบ้านให้มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานและเป็นสินค้าที่ภูมิใจของผู้มาเยือน ปัญหาอุปสรรค ขาดงบประมาณในการส่งเสริม การสนับสนุน และการพัฒนาจากภาครัฐ การคมนาคมในการท่องเที่ยวยังขาดความรวดเร็วและสะดวกสบาย ที่พักไม่เพียงพอหรือไม่เป็นจุดดึงดูดเท่าที่ควร การจัดการของผู้บริหาร ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐต้องสนับสนุนการดูแล การท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ บำรุงรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเชิงนิเวศยังต้องอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยหน่วยงานหรือกรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติที่ผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่ อีสานใต้อย่างเท่าเทียมกันทั้งประเทศ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้

Abstract

The aim of this research is to study the role of local administrators to the tourism strategy in lower Northeastern region (Nakhon Ratchasima, Chaiyaphum, Buri Ram, Surin, Si Sa Ket and Ubon Ratchathani). The other aims are to compare the factors regarding the administrators qualifications and their role as well as their expectations and those of local administrators, to find out the ways of sustainable tourism management in lower Northeastern region and to connect to neighboring countries. The research contains both quantitative and qualitative data. The subjects of the quantitative research consist of 400 administrators from the local administrators lower Northeastern region. The findings are that the role of the administrators from the local administrators in lower Northeastern region is at a medium. Their various roles can be ranked as follows: the highest mean lies in participation, second to that is management, followed by scope, activities and processes. The expectations of tourism strategy in lower Northeastern region were found to be at quite high level. The expectations may be ranked in the following order, with the highest mean being found in terms of participation, followed in descending order by management, scope, and by activities and processes. In addition, the hypothesis test indicates that the important variables affecting the support of local leaders in the tourism strategy in lower Northeastern region consist of the following: sex, age, domicile and work experience. Important variables affecting the expectations in the tourism strategy in lower Northeastern region consist of the following: education level, work experience, occupation and previous income. The subjects of the qualitative research consist of the local administrators at various levels; Tambon, municipality and province in six provinces in lower Northeastern region. The findings are that the administrators' role of the on tourism development is few while provincial governors and related authorities play more important role. The local administrators support the budget for improving important tourist attractions in Indo-China and Emerald Triangle, youths loving home land, environmental management for sustainability, participation of community in local development and OTOP products.

The local administrators expect the central government should delegate them authority on development of service places such as restaurants, hotels etc. The government should build airports to connect lower Northeastern region with other regions. The local administrators have to build facilities, infrastructure and safety, and develop environment in order to create sustainable tourism and get income for local development. Besides, The local administrators have to improve tourist attractions of history, culture and historical ruins to connect with each province and transfer tourists to other provinces in lower Northeastern region. Working staff should be developed on service, languages and public relations. OTOP products and local food should be supported standard

quality. The problems are a lack of budget, transportation, hotels insufficient and uncomfortable. On management there are not enough tourist experts and authorities so government sector should support tourism in lower Northeastern region and maintain historical ruins. Moreover, natural attractions mainly depend on the rainfall. The local governors need help on more budget to develop tourism and need tourism related department to transfer authority to them taking responsibility. The government has to support product distribution with reasonable price for tourists, encourage tourists to visit lower Northeastern region and advertise about tourism in lower Northeastern region.

คำนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างดี เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมประเภทนี้ นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้หลายประการ เช่น การเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยให้ความสำคัญทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ จนถึงระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพราะมีการนำทรัพยากรมาใช้อย่างมากจนทำให้เสียสมดุลของธรรมชาติส่งผลต่อการดำรงชีวิต และพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน(Sustainable Tourism) ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการท่องเที่ยว และถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทในการกำกับ ดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น การบริหารงานทรัพยากรการท่องเที่ยวและความคิดเห็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด รวมทั้งยังเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นอันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของ ประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัด อันเป็นแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวม หรือการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยการประสานระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาบนแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ดังนั้นการศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์ การศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาและการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบทบาท ความคาดหวังและความเป็นมาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการหาขนาดตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การหาขนาดตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากร ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมทั้ง 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนายกและรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

2.2. การวิจัยโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร(Document Research) ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เบื้องต้น(Guideline Interview) ผู้บริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

2. การสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการหาขนาดตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้การหาขนาดตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกจากกลุ่มประชากร ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยครอบคลุมทั้ง 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำการศึกษในอำเภอต่าง ๆ ที่สุ่มเลือก ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัด อีสานใต้ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อความคำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง สถานที่ทำงาน อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ทำงานในพื้นที่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ และเติมข้อความในช่องว่าง

ตอนที่ 2 บทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อ การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อ การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นคำถามปลายเปิด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนายกรหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยคณะวิจัยได้กำหนดประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ภูมิลำเนา สถานที่ทำงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือการทำงานด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อ การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

3. ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อ การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และการต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัย

คณะวิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การประชุมกลุ่มผู้วิจัยในการกำหนดรูปแบบและคำถามในการจัดทำแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่ได้จากการประชุมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินผล
3. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 2. ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาปรับปรุงแบบสอบถาม
4. ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มประชากรตัวอย่างและรวบรวมแบบสอบถาม
5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิจัย โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (one-way ANOVA)

การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แสดงถึง บทบาท/ความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

คณะวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบริบท(context analysis) เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาอภิปรายร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาบทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และเพื่อทราบยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะวิจัยและพนักงานภาคสนาม ดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง (การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างกรณีสองกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D.=0.96) การกำหนดยุทธศาสตร์ ด้านพื้นที่มีคะแนนบ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมสาธารณูปโภค การคมนาคมให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้าน การกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลแหล่งการท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมการสร้างควมเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ด้านการมีส่วนร่วม มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)ค่าเฉลี่ยสูงสุด และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่

ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผนและพัฒนาต่อ การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D.=0.87) การกำหนด ยุทธศาสตร์ ด้านพื้นที่ มีคะแนนบ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{x}=3.83$, S.D.=0.87) โดยการ กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอีสานใต้ให้พัฒนาเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัด กิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การจัดการกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการ มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริม การกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิภูลในแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และส่งเสริมให้มีการควบคุมการพัฒนาการ ท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ ด้านการมีส่วนร่วมโดย มีคะแนนที่บ่งชี้ถึงการแสดงบทบาทอยู่ใน ระดับมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้าน การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้ง กระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)ค่าเฉลี่ยสูงสุด และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วม ในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่

การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิลำเนา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน การแสดงบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน ส่วนปัจจัย สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาตำแหน่งในการบริหาร อาชีพที่ทำ อยู่ในปัจจุบัน และ รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน การแสดงบทบาทของผู้นำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยในด้านระดับ การศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และรายได้ นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการ กำหนดยุทธศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ต่างกัน ส่วนปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา และ ตำแหน่งในการบริหาร ต่างกัน ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่ต่างกัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ใน กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและความคาดหวังของผู้นำของผู้นำองค์กรปกครอง ท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึก ในกลุ่มนายกองการบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จำนวน 6 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัด ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี) ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีบทบาทน้อยทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ ยุทธศาสตร์ด้านการ ท่องเที่ยวยังไม่มีการกำหนดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน กระทำโดยกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้เข้าร่วมและมีบทบาทเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการ กำหนดยุทธศาสตร์ เพียงแต่มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในทุกจังหวัดกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มี

การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้การสนับสนุนและส่งเสริมแก่หน่วยงานของรัฐ ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มอีสานใต้ ส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มอินโดจีนและสามเหลี่ยมมรกต พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความรักกับท้องถิ่นและประเทศ ส่งเสริมตามพื้นที่ที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมโบราณ และหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สนับสนุนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ๆ เพื่อให้เกิดการความร่วมมือในการรองรับนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเสริมสร้างชนบทให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอของดีประจำท้องถิ่นของตน โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ชุมชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น กลุ่มชุมชนและกลุ่มอาชีพได้แสดงความคิดเห็นด้วยตนเองในการนำเสนอของดี มีคุณภาพประจำท้องถิ่นของตน (สินค้า OTOP) ชุมชนมีอาชีพเสริม และเกิดรายได้ ปลูกฝังเด็กและเยาวชนเข้มแข็งมีจิตสำนึกในการรักบ้านเกิดและให้สามารถแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของตนได้มีการรณรงค์และให้ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ผู้บังคับการปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวัง ว่ารัฐบาลควรมอบอำนาจในด้านการบริหารจัดการให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดการมีแต่ภารกิจ เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและรู้ความต้องการในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่นส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นที่มีได้รับการศึกษาได้รับการศึกษา ในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงานหรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในท้องถิ่นที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ล้ำค่าของจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาศถานที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ การจัดทำสนามบินที่เป็นจุดเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวภายในกลุ่มอีสานใต้ พัฒนาสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้สวยงามและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภคและความปลอดภัย เมื่อมีอำนาจในการพัฒนาท้องถิ่นแล้วสามารถที่จะวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยการ จัดตั้งชมรมนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอีสานใต้ในกลุ่ม 6 จังหวัด เพื่อแยกกลุ่มดูแลและประสานกันอย่างเป็นรูปธรรม การคมนาคมทางด้านการท่องเที่ยวให้ครบวงจร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ครบทุกจังหวัดในครั้งเดียว ตามกลุ่มการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ คาดหวังให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นรายได้นำมาพัฒนาอีสานใต้ต่อไป พัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและกลุ่มปราสาทหินของทุกจังหวัดโดยให้มีการเชื่อมโยงและส่งต่อนักท่องเที่ยวให้ต่อเนื่องกันทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พัฒนาให้กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในด้านภูมิประเทศทรัพยากรที่มีอยู่ คือ แหล่งทางด้านประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญในอดีต โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในด้านการบริการ ภาษาและการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้า OTOP และ

อาหารพื้นบ้านให้มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานและเป็นสินค้าที่ภูมิใจของผู้มาเยือนและบอกต่อ ๆ กัน เพิ่มสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวให้เท่าเทียมกันทุกภูมิภาค

ปัญหาอุปสรรค ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการสนับสนุนและการพัฒนาจากภาครัฐ การคมนาคมในการท่องเที่ยวยังขาดความรวดเร็วและสะดวกสบาย ที่พักไม่เพียงพอหรือไม่เป็นจุดดึงดูดเท่าที่ควรการจัดการของผู้บริหาร ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรที่มีความสามารถด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐต้องสนับสนุนการดูแลการท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ บำรุงรักษาโบราณวัตถุและโบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เชนิเวศย์ ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นปัจจัยหลัก มีการดำเนินเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ด้วยการร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และภาคเอกชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดสร้างที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยว(home stay, Long stay) สร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้ใช้เวลาน้อยที่สุดในการท่องเที่ยวให้ทั่วอีสานใต้ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในเชิงรุกเพื่อสืบสานการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกต่อท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น มีการสำรวจหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพิ่มขึ้น ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว โดยหน่วยงานหรือกรมที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นดูแล ให้จัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รัฐบาลต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรมชาติผู้มาเที่ยว รัฐบาลควรแบ่งหรือจัดสรรกลุ่มทัวร์ ให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาในพื้นที่อีสานใต้ได้อย่างเท่าเทียมกันทั้งประเทศและ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.96) โดยมีบทบาทมากเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมและกระบวนการ ทั้งนี้ ในด้านการมีส่วนร่วม มีการแสดงบทบาทในด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ (ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่บทบาทในด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เมื่อชุมชนหรือบุคคลในท้องถิ่นเกิดการรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเองแล้วจึงมาเน้นการแสดงบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดการ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเต็มศักยภาพ แต่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการสร้าง

ความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องมีคะแนนค่อนข้างน้อย ดังนั้นการสร้าง ความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องโดยการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ดี นอกจากนี้ ในด้านพื้นที่ และในด้านกิจกรรมและกระบวนการ การจัดการกิจกรรมส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยวมีการแสดงบทบาทน้อย ที่สุด ซึ่งประเด็นเรื่องคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในกำหนดยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เสริมให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นด้วยว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วน ท้องถิ่น ยังมีการแสดงบทบาทในขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัด ทั้งด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรเพิ่มบทบาทต่อไปนี้มากขึ้น อาทิ ในด้านพื้นที่ ควรให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีอำนาจในการปรับปรุงสภาพพื้นที่ที่ทรุดโทรมให้มีความสวยงามและมีสภาพสมดุกับธรรมชาติ บางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมเข้าดำเนินการแต่หน่วยงานในท้องถิ่นไม่เอื้อในการดำเนินการ เท่าที่ควร นอกจากนี้ ในด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าแหล่ง ท่องเที่ยวที่ควรอนุรักษ์ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวเพื่อร่วมมือกัน อนุรักษ์ โบราณวัตถุโบราณสถานในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการ กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.89) เมื่อผู้นำองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นได้ประเมินบทบาทของตนในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แล้ว ย่อมเกิด แรงจูงใจหรือการกระตุ้นที่จะต้องส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เป็นอยู่ให้มีสภาพที่ดีกว่าในปัจจุบันและมีจำนวน นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงพบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว นอกจากนี้ การที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากเมื่อประเมินศักยภาพด้านสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่รับผิดชอบหรือในพื้นที่กลุ่ม จังหวัดอีสานใต้แล้ว พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก บางแห่งค่อนข้างมีชื่อเสียงอยู่แล้ว และบางแห่งที่ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและได้รับความนิยมได้

ส่วนเมื่อพิจารณารายด้าน ในด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมกระบวนการ แสดงให้เห็นว่าผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวังมากในเรื่องของ การมีส่วนร่วม และด้านการจัดการโดยคาดหวังว่าจะให้ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการมากที่สุด

ทั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้เสริมให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นด้วยว่า บางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมเข้าจัดการแต่ติดขัดที่ความคิดเห็นในการบริหารจัดการยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน” พื้นที่อำนวยความสะดวก แต่หน่วยงานในท้องถิ่นไม่เอื้อเท่าที่ควร ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยวจึงขาดบุคลากร มาจัดการโดยตรง ที่ผ่านมามาภาครัฐ และเอกชนไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่ม

จังหวัดอีสานใต้มากนัก ระยะเวลาเริ่มดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในการพัฒนามากขึ้น แต่ยังคงงบประมาณขาดการจัดการให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือมีเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังมีความคาดหวังที่อยากจะเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในเรื่องต่อไปนี้ คือ รัฐต้องมอบความไว้วางใจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านี้ เพิ่มบทบาทในการบริหารงาน ในการจัดงานเพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เข้าวัดดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต เช่น การต่อต้านการสร้างโรงงาน หรือให้สร้างโรงงานห่างไกลจากชุมชน ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแหล่งท้องถิ่นที่อยู่ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยคุณลักษณะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทและความคาดหวัง ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า เพศต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน โดยเพศชาย คิดว่าตนเองสามารถแสดงบทบาทได้สูงกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงคิดว่าตนเองยังไม่ีบทบาทมากนัก ซึ่งดูจากค่าคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าเพศชาย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า อายุต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากงานในความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุการทำงานและอายุตัว ดังนั้น อายุจึงเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทมากหรือน้อยได้ โดยกลุ่มที่มีอายุมากจะมีการแสดงบทบาทได้สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพการสมรสต่างกัน แต่ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ล้วนมีบทบาทไม่ทางใดทางหนึ่งในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่นกับบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากความผูกพัน ทำให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในท้องถิ่นนั้นเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิดหรือรักพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ต่างกันไป โดยคนที่มีภูมิลำเนาเดิมจะมีความรักและความห่วงใยในถิ่นที่ตนอยู่สูงกว่ากลุ่มผู้นำที่ย้ายภูมิลำเนาจากถิ่นอื่น ๆ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่กันตลอดเวลาทำให้มีแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ไปในแนวทางเดียวกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด

อีสานได้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานนานย่อมมีประสบการณ์ในการกำหนดบทบาทค่อนข้างสูงและมีแนวทางในการกำหนดบทบาทเพื่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่ดี

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 7 พบว่าตำแหน่งในการบริหารต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในกลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทางและนโยบายไปทิศทางเดียวกันและให้บทบาทในการแสดงออกเท่าเทียมกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 8 พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีความเป็นผู้นำสูงในการเข้ามาบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความเชื่อมั่นในตนเองลักษณะของอาชีพจึงไม่มีความแตกต่างกันในการกำหนดบทบาทต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 9 พบว่า รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกันบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกันแสดงว่ารายได้ของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีผลในการกำหนดบทบาทเพราะผู้นำจะมีความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ของตัวเองอยู่แล้ว

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 10 พบว่า เพศต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพศชายและเพศหญิงต่างรับรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน และต่างมีความคาดหวังว่าอยากเห็นกลุ่มที่จังหวัดอีสานใต้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมือนกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 11 พบว่า อายุต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากในแต่ละช่วงวัยของแต่ละบุคคลอาจมีงานในความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุการทำงานและอายุตัว อย่างไรก็ตาม ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักมีความคาดหวังที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีความอายุเท่าใดความคาดหวังจึงไม่แตกต่างกันในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 12 พบว่า สถานภาพสมรส ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพการสมรส ต่างกัน แต่ทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ล้วนมีความคาดหวังให้ท้องถิ่นที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 13 พบว่า ภูมิลำเนาเดิม และการย้ายมาจากที่อื่น ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่หลักของผู้นำ เพื่อนำไปพัฒนาองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นผู้นำที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในท้องถิ่นหรือย้ายมาจากที่อื่น ๆ ต่างก็มีความคาดหวังที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอ จึงมีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 14 พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอาจหมายถึงการพัฒนาทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคมที่ต่างกัน ทำให้มีความคาดหวังของผู้นำแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ การที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานความรู้ในหลักการด้านต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ย่อมซึมซับองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดมุมมอง ทักษะคิด และความคาดหวังแตกต่างกันไป โดยกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีความความคาดหวังในด้านการกำหนดยุทธศาสตร์สูง

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 15 พบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมานาน มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์ค่อนข้างสูงเพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 16 พบว่า ตำแหน่งในการบริหารต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในกลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทางและนโยบายไปทิศทางเดียวกัน ดังนั้นความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวจึงไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 17 พบว่า อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มอาชีพรับเหมาก่อสร้าง มีความคาดหวังในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวค่อนข้างสูงมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากผลของอาชีพ เพราะหากมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้มีรายได้เกิดขึ้นของอาชีพผู้รับเหมาก่อสร้าง

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 18 พบว่า รายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างกัน ความคาดหวังของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความคาดหวังต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวค่อนข้างสูง เนื่องจากฐานของรายได้สูงจะมีความคาดหวังว่ายุทธศาสตร์ในด้านการท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นนั้นมีความเป็นไปได้สูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ในการกำหนดยุทธศาสตร์กลุ่มท่องเที่ยวอีสานใต้ ทั้ง 4 ด้านนั้น ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแสดงบทบาทมากในด้าน การมีส่วนร่วม ด้านการจัดการ ด้านพื้นที่และด้าน

กิจกรรมและกระบวนการ ตามลำดับ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเน้นยุทธศาสตร์ด้านการกำหนดการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว

2. บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.96) โดยพบว่าประสพการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน บทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้แตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี มีบทบาทแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี นอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีบทบาทจำกัดในด้านอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ดังนั้น หากหน่วยงานของรัฐต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ควรพิจารณาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ โดยพิจารณาให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำชุมชน และประชาชนเพราะแม้ว่าจะมิใช่ผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือมีงบประมาณดำเนินการ แต่ก็สามารถช่วยให้เกิดความสามัคคี เกิดมีการประสานงานและเชื่อมโยงบูรณาการการพัฒนาจากหน่วยงานท้องถิ่นระดับพื้นที่ที่ใกล้ชิดแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น และลดข้อจำกัดในการพัฒนาของหน่วยงานในการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นมาและประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินการตามแผนงานยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มีความก้าวหน้าตามลำดับต่อไป

3. ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ผลการวิจัย พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.89) โดยในองค์ประกอบของการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ทั้ง 4 ด้านนั้น ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคาดหวัง ในด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการจัดการ ด้านพื้นที่ และด้านกิจกรรมกระบวนการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำความคาดหวังดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้สร้างแรงจูงใจกับกลุ่มผู้บริหาร รวมทั้งแกนนำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการให้เกิดประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด

4. ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้แตกต่างกันตามระดับการศึกษาของผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีจบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และ กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แก่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมภาวะผู้นำด้านการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวและการจัดสรรงบประมาณให้แก่แหล่งท่องเที่ยวที่ยังมีการพัฒนาไม่มากนัก เพื่อให้สามารถพัฒนา ศักยภาพโดยรวมของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ได้อย่างต่อเนื่อง และอย่างยั่งยืน

5. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการ กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิมและประสบการณ์การปฏิบัติงาน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบวาทะบทบาของผู้นำองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีภูมิฐานะเดิม ในท้องถิ่น กับกลุ่มที่ย้ายมาจากที่อื่น กลุ่มที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13-16 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่ มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิม และ ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพ บุคคลกรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการจัดการฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุม ผู้นำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับระดับอายุหรือวัย และประสบการณ์การปฏิบัติงานใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการจัดหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้การถ่ายทอด ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การพัฒนาบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมี แนวโน้มที่จะได้ผลดี มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มากขึ้น

6. ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยในด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และรายได้นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรรับทราบว่า ความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนด ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว คาดหวังที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท กับกลุ่ม ตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบ การศึกษาระดับอนุปริญญา และกับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่ำกว่า 4 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9-12 ปี หน่วยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการกำหนดยุทธ ศาสตร์การท่องเที่ยว ควรใช้ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มาช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคคลกรด้านการท่องเที่ยวให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสูง อยู่แล้ว

7. จากมุมมองและข้อเสนอแนะของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความคาดหวังในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การมีส่วนร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวท่องเที่ยว โดยต้องการมี อำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเพื่อร่วมมือบริหารจัดการให้กลุ่ม จังหวัดอีสานใต้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งนำเสนอข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ

กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยว และการขาดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์เชิงรุก รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร กรมป่าไม้ ควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยยุทธศาสตร์พื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานใต้ในการพัฒนาและวางแผนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ มีการประสานบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายและเกิดระบบธุรกิจพึ่งพาแบบพันธมิตรระหว่างผู้ประกอบการระดับประเทศ และผู้ประกอบการในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นการสร้างระบบสาธารณูปโภคให้มีความเหมาะสมและเดินทางสะดวกสบายมากขึ้น สร้างข้อมูลและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ ให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้ง กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่มีโอกาสได้รู้จักหรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทั่วถึง

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. **นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง(มหาชน).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547. **แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2547**. (ออนไลน์)จาก <http://www.tat.or.th>.
- จำเนียร ชุนทโสภาค. 2549. **ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หอการค้าจังหวัดและผู้นำชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์จังหวัดราชบุรี**. หน้า 11-27 ในรวมบทความการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ ปี พ.ศ. 2548 สำนักงานประสานงานการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ดำรง วัฒนา, สุชาติดา วัฒนา และ สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. 2544. **โครงการศึกษาเบื้องต้น เรื่องระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2539. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง . 2543. **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 – 2540**. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ. โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- ประยุทธ์ สุวรรณโกตา. 2522. **บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน**. วารสารพัฒนาชุมชน 18 (พฤษภาคม): 32 – 39 น.
- เววดี ไชยพาน. 2523. **พฤติกรรมผู้นำที่เป็นอุปสรรคและ/หรือส่งเสริมงานพัฒนาชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สังคมสงเคราะห์), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุระชัย ชันธภูมิ. 2543. **ประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะของเทศบาล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาคผนวก ข. ตัวอย่างแบบสอบถาม/สัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของผู้นำองค์กรการปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรการปกครองท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้โดยจะสอบถามข้อมูลจากท่าน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนกรวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผน การบริหารงาน การปรับปรุง และการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถาม ตรงตามความเป็นจริงให้ครบทุกตอน ทุกข้อ และความคิดเห็นของท่าน พร้อมข้อเสนอแนะแนวคิดต่าง ๆ เนื่องจากคำตอบของท่านมีคุณค่า โดยการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อะไรก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด ข้อมูลที่ท่านตอบจะถือเป็นความลับ การประมวลผลความคิดเห็นจะเสนอในลักษณะภาพรวมและผลการวิจัยที่ได้นี้จะนำไปพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ต่อไป

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านในการตอบแบบสอบถาม

ผศ.สำเนาวิ์ เสาวกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วิทยาเขตสุรินทร์

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ก. ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

1.ต่ำกว่า 26 ปี

2. ระหว่าง 26- 35 ปี

3. ระหว่าง 36-45 ปี

4. ตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

1.โสด

2.สมรส

3. หย่า

4.หม้าย

4. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน

เป็นคนในท้องถิ่น

ย้ายมาจากที่อื่น

5. วุฒิการศึกษาสูงสุด

1. ประถมศึกษา หรือเทียบเท่า

2. มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า

3. อนุปริญญา

4. ปริญญาตรี

5. ปริญญาตรีโท

6.ปริญญาตรีเอก

6. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ต่ำกว่า 4 ปี

2. ระหว่าง 5-8 ปี

3. ระหว่าง 9-12 ปี

4. ระหว่าง 13-16 ปี

5. ตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป

7. สถานภาพที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน/ตำแหน่ง
1. นายกเทศมนตรี 2. รองนายกเทศมนตรี
3. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล 4. รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล
8. อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน (นอกเหนือจากกองค้กรปกครองท้องถิ่น)
1. ค้าขาย 2. รับเหมาก่อสร้าง
3. เกษตรกรรม 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
9. ปัจจุบันท่านมีรายได้(นอกเหนือจากกองค้กรปกครองท้องถิ่น)
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน 2. ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน
3. ระหว่าง 10,001-15,000 บาท/เดือน 4. ระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน
5. สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 บทบาทและความคาดหวังของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ท่านมีบทบาทในกระบวนการวางแผนพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และมีความคาดหวัง มากน้อยเพียงใด

การกำหนดยุทธศาสตร์	บทบาท					ความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านพื้นที่										
1.1 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น										
1.2 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน										
1.3 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุ										
1.4 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ										
1.5 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์										
1.6 การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ(ระบุ).....										
1.7 การส่งเสริมสาธารณูปโภค การคมนาคมให้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้										
1.8 การส่งเสริมเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวอีสานใต้ให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้										

ตอนที่ 2 (ต่อ)

การกำหนดยุทธศาสตร์	บทบาท					ความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ										
2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว										
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว										
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณวัตถุให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว										
2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว										
2.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว										
2.6 การจัดกิจกรรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว										
2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการศึกษาหรือเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว										
2.8 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการสร้าง ความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว										

ตอนที่ 2 (ต่อ)

การกำหนดยุทธศาสตร์	บทบาท					ความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.9 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว										
2.10 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่น										
3. ด้านการจัดการ										
3.1 ส่งเสริมการสร้างความเข้าใจในคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง										
3.2 ส่งเสริมให้มีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณค่า										
3.3 ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว										
3.4 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเต็มศักยภาพ										
3.5 ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว										

ตอนที่ 2 (ต่อ)

การกำหนดยุทธศาสตร์	บทบาท					ความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.6 ส่งเสริมการป้องกันทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ไม่ให้ถูกทำลาย										
3.7 ส่งเสริมการกำจัดมลพิษ/ขยะ/สิ่งปฏิกูลในแหล่งท่องเที่ยว										
3.8 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต										
3.9 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม										
3.11 ส่งเสริมการสร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว										
3.12 ส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว										

ตอนที่ 2 (ต่อ)

การกำหนดยุทธศาสตร์	บทบาท					ความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วม										
4.1 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด,ร่วมทำ,ร่วมรับประโยชน์)										
4.2 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด,ร่วมทำ,ร่วมรับประโยชน์)										
4.3 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด,ร่วมทำ,ร่วมรับประโยชน์)										
4.4 ส่งเสริมให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด,ร่วมทำ,ร่วมรับประโยชน์)										
4.5 ส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลอดทั้งกระบวนการ(ร่วมคิด,ร่วมทำ, ร่วมรับประโยชน์)										
4.6 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวร่วมกันในแหล่งท่องเที่ยว										

**ตอนที่ 3 :ข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว
กลุ่มจังหวัดอีสานใต้**

1. ข้อเสนอแนะของท่านในการวางแผนการพัฒนาต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มอีสานใต้

- 1.1. การบริหาร
- 1.2. การประชาสัมพันธ์
- 1.3. การสร้างมาตรฐานสินค้า
- 1.4. การจัดกิจกรรมและกระบวนการ
- 1.5. การจัดการ
- 1.6. อื่น ๆ

2. ท่านต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านใด

- ไม่ต้องการ
- ต้องการด้าน
 - งบประมาณ
 - การฝึกอบรม
 - การวางแผนด้านการท่องเที่ยว
 - ศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
 - อื่น ๆ (ระบุ).....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

โครงการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ในกลุ่ม
จังหวัดอีสานใต้

1. ท่านดำรงตำแหน่งนายกอบจ. จังหวัด.....

2. ปัจจุบัน ท่านมีบทบาทในการวางแผนพัฒนา การกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด
อีสานใต้ อย่างไรบ้าง

.....

3. ในอนาคต ท่านคาดหวังว่าจะวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด
อีสานใต้ อย่างไร

.....

4. อบจ.ของท่าน มีความพร้อมหรือมีปัญหาอุปสรรค ในการวางแผนพัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์
การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อย่างไร

4.1 ความพร้อม.....

.....

4.2 ปัญหาอุปสรรค.....

.....

5. อบจ.ของท่าน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและติดตามเกี่ยวกับโครงการด้านการ
ท่องเที่ยวหรือแผนงานด้านงานท่องเที่ยวหรือไม่อย่างไร

.....

6. อบจ.ของท่าน มีบทบาทการสนับสนุน/ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดในด้านต่อไปนี้อย่างไร

6.1 ด้านพื้นที่.....

.....
.....

6.2 ด้านการจัดการ.....

.....
.....

6.3 ด้านกิจกรรมและกระบวนการ.....

.....
.....

6.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน.....

.....
.....

7. อบจ.ของท่านมีแผนการพัฒนาหรือนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวหรือไม่และอย่างไร

.....
.....

8.ท่านได้มีประสบการณ์งานระหว่างนายกอบจ.ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ด้วยตนเองหรือไม่อย่างไร

.....
.....

9. ข้อเสนอแนะต่อการเพิ่มบทบาทของอบจ.ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ อย่างไร

.....
.....

10.ท่านต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านใดหรือไม่อย่างไร

.....
.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วันที่...../...../.....

ภาคผนวก ค. ภาพประกอบกิจกรรมการดำเนินการวิจัย



ทีมงานวิจัยและที่ปรึกษา



การประชุมทีมงานวิจัยก่อนเริ่มดำเนินการ



องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ



องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา



องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์



องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์



องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ



องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ภาคผนวก ง. ประวัติผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

- ชื่อ-สกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำเนาวิ์ เสาวกุล
- วัน เดือน ปีเกิด : 13 กรกฎาคม 2513
- สถานที่เกิด : จังหวัดบุรีรัมย์
- วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
- สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
- ตำแหน่งหน้าที่ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
- ตำแหน่งบริหาร : รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี
- ผลงานที่ภาคภูมิใจ : - ใ้รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น จากสำนักนายกรัฐมนตรี
ประจำปี 2546
- ใ้รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น รางวัลที่ 1 จากสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล ประจำปี 2546
- ใ้รางวัล ผู้มีผลงานด้านการวิจัย ต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2542-2546
จากสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
- ใ้รางวัล อาจารย์ที่ปรึกษาสโมสรนักศึกษาดีเด่น ประจำปี 2545
- รางวัลชมเชย การนำเสนอผลงานวิจัย ในการประชุมทางวิชาการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45 เรื่อง”การเพาะพันธุ์และการ
อนุบาลปลาหลด”
- ใ้รางวัล การนำเสนอผลงานวิชาการภาคโปสเตอร์ดีเด่นในการ
ประชุมวิชาการ”สิ่งแวดล้อมนครราชสีมา ครั้งที่ 3” เรื่อง
”ประสิทธิภาพของกึ่งกำมะถามในการกำจัดลูกหอยเชอรี่”
- กรรมการสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
อีสาน ประจำปี 2550-2553
- การนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ
อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 20 เรื่อง

2. ผู้ร่วมวิจัย

- 2.1. ชื่อ-สกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์หทัยรัตน์ เสาวกุล
- วัน เดือน ปีเกิด : 4 พฤศจิกายน 2509
- สถานที่เกิด : จังหวัดนครปฐม
- วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
- สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
- ตำแหน่งหน้าที่ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
- ตำแหน่งบริหาร : หัวหน้าสาขาวิชาประมง คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี
- ผลงานที่ภาคภูมิใจ : - รางวัลชมเชย การนำเสนอผลงานวิจัย ในการประชุมทาง
วิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45 เรื่อง "การ
เพาะพันธุ์และการอนุบาลปลาหลด"
- โล่รางวัล การนำเสนอผลงานวิชาการภาคโปสเตอร์ดีเด่นในการ
ประชุมวิชาการ "สิ่งแวดล้อมนครสวรรค์ ครั้งที่ 3" เรื่อง
"ประสิทธิภาพของกุ่มก้ามกรามในการกำจัดลูกหอยเชอรี่"
- การนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ
อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 20 เรื่อง

- 2.2. ชื่อ-สกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ มุลาลินันท์
- วัน เดือน ปีเกิด : 1 พฤษภาคม 2496
- สถานที่เกิด : จังหวัดสุรินทร์
- วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขา Horticulture
มหาวิทยาลัย Central Luzon state University
ประเทศ Philippines
- สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
- ตำแหน่งหน้าที่ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
- ตำแหน่งบริหาร : ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- ผลงานที่ภาคภูมิใจ : - การนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ
อย่างต่อเนื่อง
- เป็นล่ามให้กับการประชุมการค้า การลงทุนระหว่างจังหวัด
ชายแดน กับประเทศกัมพูชา ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์
- ไล่วางวัลครุฑดีเด่นมูลนิธิธรรมบุญ-คำมูล สิงคเสลิต

- 2.3. ชื่อ-สกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัฒน์ ชัยตั้งจิต
- วัน เดือน ปีเกิด : 5 พฤศจิกายน 2499
- สถานที่เกิด : จังหวัดสุรินทร์
- วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขา กฏวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
- สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
- ตำแหน่งหน้าที่ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
- ตำแหน่งบริหาร : คณบดีคณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี
- ผลงานที่ภาคภูมิใจ : - การฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา
1. การพัฒนานักบริหารระดับสูงมหาวิทยาลัยรุ่นที่ 14 (นบม.14)
2. ธรรมาภิบาลของผู้บริหารศึกษารุ่นที่ 2 สถาบันพระปกเกล้า
3. การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รุ่นที่ 16 (รม.ส.16)
- การฝึกอบรมดูงาน ณ ต่างประเทศมากกว่า 10 ครั้ง
- การได้รับการแต่งตั้งเป็นคณบดีคณะเกษตรศาสตร์เป็นคนแรก
- เป็นคณะกรรมการประเมินยุทธศาสตร์จังหวัดสุรินทร์
- เป็นคณะกรรมการจัดทำโครงสร้างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- เป็นผู้เสนอโครงการเพื่อของบประมาณตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดสุรินทร์ (CEO)

2.4. ชื่อ-สกุล : นางญาณ์ท์ หงษ์เต็งสกุล
วัน เดือน ปีเกิด : 23 มิถุนายน 2521
สถานที่เกิด : จังหวัดนครปฐม
วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขา วิทยาศาสตร์การประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
ตำแหน่งหน้าที่ : พนักงานราชการ
ตำแหน่งบริหาร : หัวหน้าสำนักงานสาขาวิชาประมง คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี
ผลงานที่ภาคภูมิใจ : - การนำเสนอผลงานวิจัย ณ ประเทศเวียดนาม
- การสอนหนังสือให้นักศึกษาได้รับความรู้และเป็นคนดี

2.5. ชื่อ-สกุล : นายธงชัย มุ่งเจริญพร
วัน เดือน ปีเกิด : 13 กรกฎาคม 2500
สถานที่เกิด : จังหวัดสุรินทร์
วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย
สถานที่ทำงาน : องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
ตำแหน่งหน้าที่ : นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์
ตำแหน่งบริหาร : นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์
ผลงานที่ภาคภูมิใจ : - การบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ จนได้รับรางวัลพระปกเกล้า 2 ปีซ้อน ประจำปี 2549 และ ปี 2550
- การดำเนินการโครงการ นำช้างคืนถิ่น พัฒนาสุรินทร์ บ้านเกิด
- กรรมการคณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์